Klasa: **022-03/13-14/12**
Urbroj: **50301-04/04-13-4**

Zagreb, 25. srpnja 2013.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu za potrebe nacionalnih manjina

Na temelju članka 37. stavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/2002, 47/2010, 80/2010 i 93/2011), Vlada Republike Hrvatske podnosi Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu za potrebe nacionalnih manjina.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Milanku Opačić, potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu socijalne politike i mladih, Ranka Ostojića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova, Orsata Miljenića, ministra pravosuđa, doc. dr. sc. Željka Jovanovića, dr. med., mr. oec., ministra znanosti, obrazovanja i sporta, prof. dr. sc. Andreju Zlatar Violić, ministricu kulture, Arsena Bauka, ministra uprave, Maju Sporiš, zamjenicu ministrice socijalne politike i mladih, Evelina Tonkovića, zamjenika ministra unutarnjih poslova, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa, prof. Berislava Šipuša, zamjenika ministrice kulture, mr. sc. Zorana Pičuljana, zamjenika ministra uprave, Ankicu Nježić, pomoćnicu ministra znanosti, obrazovanja i sporta, te mr. sc. Branka Sočanca, ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠĆE O PROVOĐENJU USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA I O UTROŠKU SREDSTAVA OSIGURANIH U DRŽAVNOM PRORAČUNU REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2012. GODINU ZA POTREBE NACIONALNIH MANJINA

Zagreb, srpanj 2013.

SADRŽAJ

I. UVOD ... 3

II. RAVNOPRAVNA SLUŽBENA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA ... 5

III. OČUVANJE TRADICIJSKIH NAZIVA I OZNAKA, TE UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA ... 8

IV. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA ... 9

V. PRAVO NA OČITOVANJE SVOJE VJERE I OSNIVANJE VJERSKIH ZAJEDNICA ... 24

VI. PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA ... 24

VII. KULTURNA AUTONOMIJA ... 25

VIII. ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA ... 28

IX. VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE ... 33

X. AKTIVNOSTI SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE ... 35

XI. STAMBENO ZBRINJAVANJE I POVRATAK ... 38

XII. ETNIČKI MOTIVIRANA KAZNENA DJELA I POSTUPCI VEZANI UZ DISKRIMINACIJU ... 40

XIII. PROVEDBA DIJELA NACIONALNOG PROGRAMA ZA ROME I AKCIJSKOG PLANA DESETLJEĆA ZA UKLJUČIVANJE ROMA 2005. - 2015. ... 43

XIV. ZAŠTITA OD SVAKE DJELATNOSTI KOJA UGROŽAVA OSTVARIVANJE PRAVA I SLOBODA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA - RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE ... 51

XV. BILATERALNA SURADNJA ... 58

XVI. POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2011. ... 59

XVII. ZBIRNI FINANCIJSKI POKAZATELJI ... 59

XVIII. ZAKLJUČAK ... 61

PRILOZI

Prilog 1. Popisi stanovništva prema narodnosti od 1971. do 2011. godine *(Državni zavod za statistiku)*..... 66

Prilog 2. Popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A - školska godina 2012./2013.; popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu B - školska godina 2012./2013. i popis osnovnih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu C - školska godina 2012./2013. *(Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta)*..... 67

Prilog 3. Ukupni financijski pokazatelji za 2011. godinu za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine u okviru Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (*Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta)*..... 74

Prilog 4. Pregled financijskih sredstava koja su u 2012. godini dodijeljena u kategoriji „Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“ *(Agencija za elektroničke medije)* 76

Prilog 5. Pregled sredstava raspoređenih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine iz područja kulturne autonomije za 2012. godinu *(Savjet za nacionalne manjine)*..... 81

Prilog 6. Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima na dan 31. prosinca 2012. godine *(Ministarstvo pravosuđa)* 82

Prilog 7. Aktivnosti u vezi s provođenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu - ocjena stanja i provođenja u 2012. godini *(Grad Zagreb)* 84

Prilog 8. Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i financiranje njihovog rada u 2012. godini *(Grad Zagreb)* 87

I. UVOD

Vlada Republike Hrvatske, sukladno odredbi članka 37. stavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11), najmanje jednom godišnje podnosi Hrvatskome saboru Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Ovo je deveto po redu Izvješće koje Vlada podnosi Hrvatskome saboru. Na sjednici održanoj 19. srpnja 2012. godine Vlada Republike Hrvatske utvrdila je Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2011. godinu za potrebe nacionalnih manjina te ga uputila Hrvatskome saboru koji ga je prihvatio.

U 2012. godini obilježeno je 10 godina od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Prvi Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i pravima etničkih ili nacionalnih zajednica ili manjina donesen je u prosincu 1991. godine.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom Republika Hrvatska se obvezala donijeti novi ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. Hrvatski sabor je na sjednici 13. prosinca 2002. godine donio Odluku o proglašenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, u koji su ugrađeni tada najviši standardi zaštite nacionalnih manjina, a čime je stvoren normativni okvir za ostvarivanje cjelovite zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

I tijekom 2012. godine Vlada Republike Hrvatske je poduzimala mjere u cilju što potpunijeg ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina u svim područjima. Posebno se ističu aktivnosti u području daljnjeg unaprjeđenja socioekonomskog položaja Roma. Na sjednici održanoj 29. studenoga 2012. godine Vlada Republike Hrvatske je usvojila Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, s kojom se temeljni strateški dokument Republike Hrvatske za integraciju pripadnika romske nacionalne manjine usklađuje s Priopćenjem Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Okviru EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine.

Također je vrijedno izdvojiti i jednogodišnje predsjedanje Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015., koje je započelo 1. srpnja 2012. godine. Među prioritetima hrvatskog predsjedanja bilo je povezivanje Desetljeća za uključivanje Roma i Okvira EU, zatim povezivanje glavnih uspjeha Desetljeća u obrazovanju s obrazovnom politikom EU i položajem romskog jezika, povezivanje povijesnog iskustva Roma u Europi s promicanjem tolerancije i nediskriminacije Roma te mladi Romi u akciji za toleranciju i priznavanje.

Aktivnosti u području službene i javne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina i zapošljavanja državnih službenika u tijelima državne uprave nisu rezultirale željenim učincima.

I dalje je na snazi Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, iz prosinca 2009. godine, što je općenito rezultiralo manjim brojem novih zapošljavanja u tijelima državne uprave tijekom 2012. godine pa i manjim brojem novozaposlenih pripadnika nacionalnih manjina.

Razlog neizvršenja planiranih aktivnosti u području službene i javne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, unatoč tome što je Naputak za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj donesen 1. ožujka 2012. godine, je kašnjenje u obradi i objavi službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. Podaci o stanovništvu prema narodnosti, po gradovima/općinama/naseljima, a koji su relevantni za utvrdivanje koje su lokalne jedinice u obvezi urediti u svojim statutima uporabu manjinskog jezika i pisma, su objavljeni 17. prosinca 2012. godine.

Stoga će se u drugoj polovini 2013. godine, nakon proteka roka za usklađivanje statuta lokalnih jedinica sa odgovarajućim propisima, a sukladno podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine, provesti ciljani nadzor nad zakonitošću rada i akata tijela u svim lokalnim jedinicama koje su obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, te sukladno rezultatima nadzora poduzeti odgovarajuće mjere.

Provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina doprinijela je i provedba mjera iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona u 2012. godini. Od ukupno 88 mjera, koliko ih Akcijski plan sadrži, tijekom 2011. godine u cijelosti je provedeno 5 mjera (5,68%). Od preostale 83 mjere, tijekom 2012. godine provedena je 71 mjera (85,54 %), 6 mjera (7,23 %) je djelomično provedeno, a nije provedeno 6 mjera (7,23 %). Navedeni podaci ukazuju na visok stupanj provedbe mjera iz Akcijskog plana (86,36 %).

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koordinirao je izradu Izvješća o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu za potrebe nacionalnih manjina, a u njegovoj izradi sudjelovala su sva nadležna ministarstva i druga nadležna tijela zadužena za provedbu pojedinih odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Prema zaprimljenim podacima ministarstava i drugih nadležnih tijela, u svrhu provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2012. godini utrošeno je ukupno 133.498.918,68 kuna.

Izrazi koji se koriste u ovom Izvješću, ako imaju rodni izričaj, odnose se na jednak način i na ženski i na muški rod, bez obzira na to u kojem se rodu koristili.

II. RAVNOPRAVNA SLUŽBENA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA

Stanje ostvarivanja prava

Ministar uprave je dana 1. ožujka 2012. godine donio Naputak za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 33/12), kojim su propisani način uređivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina općim aktima, odnosno statutima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te način ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u postupcima koji se vode pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti.

Planiranje ciljanog nadzora u 2012. godini nad statutima jedinica lokalne samouprave koje su sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 51/00 i 56/00 - ispravak) bile dužne urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, dijelom je bilo uvjetovano i objavom službenih rezultata Popisa stanovništva 2011., koji su objavljeni (tek) sredinom prosinca 2012. godine.

Ministarstvu uprave skrenuta je pozornost da odgovarajućim propisima nisu uređeni rokovi u kojima je jedinica lokalne samouprave, u kojoj se pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine ostvaruje temeljem udjela pripadnika nacionalne manjine u stanovništvu jedinice (najmanje 1/3), dužna svojim statutom propisati i urediti ostvarivanje predmetnog prava na svom području, odnosno rokovi u kojima je takva jedinica dužna uskladiti svoj statut s odgovarajućim propisima.

Stoga je Ministarstvo uprave dalo mišljenje da je statutarnom uređivanju ostvarivanja predmetnog prava, odnosno usklađivanju statuta jedinice samouprave potrebno pristupiti u „primjerenom“ roku od dana službene objave rezultata Popisa stanovništva 2011. Taj „primjereni“ rok, odgovarajućom primjenom odredbe članka 28. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj kojom je propisano da su općine, gradovi i županije dužne uskladiti svoje statute sa odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu i dostaviti ih bez odlaganja središnjem tijelu državne uprave ovlaštenom za nadzor nad primjenom ovoga Zakona, ne bi trebao iznositi više od šest mjeseci od dana službene objave rezultata Popisa stanovništva 2011.

Slijedom navedenog, provedba nadzora vezanog uz pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u 2012. godini odgođena je za drugu polovicu 2013. godine.

Broj postupaka prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica samouprave u kojima su korišteni jezik i pismo nacionalne manjine se i tijekom 2012. godini zadržao na vrlo niskoj razini prvenstveno zbog, čini se, nedostatka interesa pripadnika nacionalnih manjina za korištenjem toga prava.

Kao i u prethodnom razdoblju, prema raspoloživim podacima, navedeno pravo koriste i za ostvarivanje istog iskazuju interes gotovo isključivo pripadnici talijanske nacionalne manjine jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji. U Gradu Buje – Buie izdavana su dvojezična rješenja o određivanju komunalne naknade, rješenja o određivanja poreza na

tvrtku, poreza na kuće za odmor i rješenja o utvrđivanju naknade za korištenje javnih površina.

Ured državne uprave u Istarskoj županiji također je izvijestio da su pečati, žigovi i natpisne ploče u sjedištu ureda u Puli, kao i u ispostavama gdje je statutima jedinica lokalne samouprave propisana ravnopravna upotreba jezika i pisma talijanske nacionalne manjine, ispisani dvojezično na hrvatskom i talijanskom jeziku, no upozoreno je da se u toj županiji u potpunosti ne poštuju odredbe o ostvarivanju prava na ravnopravnu službenu uporabu talijanskog jezika i pisma.

Međutim, Istarska županija je i za 2012. godinu izvijestila da institucije na državnoj razini uglavnom ne poštuju odredbe o ostvarivanju prava na ravnopravnu službenu uporabu talijanskog jezika i pisma, koje je uređeno statutima gradova i općina; da se u potpunosti ne poštuju, odnosno ne primjenjuju Zakonom o područjima županija, gradova i općina uređeni nazivi jedinica samouprave i pojedinih naselja; te da se u potpunosti ne poštuju, odnosno ne primjenjuju odgovarajući nazivi pojedinih mjesta i geografskih lokaliteta na području županije.

Na područjima nekih jedinica lokalne samouprave, primjerice na području Vukovarsko-srijemske i Istarske županije, i u 2012. godini ostaje problem vezan uz primjenu odredbe članka 10. stavak 1. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj kojim je, između ostalog, propisano da se u općinama i gradovima u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično, istom veličinom slova, ispisuju pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu.

Nakon donošenja Naputka za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj a s ciljem unaprjeđenja ostvarivanja prava na službenu i javnu uporabu manjinskog jezika i pisma, u organizaciji Ministarstva uprave i Akademije lokalne demokracije, održana su četiri regionalna seminara, i to u Drnišu, 11. srpnja 2012. godine, za područje Šibensko-kninske i Zadarske županije; u Rovinju, 12. srpnja 2012. godine, za područje Istarske županije; u Vukovaru, 25. rujna 2012. godine, za područje Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije te u Karlovcu, 27. rujna 2012. godine, za područje Karlovačke, Sisačko-moslavačke i Ličko-senjske županije.

Uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina u pravosuđu

Ministarstvo pravosuđa izradilo je promotivne letke u svrhu informiranja stranaka u postupku pred pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj o načinu na koji mogu, sukladno članku 12. Zakona, ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima. Letci su u lipnju 2012. godine distribuirani pravosudnim tijelima uz zamolbom da ih se istakne na vidljivom mjestu kako bi svi zainteresirani imali priliku upoznati se s njihovim sadržajem te ostvariti svoje pravo.

Podaci o broju predmeta pred općinskim i prekršajnim sudovima koji su tijekom 2012. godine vođeni na jeziku nacionalnih manjina te o broju predmeta u kojima su stranke odbile vođenje postupka na jeziku i pismu nacionalnih manjina:

MANJINSKI JEZIK	Općinski sudovi		Prekršajni sudovi		Ukupno vođenih	UKUPNO (stranke odbile pravo)
	Vođeno postupaka	Stranke odbile pravo	Vođeno postupaka	Stranke odbile pravo		
talijanski jezik	2	210	0	77	**2**	**287**
mađarski jezik	0	1	0	11	**0**	**12**
češki jezik	0	0	0	1	**0**	**1**
slovački jezik	0	0	0	0	**0**	**0**
rusinski jezik	0	0	0	1	**0**	**1**
ukrajinski jezik	0	0	0	0	**0**	**0**
srpski jezik	0	3	0	183	**0**	**186**
UKUPNO	**2**	**214**	**0**	**273**	**2**	**487**

Tijekom 2012. povećao se broj postupaka u kojima su pripadnici nacionalnih manjina odbili pravo korištenja manjinskog jezika na sudovima (u 2011. pripadnici nacionalnih manjina odbili su pravo korištenja manjinskog jezika u 338 slučajeva, a u 2012. u 487 slučajeva).

U 2012. godini na općinskom sudu vođena su ukupno 2 postupka na talijanskom jeziku, a u 2011. godini vođena su 3 prekršajna postupka na talijanskom, ukrajinskom i mađarskom jeziku.

Osobne iskaznice na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Temeljem odredbe članka 8. stavka 2. i 3. Zakona o osobnoj iskaznici (Narodne novine br. 11/02, 122/02 i 31/06), kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima, obrazac osobne iskaznice za osobu pripadnika nacionalne manjine, tiska se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku nacionalne manjine, a popunjava na hrvatskom jeziku latiničnim pismom i jeziku i pismima pripadnika nacionalnih manjina. Odredbe Zakona provode se u potpunosti. Izdavanje navedenih isprava ovisi o njihovom traženju od strane pripadnika nacionalne manjine.

Podaci o broju izdanih osobnih iskaznica tiskanih na jeziku i pismu nacionalnih manjina za 2012. godinu. Radi usporedbe navedeni podaci prikazani su i za 2011. godinu.

Nacionalna manjina	Godina izdavanja osobne iskaznice	
	2011. g	**2012. g.**
- talijanska nacionalna manjina	2319	2608
- srpska nacionalna manjina	62	81
- mađarska nacionalna manjina	31	23
- češka nacionalna manjina	18	28
- rusinska nacionalna manjina	4	1
-slovačka nacionalna manjina	-	1
U K U P N O	**2434**	**2742**

Za razliku od 2011. godine, u kojoj su pripadnici mađarske i rusinske nacionalne manjine znatno više koristili pravo na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica u odnosu na 2010. godinu, u 2012. godini su se tim pravom u odnosu na 2011. godinu, više koristili pripadnici talijanske, srpske i češke nacionalne manjine. Također, dok u 2011. godini nije bilo zahtjeva za izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica za pripadnike slovačke nacionalne manjine, u 2012. godini pravom izdavanja dvojezične osobne iskaznice koristio se jedan pripadnik slovačke nacionalne manjine.

U 2012. godini u policijskim upravama i postajama Ministarstva unutarnjih poslova nije bilo zahtjeva za vođenjem upravnih postupaka na jeziku i pismu nacionalnih manjina, ali je građanima na njihov zahtjev u navedenom izvještajnom razdoblju izdano 726 dvojezičnih uvjerenja o činjenicama o kojima Ministarstvo unutarnjih poslova vodi službenu evidenciju, što je u odnosu na 2011. godinu manje za 78 dvojezičnih uvjerenja (u 2011. godini izdana su 804 takva uvjerenja).

Ocjena stanja i preporuke

Vezano uz ostvarivanje prava na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima pred državnim tijelima prvog stupnja i ustrojstvenim jedinicama središnjih tijela državne uprave koje postupaju u prvom stupnju te pravnim osobama s javnim ovlastima, tijekom 2012. godine nisu evidentirane značajnije promjene u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Uredi državne uprave u županijama nisu, kao ni u prethodnom izvještajnom razdoblju, izvijestile niti o jednom slučaju ostvarivanja prava na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima koje su vodili tijekom 2012. godine za što je osnovni razlog bilo nepostojanje interesa pripadnika nacionalnih manjina.

Tijekom 2012. povećao se broj postupaka u kojima su pripadnici nacionalnih manjina odbili pravo korištenja manjinskog jezika na sudovima. U odnosu na pravo na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica, u ovom izvještajnom razdoblju evidentiran je pojačani interes talijanske, srpske i češke nacionalne manjine.

U narednom razdoblju nužno je povećati i unaprijediti razinu ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina. Nakon proteka roka za usklađivanje statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sa odgovarajućim propisima, a sukladno podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine, u narednom razdoblju nužno je provesti pojačani ciljani nadzor nad zakonitošću rada i akata tijela u svim lokalnim jedinicama koje su obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, te sukladno rezultatima nadzora poduzeti odgovarajuće mjere.

III. OČUVANJE TRADICIJSKIH NAZIVA I OZNAKA, TE UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA

Kao i u prethodnim izvještajnim razdobljima, tijekom 2012. godine Ministarstvo uprave nije zaprimilo ni jednu predstavku niti je evidentiralo bilo kakvu primjedbu vezano za ostvarivanje prava na očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te na uporabu znamenja i simbola pripadnika nacionalnih manjina.

U okviru seminara Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine namijenjenih vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, koji su organizirani u 2012. godini, obrađivala se i tematika članka 14. Ustavnog zakona, vezano uz uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina. Polaznicima seminara posebno je ukazivano na odredbu članka 33. stavka 9. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina temeljem koje koordinacije mogu tražiti suglasnost Savjeta za uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina.

Ocjena stanja i preporuke

Ocjenjuje se da pripadnici nacionalnih manjina nisu u dovoljnoj mjeri informirani ili zainteresirani o načinu korištenja znamenja i simbola te obilježavanja nacionalnih praznika, unatoč poduzetim aktivnostima kojima se nastojalo poticati uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina. U narednom razdoblju potrebno nastaviti edukaciju u tom smjeru.

IV. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina sastavni je dio cjelokupnog sustava odgoja i obrazovanja te se temeljni dokumenti obrazovne politike odnose i na ovaj segment obrazovnog sustava.

U području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina u 2012. godini donesene su dvije izmjene Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, objavljene u Narodnim novinama broj 16/12 i 86/12, i Odluka o upisu učenika u I. razred srednje škole u školskoj godini 2012./2013.

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina obavlja se u osnovnim i srednjim školama s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe pod uvjetima i na način propisan posebnim programom nadležnog ministarstva o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju mogućnost obrazovati se na svom jeziku i pismu na svim razinama obrazovanja, od predškolskog do visokoškolskog. Pravo na odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, pripadnici nacionalnih manjina mogu ostvariti kroz tri osnovna modela nastave (model A-nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina, model B-dvojezična nastava i model C-njegovanje jezika i kulture) i kroz posebne oblike školovanja kao što je nastava na kojem se jezik nacionalne manjine uči kao jezik sredine, posebni oblici nastave (ljetna škola, zimska škola te dopisno-konzultativna nastava) i posebni programi namijenjeni uključivanju učenika romske populacije u odgojno-obrazovni sustav.

Broj polaznika po modelima (A, B, C) i po nacionalnim manjinama

U školskoj godini 2012./2013. upisano je ukupno **10.592 djece/učenika/učenica (5.199 m/5.393 ž)** u 200 odgojno-obrazovnih ustanova, 981 razrednom odjelu/skupini i 1.356 odgajatelja/učitelja/nastavnika.

Tablica 1

Nacionalne manjine	2011./2012.				2012./2013.			
	Broj djece/ učenika polaznika m/ž	Broj ustanova DV/OŠ /SŠ	Broj razreda/ skupina	Broj odgojitelja, učitelja, nastavnika	Broj djece u DV, učenika u OŠ i SŠ m/ž	Broj ustanova DV/OŠ /SŠ	Broj razreda /skupina DV,OŠ, SŠ	Broj odgojitelja učitelja, nastavnika
Albanci	142 59/83	8	16	8	176 72/104	9	19	10
Česi	983 441/542	28	80	80	981 427/554	28	94	83
Mađari	1154 543/611	31	140	113	1.289 566/723	34	166	113
Makedonci	61 25/36	6	13	5	82 39/43	6	14	4
Nijemci i Austrijanci	55 26/29	1	6	4	63 30/33	1	6	6
Rusi	79 36/43	4	5	4	112 49/63	5	10	5
Rusini	51 28/23	2	7	2	82 39/43	3	12	4
Slovaci	491 244/247	12	53	9	514 248/266	12	54	9
Slovenci	105 31/74	2	6	3	87 28/59	2	6	2
Srbi	4.059 2.130/1.929	63	353	563	3.889 2.072/1.817	66	369	573
Talijani	3.052 1.052/2.000	27	212	535	3216 1.579/1.637	29	215	536
Ukrajinci	47 20/27	3	6	3	52 18/34	4	8	4
Židovi	50 30/20	1	8	7	49 32/17	1	8	7
UKUPNO: DV, OŠ, SŠ (A, B, C)	**10.329 4.665/5.664**	**188**	**856**	**1.234**	**10.592 5.199/5.393**	**200**	**981**	**1.356**

Predškolski odgoj i naobrazba

Na početku školske godine 2012./2013. u sustavu predškolskog odgoja i naobrazbe predškolskim odgojem u 69 dječjih vrtića bilo je obuhvaćeno ukupno 2.555 djece (1277 m/1.278 ž) pripadnika nacionalnih manjina, od kojih svi nisu u programu na jeziku i pismu nacionalnih manjina, ali dobivaju potporu iz Državnog proračuna kao pripadnici nacionalne manjine. U Državnom proračunu za 2012. osigurano je i utrošeno **1.445.500,00 kuna** za djecu predškolske dobi pripadnike nacionalnih manjina. Usporedbom s podacima za 2011. godinu došlo je do povećanja broja dječjih vrtića za 11, broja djece za 448 i do smanjenja sredstava za 9.000,00 kuna, što je vidljivo u Tablici 2.

Tablica 2

2011./2012.			2012./2013.		
Broj djece m/ž	**Broj dječjih vrtića**	**Sredstva u kn**	**Broj djece m/ž**	**Broj dječjih vrtića**	**Sredstva u kn**
2.107 1.104/1.003	58	1.454.500,00	2.555 1.277/1.278	69	1.445.500,00

Na početku školske godine 2012./2013. u sustavu predškolskog odgoja i naobrazbe predškolskim odgojem na materinskom jeziku u modelu A **u 32 dječja vrtića** bilo je obuhvaćeno ukupno **1.853** djece (921 m/932 ž) od toga: **147** djece (79 m/68 ž) pripadnika češke nacionalne manjine, **151** djece (75 m/76 ž) pripadnika mađarske nacionalne manjine, **438** djece (215 m/223 ž) pripadnika srpske nacionalne manjine i **1.117** djece (552 m/565 ž) pripadnika talijanske nacionalne manjine. U 2012. godini povećao se broj djece pripadnika srpske i talijanske nacionalne manjine obuhvaćene predškolskim odgojem na materinskom jeziku i to za 14 odnosno 105 djece, a smanjio kod pripadnika češke i mađarske nacionalne manjine za 11 odnosno 16 djece. Podaci vidljivi u Tablici 3.

Tablica 3*

Nacionalne manjine	2011./2012.				2012./2013.			
	Broj djece m/ž	**Broj DV**	**Broj skupina**	**Broj odgojitelja**	**Broj djece m/ž**	**Broj DV**	**Broj skupina**	**Broj odgojitelja**
Česi	158 72/86	3	8	14	147 79/68	3	8	14
Mađari	158 83/75	5	9	12	151 75/76	7	8	11
Srbi	424 210/214	9	18	34	438 215/223	9	18	34
Talijani	1.012 502/510	11	49	98	1.117 552/565	13	52	99
UKUPNO	**1.752** 867/885	**28**	**72**	**158**	**1.853** **921/932**	**32**	**86**	**158**

Napomena:* U Tablici 3 su iskazani podaci za nacionalne manjine čija djeca, sukladno članku 15. Državnoga pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe, imaju predškolski odgoj i naobrazbu na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Osnovnoškolsko obrazovanje

Na početku **školske godine 2012./2013.** osnovnoškolskim odgojem i obrazovanjem na jeziku i pismu nacionalnih manjina **u svim modelima (A, B i C)** obuhvaćeno je **ukupno 7.010 učenika/ca** (3.435 m/3.575 ž) **u 147 osnovnih škola**, u 723 razrednih odjela/obrazovnih skupina sa 795 učitelja/nastavnika u svim modelima, što je vidljivo u Tablici 4.

Tablica 4

OSNOVNE ŠKOLE – NACIONALNE MANJINE - UKUPNO								
	2011./2012.				2012./2013.			
	Broj učenika m/ž	**Broj OŠ**	**Broj razreda/ skupina**	**Broj učitelja**	**Broj učenika m/ž**	**Broj OŠ**	**Broj razreda/ skupina**	**Broj učitelja**
UKUPNO A, B, C	**6.830** **3.388/3.442**	**140**	**680**	**776**	**7010** **3.435/3.575**	**147**	**723**	**795**

Modelom A bilo je obuhvaćeno u četiri (4) županije: 304 učenika/ca (148 m/156 ž) na češkom, 193 učenika/ca (91 m/102 ž) na mađarskom, 1922 učenika/ca (1.068 m/854 ž) na srpskom i 1.502 učenika/ca (745 m/757 ž) na talijanskom jeziku. Ukupno je modelom A obuhvaćeno 3.921 (2.050 m/ 1871 ž.) učenika/ca, u 35 osnovnih škola, 315 razrednih odjela i 670 učitelja, kako je prikazano u Tablici 5.

MODEL A: Tablica 5

Nacionalne manjine	2011./2012.				2012./2013.			
	Broj učenika m/ž	**Broj OŠ**	**Broj raz. odjela**	**Broj učitelja**	**Broj učenika m/ž**	**Broj OŠ**	**Broj raz. odjela**	**Broj učitelja**
Česi	310 170/140	3	18	46	304 148/156	3	18	49
Mađari	211 105/106	4	28	60	193 91/102	4	30	59
Srbi	2.207 1.176/ 1.010	17	168	283	1.922 1.068/854	17	168	283
Talijani	1.464 729/735	11	99	279	1.502 745/757	11	99	279
Židovi*	50 30/20	1	8	7	-	-	-	-
Ukupno Model A	**4.242** 2.224/2.018	**35**	**313**	**668**	**3.921** **2.050/1.871**	**35**	**315**	**670**

Napomena: *Podatci prikazani u modelu C

Modelom B bilo je obuhvaćeno u 3 županije 28 učenika/ca (10 m/18 ž) u tri (3) osnovne škole, 10 razrednih odjela i 8 učitelja, kako je prikazano u Tablici 6.

MODEL B: Tablica 6

	2011./2012.				2012./2013.			
Nacionalne manjine	**Broj učenika m/ž**	**Broj OŠ**	**Broj raz. odjela**	**Broj učitelja**	**Broj učenika m/ž**	**Broj OŠ**	**Broj raz. odjela**	**Broj učitelja**
Česi	2 2 ž	1	1	1	2 2ž	1	1	1
Mađari	11 4/7	1	4*	1	10 4/6	1	4*	1
Srbi	16 8/8	1	5	6	16 6/10	1	5	6
Ukupno Model B	**29** **12/17**	**3**	**10**	**8**	**28** **10/18**	**3**	**10**	**8**

Napomena: *1 kombinirani razredni odjel I-IV razred

Modelom C u 19 županija i 109 osnovnih škola (uključujući područne je 130 lokacija) obuhvaćeno je ukupno 3.061 učenika/ca (1.375 m/1.686 ž) i to: 176 učenika/ca (72 m/104 ž) na albanskom jeziku, 49 (32 m/17 ž) učenika na hebrejskom, 427 učenika/ca (172 m/255 ž) na češkom, 884 učenika/ca (377 m/507 ž) na mađarskom, 82 učenika/ca (39 m/43 ž) na makedonskom, 63 učenika/ca (30 m/33 ž) na njemačkom, 82 učenika/ca (40 m/42 ž) na rusinskom, 52 učenika/ca (18 m/34 ž) na ukrajinskom, 88 učenika/ca (39 m/49 ž) na ruskom, 514 učenika/ca (248 m/266 ž) na slovačkom, 41 učenika/ca (19 m/22 ž) na slovenskom i 603 učenika/ca (290 m/313 ž) na srpskom jeziku, prikazano u Tablici 6a.

MODEL C: Tablica 6a

	2011./2012.				2012./2013.			
Nacionalne manjine	**Broj učenika m/ž**	**Broj OŠ**	**Broj skupina**	**Broj učitelja**	**Broj učenika m/ž**	**Broj OŠ**	**Broj skupina**	**Broj učitelja**
Albanci	142	8	16	8	176	9	19	9

	59/83				72/104			
Česi	424 171/253	16	50	15	427 172/255	16	57	15
Mađari	718 310/408	20	110	14	884 377/507	21	114	15
Makedonci	61 25/36	6	12	4	82 39/43	6	14	4
Nijemci i Austrijanci	55 26/29	1	6	6	63 30/33	1	6	6
Rusi	58 28/30	4	5	4	88 39/49	4	8	4
Rusini	51 28/23	2	7	2	82 39/43	3	12	4
Slovaci	491 244/247	12	53	9	514 248/266	12	54	9
Slovenci	41 20/21	1	4	1	41 19/22	1	2	1
Srbi	521 251/270	29	88	36	603 290/313	31	96	39
Ukrajinci	47 20/27	3	6	3	52 18/34	4	8	4
Židovi	-	-	-	-	49 32/17	1	8	7
Ukupno Model C	**2.609 1.182/ 1.427**	**102**	**357**	**100**	**3.061 1.375/1.686**	**109**	**398**	**117**

U školskoj 2011./2012. odobren je ustroj nastave po modelu C u 15 osnovnih škola za pripadnike sedam (7) nacionalnih manjina i u dvije nacionalne manjine po modelu B, a za školsku godinu 2012./2013. odobren je ustroj nastave po modelu C u sedam (7) osnovnih škola za pripadnike četiri (4) nacionalne manjine i to: albanskog jezika i kulture u OŠ Svete Ane Osijek i OŠ Julija Kempfa Požega; mađarskog jezika i kulture u OŠ Skalice Split; rusinskog jezika i kulture u OŠ Stari Jankovci, Stari Jankovci; srpskog jezika i kulture u tri (3) osnovne škole: OŠ Braće Radića Pakrac, OŠ Okučani, Okučani i Prva OŠ Ogulin u Ogulinu.

Srednjoškolsko obrazovanje

Na početku. šk. god. 2012./2013 srednjoškolskim obrazovanjem na jeziku i pismu nacionalnih manjina u svim modelima **(A, B i C)** bilo je obuhvaćeno **1.729 učenika/ca** (843 m/886 ž) **u 21 srednjoj školi**, u 172 razredna odjela/skupine i 402 zaposlena nastavnika, što je vidljivo u Tablici 7.

Tablica broj 7

SREDNJE ŠKOLE – NACIONALNE MANJINE - UKUPNO								
	2011./2012.				**2012./2013.**			
	Broj učenika m/ž	**Broj SŠ**	**Broj razreda/ skupina**	**Broj nastavnika**	**Broj učenika m/ž**	**Broj SŠ**	**Broj razreda/ skupina**	**Broj nastavnika**
UKUPNO A, B, C	**1.697 820/877**	**21**	**172**	**402**	**1.729 843/886**	**21**	**172**	**402**

Modelom A bilo je obuhvaćeno u četiri (4) županije 51 učenik/ca na mađarskom (19 m/32 ž) 896 učenika/ca na srpskom (489 m/407 ž) i 569 učenika/ca na talijanskom (271

m/298 ž). Ukupno je modelom A obuhvaćeno 1.516 učenika/ca (779 m/737 ž) u 12 srednjih škola148 razrednih odjela i 394 učitelja, kako je prikazano u Tablici 8.

MODEL A: Tablica 8

Nacionalne manjine	**2011./2012.**				**2012./2013.**			
	Broj učenika m/ž	**Broj SŠ**	**Broj raz. odjela**	**Broj nastavnika**	**Broj učenika m/ž**	**Broj SŠ**	**Broj raz. odjela**	**Broj nastavnika**
Mađari	56 21/35	1	10	27	51 19/32	1	10	27
Srbi	872 475/397	7	78	210	896 489/407	7	78	210
Talijani	552 261/291	4	60	157	569 271/298	4	60	157
Ukupno Model A	**1.480 757/723**	**12**	**148**	**394**	**1.516 779/737**	**12**	**148**	**394**

Modelom B bilo je obuhvaćeno u jednoj (1) županiji 39 učenika/ca na češkom (9 m/30 ž) u jednoj školi 4 razredna odjela i 2 nastavnika, kako je prikazano u Tablici 9.

MODEL B: Tablica 9

Nacionalne manjine	**2011./2012.**				**2012./2013.**			
	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj raz. odjela	Broj nastavnika	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj raz. odjela	Broj nastavnika
Česi	38 9/29	1	4	2	39 9/30	1	4	2
Ukupno Model B	**38 9/29**	**1**	**4**	**2**	**39 9/30**	**1**	**4**	**2**

Modelom C bilo je obuhvaćeno u pet (5) županija 62 učenika/ca (19 m/43 ž) na češkom, 46 učenika/ca (9 m/37 ž) na slovenskom, 24 učenika/ca (10 m/14 ž) na ruskom jeziku, talijanskom (u modelu A i C) 597 učenika/ca (282 m/315 ž), na češkom jeziku (u modelu B i C) 101 učenika/ca (28 m/73 ž), na ruskom jeziku u modelu C 24 učenika/ca (10 m/14 ž) i nastavom na slovenskom jeziku u modelu C 46 učenika/ca (9 m/37 ž), prikazano u Tablici10.

MODEL C: Tablica 10

Nacionalne manjine	**2011./2012.**				**2012./2013.**			
	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj skupina	Broj nastavnika	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj skupina	Broj nastavnika
Česi	51 16/35	4	6	2	62 19/43	4	6	2
Slovenci	64 11/53	1	4	1	46 9/37	1	4	1
Rusi	21 8/13	1	2	1	24 10/14	1	2	1
Srbi	19 9/10	1	4	1	14 6/8	1	4	1
Talijani	24 10/14	1	4	1	28 11/17	1	4	1
Ukupno model C	**179 54/125**	**8**	**20**	**6**	**174 55/119**	**8**	**20**	**6**

Državna matura

Pravilnikom o polaganju državne mature (Narodne novine, broj 127/2010, 1/2013) čl. 4., st. 3. i 4. propisani su uvjeti za polaganje ispita državne mature za učenike koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Ispite provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u suradnji sa školama.

Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, u sklopu obveznoga dijela državne mature uz ispit iz hrvatskoga jezika obvezno polažu ispit iz jezika nacionalne manjine na kojemu se školuju, a kao treći ispit u sklopu obveznoga dijela državne mature biraju ispit iz matematike ili iz stranoga jezika. Državna matura provedena je na tri (3) jezika i pisma nacionalnih manjina (srpski, mađarski i talijanski), a održana je u ljetnome i jesenskom roku. Za polaganje državne mature na češkom jeziku nije bilo interesa.

U 2011. godini broj kandidata iz škola na jezicima nacionalnih manjina za polaganje ispita državne mature na materinskim jezicima bio je 250, a u 2012. godini 312 u dva ispitna roka. Podatci o pristupnicima ispitima državne mature na jezicima nacionalnih manjina i utrošenim sredstvima iz Državnog proračuna dati su u Tablici 11.

Tablica 11

DRŽAVNA MATURA – NACIONALNE MANJINE - UKUPNO								
	2010/2011.				**2011./2012.**			
	Češki	**Mađarski**	**Srpski**	**Talijanski**	**Češki**	**Mađarski**	**Srpski**	**Talijanski**
Ljetni rok	0	8	119	125	0	9	144	129
Jesenski rok	0	0	0	0	0	1	17	12
Ukupno	**0**	**8**	**119**	**125**	**0**	**10**	**161**	**141**
maturanata	**250**				**312**			
Sredstva	**523.086,00**				**1.427.685,56**			

Ukupan utrošak financijskih sredstava za aktivnosti koje je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja odradio za potrebe obrazovanja nacionalnih manjina tijekom 2012. godine je bruto **1.427.685,56 kn**. Za 2011. godinu prikazan je utrošak u iznosu od **523.086,00** kuna bruto. Prilikom pripreme troškovnika za 2011. nisu uključeni svi troškovi, što uključuje prijevode ispita, ispitnih kataloga, uputa i vremenika te Vodiča na jezike nacionalnih manjina, korekturu i prijelom prevedenih ispita i lekturu ispita. Isti su uvršteni i plaćeni u troškovniku za 2012. godinu, što je dovelo do značajnijeg povećanja iznosa u odnosu na 2011. godinu. Riječ je o bruto iznosu od **904.599,56 kn.**

Visokoškolsko obrazovanje

Na **Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli** na stručnom studiju *Predškolski odgoj (na hrvatskom i talijanskom jeziku)* u akademskoj godini 2012./2013. studira ukupno 364 studenta.

Na integriranome preddiplomskom i diplomskome sveučilišnom studiju *Učiteljski studij (na hrvatskom i talijanskom jeziku)* studira ukupno 225 studenata.

Na **Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku** na preddiplomskome sveučilišnom studiju *Mađarski jezik* upisano je ukupno 59 studenta dok je na diplomskome sveučilišnom studiju *Mađarski jezik i književnost; smjerovi: nastavničko usmjerenje, komunikološko usmjerenje* upisano 15 studenata.

Nastavni programi za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (NN, br. 51/00.) i Državnim pedagoškim standardima (NN, br. 63/08), uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnošću nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine – likovnu i glazbenu kulturu). Dio nastavnog plana i programa, čiji je sadržaj u vezi s posebnošću nacionalne manjine, utvrđuje i donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nakon pribavljenoga mišljenja udruge nacionalne manjine. U 2012. godini Agencija za odgoj i obrazovanje postaje nositelj izrade nastavnih planova i programa za potrebe nastave u osnovnim i srednjim školama na jeziku i pismu nacionalnih manjina, a prenesena im je u nadležnost i stručna dorada odnosno metodologijsko ujednačavanje svih započetih nastavnih planova i programa za predmete: Priroda i društvo, Geografija, Povijest, Likovna kultura te Glazbena kultura za osnovnu školu s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Udžbenici za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Početkom ožujka 2010. donesen je novi Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, br. 27/10. i 55/11.) koji nije predvidio besplatne udžbenike za sve učenike, ali je u članku 26. propisao da *Vlada Republike Hrvatske može, sukladno raspoloživim sredstvima državnog proračuna, za svaku školsku godinu donijeti odluku o financiranju odnosno sufinanciranju nabave udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za učenike osnovnih i srednjih škola.*

Sukladno članku 15. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, 51/00. i 56/00.), školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine koristile su i u 2012. godini udžbenike iz matične zemlje ponajprije za učenje materinskog jezika (češkog, mađarskog, srpskog i talijanskog jezika, ali i druge predmete), uz odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Sukladno članku 16. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina sredstva za sufinanciranje izrade udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina osigurana su kako bi udžbenici za roditelje djece koja pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine imali istu cijenu kao i udžbenici za roditelje djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Ministarstvo je sufinanciralo u 2012. godini dotisak prevedenih udžbenika, otkup prevedenih udžbenika, izradu autorskih udžbenika i izdavanje prevedenih udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina i to nakladnicima kako slijedi: na **češkom jeziku** Novinsko-izdavačkoj ustanovi Jednota 137.676,90 kn, **na mađarskom jeziku** Prosvjetno-kulturnom centru Mađara 148.766,39**,** na **srpskom jeziku** Prosvjeti d.o.o. 497.914,00 kn i na **talijanskom jeziku** Novinsko-izdavačkoj ustanovi EDIT 828.594,26 kn. Ukupno je utrošeno za sufinanciranje izrade udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina te za uvoz udžbenika iz matičnih zemalja i naknadu razlike u cijeni udžbenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina **1.612.951,55 kuna.** Podatci u Tablici 12.

Tablica 12

Nacionalna manjina	Manjinski nakladnik	Sredstva u kn 2011.	Sredstva u kn 2012.	Povećanje/ smanjenje
Češka nacionalna	Jednota	**88.410,03**	**137.676,90**	**+49.266,87**

manjina	Daruvar			
Mađarska nacionalna manjina	PKC Mađara, Osijek	*	**148.766,39**	**+ 148.766,39**
Srpska nacionalna manjina	Prosvjeta, Zagreb	**1.947.267,41**	**497.914,00**	**- 1.449.353,41**
Talijanska nacionalna manjina	EDIT, Rijeka	**914.322,56**	**828.594,26**	**- 85.728,30**
	UKUPNO:	**2.950.000,00**	**1.612.951,55**	**- 1.337.048,45**

*Krajem 2011. Prosvjetno-kulturni centar Mađara je izvršio povrat sredstava u iznosu od 176.552,62 kuna.

U usporedbi s 2011. godinom za dotisak/izradu/uvoz udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina u 2012. godini utrošeno je 1.337.048,45 kn manje. Razlog manje utrošenih sredstava je to što **je prioritet u 2012. godini bio završetak projekata započetih i financiranih ranijih godina.** Novinsko-izdavačkoj ustanovi Edit Rijeka odobren je prijenos sredstava iz 2011. u iznosu od 257.945,74 kune.

U 2012. godini se nisu odobravala sredstva za početak novih projekata. Također se nisu odobrili udžbenici za koje nisu doneseni planovi i programi, iako su dijelom financirani ranijih godina.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina u **osnovnim školama u 2012.** godini proveden je **postupak odobravanja udžbenika** i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za ukupno **59 udžbenika**, i to za:

- 12 udžbenika, od toga za 2 autorska i 10 prevedenih udžbenika za potrebe osnovnoškolskog obrazovanja učenika pripadnika češke nacionalne manjine,
- 25 uvezenih udžbenika za potrebe osnovnoškolskog obrazovanja učenika pripadnika mađarske nacionalne manjine,
- 16 autorskih udžbenika za potrebe osnovnoškolskog obrazovanja učenika pripadnika srpske nacionalne manjine,
- 6 prevedenih udžbenika za potrebe osnovnoškolskog obrazovanja učenika pripadnika talijanske nacionalne manjine.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina u **srednjim školama u 2012.** godini proveden je **postupak odobravanja udžbenika** i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za ukupno **23 udžbenika**, i to za:

- 9 uvezenih udžbenika za potrebe srednjoškolskog obrazovanja učenika mađarske nacionalne manjine,
- 10 prevedenih udžbenika za potrebe srednjoškolskog obrazovanja učenika pripadnika srpske nacionalne manjine,
- 4 prevedena udžbenika za potrebe srednjoškolskog obrazovanja učenika pripadnika talijanske nacionalne manjine. Prikaz u Tablici 13.

Tablica13

	Česi: autorski	**Česi:** prevedeni	**Mađari:** uvezeni	**Srbi:** autorski	**Srbi:** prevedeni	**Talijani:** prevedeni	UKUPNO
Osnovne škole	2	10	25	16	0	6	59
Srednje škole	0	0	9	0	10	4	23
UKUPNO	**2**	**10**	**34**	**16**	**10**	**10**	**82**

Sudjelovanje u radu stručnih povjerenstava za prosudbu udžbenika za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina članovima stručnih povjerenstava honorira se ugovorom o

autorskom djelu. Za tu svrhu Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta **u 2012. g. isplatilo je 49.518,00 kn.**

Učitelji i savjetnici u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Sukladno članku 10. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina nastavu u odgojno-obrazovnim ustanovama obavljaju učitelji pripadnici nacionalnih manjina i drugi koji u potpunosti vladaju jezikom manjine. Sukladno zahtjevima škola Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odobrava zapošljavanje učitelja i stručnih suradnika za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina te osigurava plaće za njihov rad.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina zaposleno je sedam **(7) stručnih savjetnika** i to: dva (2) stručna savjetnika za talijansku nacionalnu manjinu s punim radnim vremenom (jedan je stručni savjetnik za razvoj nastave u cjelini, a drugi za nastavu talijanskog jezika), dva (2) savjetnika za srpsku nacionalnu manjinu i to jedan s punim radnim vremenom, a drugi s pola radnog vremena, jedan (1) savjetnik za češku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena, jedan (1) savjetnik za mađarsku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena i jedan (1) savjetnik za slovačku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena.
U 2012. godini za plaće učitelja materinskog jezika za učenje materinskog jezika i kulture u modelu C isplaćeno je ukupno **20.195.745,35 kuna.**

Stručno usavršavanje učitelja/nastavnika i savjetnika

Stručno usavršavanje učitelja/nastavnika u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina kontinuirano se provodi, a stručno usavršavanje svih učitelja u nadležnosti je Agencije za odgoj i obrazovanje. Agencija za odgoj i obrazovanje javna je ustanova koja obavlja stručne i savjetodavne poslove u odgoju i obrazovanju.
Na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja, uz ostale poslove, Agencija organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika te pruža stručnu pomoć i daje upute odgojno-obrazovnim radnicima.

U 2012. godini u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje održano je **45 stručnih skupova za 2.247 učitelja/nastavnika i to:**

- za 251 učitelja/nastavnika **češke** nacionalne manjine i 9 stručnih skupova;
- za 165 učitelja/nastavnika **mađarske** nacionalne manjine i 5 stručnih skupova;
- za 385 učitelja/nastavnika **srpske** nacionalne manjine i 8 stručnih skupova;
- za 371 učitelja/nastavnika **talijanske** nacionalne manjine i 10 stručnih skupova
- za 1.075 učitelja/nastavnika **romske** nacionalne manjine i 13 stručnih skupova.

Sredstva za realizaciju stručnih skupova osigurana su u suradnji Agencije za odgoj i obrazovanje, MZOS-a i osnivača škola koji školama refundiraju troškove sudjelovanja učitelja na stručnim skupovima.

Odgoj i obrazovanje pripadnika romske nacionalne manjine

Predškolski odgoj

Za djecu pripadnike romske nacionalne manjine osigurava se uključivanje u programe predškolskog odgoja kako bi se premostio jaz između socijalno-ekonomske situacije u kojoj

djeca pripadnici romske nacionalne manjine žive i mogućnosti za njihovu uspješnu integraciju tijekom obveznoga osnovnog obrazovanja. Ako u pojedinoj sredini ne postoji mogućnost uključivanja u integrirane uvjete predškolskog odgoja u redovitoj predškolskoj ustanovi, osigurava se program predškole, tj. program pripreme za polazak u osnovnu školu koji se najčešće ostvaruje u osnovnim školama, a dijelom i u predškolskim ustanovama.

U 2012. godini, odnosno na kraju **2011./2012.** bilo je 740 djece u predškolskom odgoju, od kojih 420 (205 m i 215 ž) u redovitom predškolskom odgoju i 320 (173 m i 147 ž) u programu predškole. Na početku **2012./2013.** pedagoške godine uključeno je ukupno 811 djece, od kojih je 455 (233 m i 222 ž) u predškolskom odgoju, a 356 (186 m i 170 ž) u programu predškole.

U **2012.** godini utrošeno je za predškolski odgoj/predškolu iz Državnog proračuna ukupno **1.929.108,06 kn**, a iz sredstava Roma Education Funda nije bilo isplata u 2012. godini. Do značajnog povećanja utroška sredstava za predškolski odgoj/predškolu u odnosu na 2011. godinu došlo je zbog potrebe provođenja **mjera za izvršenje presude *Oršuš i dr. protiv Hrvatske*.** Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u dogovoru s Međimurskom županijom osiguralo program predškole za svu romsku djecu u godini prije polaska u osnovnu školu, tj. za djecu koja su upisala prvi razred osnovne škole u školskoj godini 2012./2013. Djeca su bila u programu predškole od 15. rujna 2011. do 15. lipnja 2012., pet sati dnevno, uz osigurana dva obroka i prijevoz.

Program predškole je prijeko potreban za romsku populaciju predškolske dobi, daje dobre rezultate i upućuje na obvezu organiziranja predškolskih odgojnih skupina za svu romsku djecu kao priprema za uključivanje u odgojno-obrazovni sustav, osobito u sredinama gdje nema kapaciteta za integrirani predškolski odgoj. Program predškole ovisi o financiranju iz sredstava Državnog proračuna na poziciji Nacionalnog programa za Rome.

Održivost ovog programa je otežana zbog preusmjeravanja prioriteta jer je u slučaju izvršenja presude Europskog suda za ljudska prava, s uvođenjem predškole za svu djecu u Međimurju, preostao mali iznos sredstava za programe predškole u drugim dijelovima Hrvatske, a iz sredstava na lokalnoj ili regionalnoj razini ovo često nije prioritet ili nedostaje sredstava. Problem se nastoji riješiti u sklopu projekta „Integracija skupina u nepovoljnom položaju u redovit sustav obrazovanja“ sredstvima EU iz IPA programa pretpristupne pomoći. Natječaj je bio objavljen u 2011. godini.

Osnovnoškolsko obrazovanje

U proteklih šest godina **povećan je obuhvat** djece pripadnika romske nacionalne manjine osnovnim obrazovanjem. U **2011./2012.** šk. god. bilo je 4882 učenika (2449 m, 2433 ž), a na početku **2012./2013**. šk. god. bilo je 5173 učenika (2612 m, 2561 ž).

Istodobno podaci o broju učenika koji **napuštaju osnovno obrazovanje** nakon višekratnih ponavljanja pokazuju da je završnost osnovnog obrazovanja na niskoj razini. Tako je npr. u 2008./2009. prekinulo osnovno obrazovanje 136 učenika (68 m, 68 ž), u 2009./2010. su 144 učenika (69 m, 75 ž) napustila školovanje, u što su uključeni i učenici koji su navršili 15 godina života, u 2010./2011. osnovno školovanje napustila su 173 učenika (101 m, 72 ž), a u 2011./2012. 189 (102 m, 87 ž) učenika. U ukupan zbroj onih koji su prekinuli školovanje uključeni su i učenici koji su navršili 15 godina života, a nisu završili osnovnu školu. Kada je u pitanju **ponavljanje razreda**, podaci pokazuju da je u 2011./2012. bilo 604 ponavljača (331 m, 273 ž), a na početku 2012./2013. šk. godine škole su iskazale podatak da je 431 ponavljač

(258 m, 173 ž). Podaci na kraju školske godine pokazuju povećani broj u odnosu na početak školske godine.

Od 2010./2011. šk. godine prikupljaju se podaci o broju romskih učenika kojima je ponuđena **posebna pomoć u učenju hrvatskog jezika** na temelju čl. 43. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. U toj godini pomoć je ponuđena u devet (9) županija i to za 555 učenika (289 m, 266 ž) od njih 4723 (2409 m, 2314 ž) koliko je romskih učenika bilo u osnovnoj školi u toj godini. Dakle, u Zagrebačkoj županiji za dva (2) učenika (1 m, 1 ž), Sisačko-moslavačkoj županiji za 42 učenika (21 m, 21 ž), Varaždinskoj županiji za 156 učenika (70 m, 86 ž), Koprivničko-križevačkoj županiji za 67 učenika (38 m, 29 ž), Primorsko-goranskoj županiji za 61 učenika (30 m, 31 ž), Osječko-baranjskoj županiji za 139 učenika (62 m, 72 ž), Istarskoj županiji za 50 učenika (27 m, 23 ž), Međimurskoj županiji za 342 učenika (180 m, 162 ž) i Gradu Zagrebu za pet (5) učenika (3 m, 2 ž). U Narodnim novinama, broj: 151/11., donesena je Odluka o programu hrvatskoga jezika za pripremnu nastavu za učenike osnovne i srednje škole koji ne znaju ili nedovoljno poznaju hrvatski jezik. U šk. g**. 2011./2012.** posebnu pomoć u učenju hrvatskog jezika ukupno je dobilo 700 učenika od 1. do 8. razreda u 7 županija i to: Zagrebačka županija za 3 učenika (3 m); Sisačko-moslavačka županija za 1 učenika (1 m); Koprivničko-križevačka županija za 7 učenika (1 m, 6 ž); Primorsko-goranska županija za 54 učenika (32 m, 22 ž); Istarska županija za 61 učenika (31 m, 30 ž); Međimurska županija za 556 učenika (259 m, 297 ž) i Grad Zagreb za 18 učenika (14 m. 4 ž).

Na kraju šk. godine **2011./2012. produženi boravak** organiziran je u 11 županija:

Karlovačka županija:1 učenik (1 ž); Varaždinska županija: 90 učenika (42 m, 48 ž); Bjelovarsko-bilogorska županija:1 učenik (1 ž); Primorsko-goranska županija: 61 učenik (35 m, 26 ž); Virovitičko-podravska županija: 1 učenik (1 ž); Brodsko-posavska županija: 20 učenika (6 m, 14 ž); Osječko-baranjska županija: 3 učenika (2 m, 1ž); Vukovarsko-srijemska županija: 2 učenika (2 m); Istarska županija: 54 učenika (28 m, 26 ž); Međimurska županija: 69 učenika (24 m, 45 ž); Grad Zagreb: 60 učenika (26 m, 34 ž).

U većini škola zaposleni su **romski pomagači** kojih je 23 (12 m, 11 ž) i njihov rad se financira iz Državnog proračuna i to u iznosu od 3.500,00 kn neto mjesečno svih 12 mjeseci uz ostale dodatke koji se osiguravaju za zaposlenike u školama. Romski pomagači, između ostalog, trebaju zajedno s učiteljem pomagati u pisanju domaćih zadaća tijekom produženog boravka te u svladavanju školskoga gradiva. U 2012. godini za plaće 23 suradnika - romskih pomagača utrošeno je **1.463.191,23 kn** iz sredstva Državnog proračuna. Krajem 2011. godine, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, započeo je proces kojim osnovne škole u Međimurskoj županiji angažirane suradnike - romske pomagače mogu zaposliti na ugovor o radu (umjesto dotadašnjeg ugovora o djelu) čime im se rješava radno-pravni status.

Osim navedenog, u 2012. godini iz Državnog proračuna za odgojno-obrazovne programe, maturalna putovanja, školu u prirodi, aktivnosti nakon nastave, produženi boravak i sl. isplaćeno je: **265.785,09 kn**, što ukupno u 2012. godini čini **1.728.976,32 kn.**

Srednjoškolsko obrazovanje

U sustav srednjoškolskog obrazovanja uključuje se sve veći broj učenika pripadnika romske nacionalne manjine. Prilikom upisa u Odluci o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u srednje škole, koju donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, posebnom točkom određen je upis učenika romske populacije, na način da se omogućava

manji broj bodova kojim se pripadnici romske nacionalne manjine mogu upisati u željeni srednjoškolski program. Iako je veći broj učenika koji nastavljaju obrazovanje u trogodišnjim srednjoškolskim programima u odnosu na broj učenika u četverogodišnjim programima, vidljiv je porast i broja učenika upisanih u prve razrede četverogodišnjih škola. Također je vidljivo da se učenici ispisuju iz škole, tj. napuštaju srednjoškolsko obrazovanje.

U srednjoj školi na kraju školske godine 2011./2012. bilo je 425 učenika (214 m, 211 ž), a na početku **2012./2013.** školske godine uključeno je **480 učenika** (286 m, 294 ž).

U 2010./2011. obrazovanje je **prekinulo** 57 učenika (27 m., 30 ž.) od njih 327 (158 m., 169 ž.), a **ponavljača** je bilo 20 (9 m., 11 ž.). U 2011./2012. godine srednjoškolsko obrazovanje prekinulo je 67 učenika (30 m, 37 ž) i bilo je 45 ponavljača (30 m, 15 ž). Na početku 2012./2013. bilo je 53 ponavljača (38 m, 15 ž). U 2011./2012. prekinulo je obrazovanje 67 učenika.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta stipendira sve redovite učenike srednjih škola koji su pripadnici romske nacionalne manjine u iznosu od 5.000,00 kn godišnje po učeniku, odnosno 500,00 kn mjesečno tijekom nastavne godine. Za dobivanje stipendije pretpostavka je izjašnjavanje pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini, što inače nije obvezno.

U 2011. godini iz Državnog proračuna za srednjoškolske stipendije utrošeno je 1,598.820,00 kn, dok je u **2012.** godini na stipendije utrošeno **2.125,000,00 kn**.

U 2012. godini Ministarstvo je za smještaj u dom, dodatne aktivnosti, maturalna putovanja, rad školskog nadzornika, školarine i sl. iz Državnog proračuna izdvojilo **124.343,33** kn. Ukupno je to **2.249.343,33 kn** izdvojenih za srednjoškolsko obrazovanje pripadnika romske nacionalne manjine u 2012.godini. Kada se uzme u obzir koliko učenika Roma završava osnovnu školu, odnosno koliko ih je u 8. razredu na kraju školske godine u odnosu na broj učenika koji te iste godine upisuju srednju školu, moguće je zaključiti da bez povećanja uspješnosti i završnosti osnovnog obrazovanja nije moguće značajno povećati broj romskih učenika u srednjoj školi.

Visokoškolsko obrazovanje

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta osigurava stipendije svim studentima pripadnicima romske nacionalne manjine koji je zatraže uz pretpostavku da se izjašnjavaju kao pripadnici romske nacionalne manjine. Stipendija iznosi 1.000,00 kn mjesečno tijekom deset mjeseci, odnosno 10.000,00 kn godišnje. U **2011./2012**. akademskoj godini stipendije je dobivalo 29 studenata te je u tu svrhu utrošeno **290.000 kn** iz Državnog proračuna.

S obzirom na to da se pravo na studentski dom stječe pod jednakim uvjetima za sve studente koji žive u težim socijalno-ekonomskim uvjetima, nije bilo moguće osigurati drukčije pravo za pripadnike romske nacionalne manjine, već se na preporuku Ministarstva u pojedinim slučajevima pronalazilo rješenje ako je to bilo potrebno.

Obrazovanje odraslih

U projekt *Desetljeće pismenosti u Hrvatskoj – za hrvatsku pismenost 2003. - 2012.* uključeni su pripadnici romske nacionalne manjine. U 2012. godini u programe opismenjavanja i osposobljavanja bio je uključen 311 polaznika (156 m, 155 ž), na te je aktivnosti ukupno bilo utrošeno **700.000,00 kn** iz Državnog proračuna.

U 2011. i 2012. godini mjere opismenjavanja provodile su se u okviru projekata „Desetljeća pismenosti u Hrvatskoj – za hrvatsku pismenost 2003.-2012“u okviru čega su bili obuhvaćeni i pripadnici romske nacionalne manjine. Motiviranost odraslih Roma nije bila kontinuirano u porastu te je usprkos raspoloživosti financijskih sredstava tijekom pojedinih obrazovnih razdoblja dolazilo do pada broja polaznika u programu opismenjavanja.

Financiranje izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja – romske i druge udruge koje provode projekte za Rome u 2012.

Odlukom o financijskoj potpori projektima udruga u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih u školskoj godini 2011./2012. natječajem iz Državnog proračuna financijske potpore dobile su sljedeće manjinske udruge, vidljivo u Tablici 15.

Tablica 15

	Udruga	**Projekt/Program**	**Iznos u kn**
1.	Udruga za promicanje kreativnosti MERLIN	Dječji centar „Jutarnji cvijet“ Vodnjan	30.000,00
2.	Udruga Roma Zagreba i Zagrebačke županije	Informatičko osposobljavanje djece i mladeži	30.000,00
3.	Romi za Rome Hrvatske	Interkulturalni klub „Mladi za mlade“	30.000,00
UKUPNO			**90.000,00**

U 2012./2013. šk. godini natječajem iz Državnog proračuna financijsku potporu dobila je slijedeća udruga, vidljivo u Tablici 16.

Tablica 16

	Udruga	**Projekt/Program**	**Iznos u kn**
1.	Udruga za promicanje kreativnosti MERLIN	„Kroz igru do škole“	30.000,00
		UKUPNO	**30.000,00**

Opširnije izvješće o obrazovanju romske nacionalne manjine dostavljeno je u **Izvješću o provođenju Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma za 2011. i 2012.** godinu, koje je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici 28. ožujka 2013., a dio koji se odnosi na obrazovanje dostupan je na mrežnim stranicama Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta www.mzos.hr.

Ocjena stanja i preporuke:

Na području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj postignut je visok stupanj provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Uspješno se provodi obrazovanje učenika u nastavi koja se u cjelini izvodi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (model A), dok se sve više učenika uključuje i u učenje jezika i

kulture nacionalnih manjina (model C). U 2011./2012. i 2012./2013. školskoj godini Ministarstvo je odobrilo ustroj nastave po modelu C u dodatnih 7 osnovnih škola.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta prenijelo je Agenciji za odgoj i obrazovanje u nadležnost konačnu doradu odnosno metodologijsko i formalno ujednačavanje nastavnih planova i programa za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina za osnovne škole po modelu A te izradu svih nastavnih planova i programa za osnovnu i srednju školu s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina (po svim modelima).

Vlada Republike Hrvatske i nadalje će osiguravati dosljednu primjenu Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, uključujući i dosljednu primjenu međunarodnih sporazuma i njihovih provedbenih akata. U tu svrhu nadležna tijela državne uprave utvrdit će i potrebne prilagodbe obvezatnih ispita Državne mature i postupaka vanjskoga vrednovanja obrazovanja u srednjim i osnovnim školama nacionalnih manjina, te će raditi na optimalizaciji mreže predškolskih i školskih ustanova na manjinskim jezicima.

V. PRAVO NA OČITOVANJE SVOJE VJERE I OSNIVANJE VJERSKIH ZAJEDNICA

Pregled financijskih potpora za razdoblje 2011. - 2012. godine:

Vjerske zajednice	2011.	2012.
Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	9.655.708 kn	9.655.708 kn
Islamska zajednica u Hrvatskoj	2.942.692 kn	2.942.692 kn
Koordinacija židovskih općina u Republici Hrvatskoj	613.061 kn	613.061 kn
Židovska vjerska zajednica Bet Israel	408.708 kn	408.708 kn
Bugarska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	158.375 kn	158.375 kn
Makedonska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	679.476 kn	679.476 kn
UKUPNO	**14.458.020 kn**	**14.458.020 kn**

Republika Hrvatska obvezala se Ugovorima o pitanjima od zajedničkog interesa, potpisanim sa gore navedenim vjerskim zajednicama, osiguravati godišnje iz Državnog proračuna iznose koji se izračunavaju na temelju bruto osnovice za izračun plaća javnih i državnih službenika i namještenika. Budući da se osnovica u 2012. godini nije mijenjala pojedinačni iznosi za 2012. godinu su isti kao za 2011. godinu.

Ocjena stanja i preporuke

U Republici Hrvatskoj postignuta je visoka razina vjerskih sloboda. I u narednoj godini sredstvima iz Državnog proračuna, u okviru financijskih mogućnosti, sufinancirati će se vjerske zajednice.

VI. PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA

Sukladno članku 63. Zakona o elektroničkim medijima (Narodne novine, broj 153/09 i 84/11) Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti je Fond Agencije za elektroničke medije, a izvor financijskih sredstava Fonda su sredstva osigurana odredbama Zakona o elektroničkim medijima i Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (3% mjesečno ukupno prikupljenih sredstava na ime pristojbe koje uplaćuje Hrvatska radiotelevizija).

Vijeće za elektroničke medije u 2012. godini raspisalo je dva javna natječaja za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Sukladno zakonskim i podzakonskim aktima jedna od kategorija na koju nakladnici mogu prijavljivati programe je i *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj*. Agencija za elektroničke medije ističe da iznos ukupno dodijeljenih sredstava u ovoj kategoriji ovisi isključivo o prijavama nakladnika odnosno o broju i kvaliteti prijavljenih programa na koje Vijeće za elektroničke medije ni na koji način ne može utjecati.

Po Javnom natječaju broj 01/12 nakladnicima radija dodijeljena su ukupna sredstva u iznosu od 8.029.371,66 kuna, a kategoriji *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj* **611.135,04 kuna** što predstavlja udio od 8% u ukupno dodijeljenim sredstvima.

Po Javnom natječaju broj 02/12 nakladnicima radija dodijeljena su ukupna sredstva u iznosu od 8.227.912,30 kuna, a kategoriji *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj* **478.494,81 kuna** što predstavlja udio od 6% u ukupno dodijeljenim sredstvima.

Po Javnom natječaju broj 01/12 nakladnicima televizije dodijeljena su ukupna sredstva u iznosu od 10.333.649,24 kuna, a kategoriji *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj* **756.730,15 kuna** što predstavlja udio od 7% u ukupno dodijeljenim sredstvima.

Po Javnom natječaju broj 02/12 nakladnicima televizije dodijeljena su ukupna sredstva u iznosu od 9.473.191,89 kuna, a kategoriji *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj* **478.494,81 kuna** što predstavlja udio od 7% u ukupno dodijeljenim sredstvima.

Zbirno - U kategoriji *Nacionalne Manjine u Republici Hrvatskoj* u 2012. godini, dodijeljena su sredstva po oba javna natječaja u iznosima:

- nakladnicima radija =1.089.629,85 kn što je 19% manje u odnosu na 2011. godinu
- nakladnicima televizije =1.235.224,96 kn što je 6% više u odnosu na 2011. godinu.

Tijekom 2012. godine na jezicima pripadnika nacionalnih manjina (talijanski, slovački, češki, mađarski, njemački, srpski i makedonski) objavljivano je 18 emisija. Pregled financijskih sredstava koja su u 2012. godini dodijeljena u kategoriji „Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“ nalazi se u prilozima ovog Izvješća.

Ocjena stanja i preporuke

Tijekom 2012. godine u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima ostvareni su pozitivni pomaci. U cilju povećanja kvalitete emisija namijenjenih nacionalnim manjinama u Pravilniku o Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija propisana je mogućnost dodijele dodatnih bodova za emisije namijenjen očuvanju jezika pripadnika nacionalne manjine i u potpunosti proizveden na jeziku pripadnika nacionalne manjine. Savjet za nacionalne manjine ocjenjuje da ukupne aktivnosti i sadržaji vezani za nacionalne manjine još uvijek nisu dovoljno medijski prezentirani, stoga bi u narednom razdoblju trebalo intenzivnije provoditi mjere s ciljem veće uporabe manjinskih jezika i veće zastupljenosti manjinskih tema u programima Hrvatske televizije i Hrvatskog radija.

VII. KULTURNA AUTONOMIJA

Ministarstvo kulture kontinuirano potiče opremanje knjižnica, novinsku i književno-nakladničku djelatnost, glazbeno-scensku djelatnost i kulturno-umjetnički amaterizam, likovnu, novomedijsku i filmsku djelatnost, međunarodnu kulturnu suradnju, arhivsku i muzejsko-galerijsku djelatnost i zaštitu kulturne baštine nacionalnih manjina.

Najveći dio sredstava se izdvaja za zaštitu i očuvanje spomenika kulture nacionalnih manjina. Svi spomenici su sastavni dio hrvatske kulturne baštine, ali su ujedno i baština nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Njihova zaštita doprinosi zaštiti i očuvanju kulturnog identiteta nacionalnih manjina. U 2012. godini, najveća je pažnja posvećena zaštiti nepokretnih spomenika kulture, naročito onih Srpske pravoslavne crkve. Do pada utrošenih sredstava iz Državnog proračuna za zaštitu i očuvanje spomenika kulture nacionalnih manjina došlo iz razloga nepovoljne gospodarske situacije u zemlji i smanjenog proračuna Ministarstva kulture ali i zbog loše pripreme odobrenih projekata, zbog čega dio odobrenih sredstava nije utrošen, a dio je realiziran, plaćen početkom 2013. godine.

U 2012. godini prethodno je odobreno 36 projekata obnove i zaštite sakralnih objekata SPC u iznosu od 4.880.000 kn, a od toga je realizirano u toj kalendarskoj godini 2.511.736 kn. Prioriteti u zaštiti manjinskih spomenika kulture u vlasništvu pravoslavne crkve, određuju se u skladu sa najvišim standardima i znanjima povjesničara umjetnosti iz reda same manjine i koji su izvršili vrednovanje povijesno-umjetničke vrijednosti i sadašnjeg stanja objekata prijavljenih za natječaje Ministarstva.

Ministarstvo kulture objavljuje godišnji javni Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, a na koji se mogu prijaviti samostalni umjetnici, umjetničke organizacije, ustanove u kulturi, pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost u kulturi na području Republike Hrvatske, građani, udruge te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Otvorenošću toga Poziva osigurava se i ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina, osobito ostvarivanje kulturne autonomije održavanjem, razvojem i iskazivanjem vlastite kulture te očuvanje i zaštita kulturnih dobara i tradicije.

Osim spomenika kulture u zaštitu nacionalnih manjina danas značajnu ulogu igraju središnje knjižnice nacionalnih manjina. Svih devet ih je uspješno radilo, a tijekom 2012. godine izvršene su pripreme za osnivanje desete Središnje knjižnice Bošnjaka pri Narodnoj knjižnici Sisak Caprag.

Do laganog porasta utrošenih sredstava došlo je u području financiranja dramske umjetnosti i audiovizuelni umjetnosti i glazbe. U potpori izdavanju knjiga naročito treba istaknuti potporu Udruzi za promicanje obrazovanja Roma u RH "Kali Sara" za vrijedna izdanja "Gramatika i pravopis romskog jezika Simpozija o romskom jeziku". Ove je godine po prvi put odobrena potpora "Medijskom informativnom centru" za 'romalen-com prvi portal o Romima".

Iz Državnog proračuna putem Ministarstva kulture u 2012. godini je za potrebe nacionalnih manjina ukupno utrošeno 5.148.996,21 kuna, i to kako slijedi:

- u 2012. godini prethodno je odobreno 36 projekata obnove i zaštite sakralnih objekata Srpske pravoslavne crkve u vrijednosti 4.880.000 kn, a od toga je realizirano u toj kalendarskoj godini 2.511.736 kuna. Prioriteti u zaštiti spomenika kulture koji su u vlasništvu Srpske pravoslavne crkve, određuju se u skladu sa najvišim standardima i znanjima povjesničara umjetnosti iz reda same manjine, koji su izvršili vrednovanje povijesno-umjetničke vrijednosti i sadašnjeg stanja objekata prijavljenih za natječaje Ministarstva.
- rad knjižnica nacionalnih manjina i povećanje knjižnog fonda u 2012. godini financirano je s 1.582.548,21 kuna (plaće 10 djelatnika u 9 nacionalnih manjina: Mađari, Česi, Slovenci, Slovaci, Nijemci, Talijani, Albanci, Rusini i Ukrajinci, Srbi, te tekući izdaci).
- u nakladničkoj djelatnosti pripadnika nacionalnih manjina financirano je: za otkup knjiga 108.065,00 kuna; za potporu izdavanju knjiga 70.000,00 kuna; za književne manifestacije 130.000,00 kuna te za časopise 40.000,00 kuna. Ukupno 348.065,00 kuna.
- 3 programa ustanova nacionalnih manjina financirana su u iznosu od 450.000,00 kuna (300.000,00 kuna srpska manjina, a 150.000,00 kuna češka manjina).
- u muzejsko-galerijskoj i likovnoj djelatnosti podržana su 4 programa nacionalnih manjina s ukupnim iznosom od 81.000,00 kuna, i to: Centar za provedbu integracija u Europsku uniju, Međunarodni dan stradalih Roma (36.000,00 kuna), Bejahad - Židovska kulturna scena Zagreb, Izložba Oskara Hermana (15.000,00 kuna), Hrvatsko-izraelsko društvo, Program izložbi u Galeriji Shalom za 2012. godinu (15.000,00 kuna) i Židovska

općina Zagreb, Izložbeni program Galerije Milan i Ivo Steiner (15.000,00 kuna).

- u području glazbene i glazbeno-scenske umjetnosti te kulturno umjetničkog amaterizma financirano je osam programa s iznosom od 91.000,00 kuna (Hrvatsko-izraelsko društvo, Zagreb: *Glazbene večeri u kulturnom centru „Shalom“* 10.000,00 kuna, Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“, Zagreb *Dani srpske kulture – gostovanje Frame Orchestra* 10.000,00 kuna, SKD Prosvjeta – Podobor Darda, Darda: *6. međunarodna smotra folkora nacionalnih manjina* 8.000,00 kuna, Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-Srijemske županije, Vinkovci: *47. vinkovačke jeseni* 10.000,00 kuna, KUD „Lovor“ Trnjani: *Nosač zvuka s katoličkim i pravoslavnim duhovnim pjesmama* 8.000,00 kuna, KUD „Tkanica“, Okučani: *Susret povratničkih folklornih skupina u Republici Hrvatskoj Okučani 2012.“* 20.000,00 kuna, Družina - Čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga, Zagreb: *Međunarodna smotrfolklora "15. susret naroda i kultura" (Sikirevci, Podravski Podgajci, Babina Greda, Adamovec)* 15.000,00 kuna i Grad Đakovo: *46. đakovački vezovi* 10.000,00 kuna.

- u području dramske umjetnosti - profesionalna kazališta i kazališni amaterizam financirana su 3 programa u iznosu od 84.647,00 kuna: Profesionalna kazališta (74.647,00 kuna): Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb: *Dani srpske kulture – gostovanje predstave "PR ili potpuno rasulo“* 15.000,00 kuna, Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca, Rijeka: *Djelatnost Talijanske drame* 59.647,00 kuna; Kazališni amaterizam (10.000,00 kuna): Pučko otvoreno učilište Daruvar: *Maska – mali sajam kazališta u Daruvaru 2012.* 10.000,00 kuna.

Ostvarivanju programa kulturne autonomije doprinosi i sufinanciranje programa udruga i ustanova nacionalnih manjina iz sredstava državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine. Tijekom 2012. godine na Javni poziv za sufinanciranje prijavljeno je preko 958 programa, te je za tu svrhu, putem Savjeta, ukupno utrošeno 40.671.000,00 kuna.

Ocjena stanja i preporuke

Analiza provedbe aktivnosti Ministarstva kulture koje su usmjerene na osiguravanje i poticanje kulturne autonomije nacionalnih manjina ukazuje na sustavno poticanje nacionalnih manjina te njihov aktivan i ravnopravan doprinos kulturnom životu. Kroz kulturnu autonomiju nacionalne manjine ostvaruju svoje kulturne i umjetničke slobode u svim aspektima kulturno-umjetničkog stvaralaštva i djelatnosti, kroz koje mogu razvijati i promicati svoj kulturni i nacionalni identitet. Brojne udruge i ustanove koje su osnovali pripadnici nacionalnih manjina s ciljem očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog kulturnog identiteta ukazuju na visok stupanj ostvarivanja prava nacionalnih manjina na kulturnu autonomiju.
Kroz kulturnu autonomiju nacionalne manjine ostvaruju svoju kulturnu i umjetničku slobodu izražavanja, jednako u područjima dramske i glazbene umjetnosti, kao i u okviru kulturno-umjetničkog stvaralaštva. Različitim vrstama programa manjinske udruge razvijaju i promiču svoj nacionalni identitet, a međusobni dijalog i uvažavanje također se očituje i kroz programe u kojima ravnopravno sudjeluju istaknuti predstavnici više nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.
Savjet za nacionalne manjine, analizirajući kvartalna, polugodišnja i godišnja izvješća udruga i ustanova nacionalnih manjina, ukazuje da još uvijek postoje određeni stupanj nerazumijevanja Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, posebno u dijelu podnošenja financijskih izvješća, te će se nastaviti s tematskim edukacijama udruga o namjenskom korištenju proračunskih sredstava, načinima i metodologiji podnošenja izvješća, kao i o podnošenju prijava za fondove Europske Unije.

VIII. ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskome saboru

Na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor, koji su održani 4. prosinca 2011. godine, ostvarena je odgovarajuća zastupljenost zastupnika iz reda pripadnika nacionalnih manjina, koji su birani u posebnoj, 12. izbornoj jedinici. Naime, u posebnoj izbornoj jedinici izabrano je, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, osam zastupnika iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Nakon provedenih redovnih izbora u 2009. godini, te dopunskih u 2009., 2010. i 2011. godini zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u cijelosti je ostvarena.

Novi Zakon o lokalnim izborima

Krajem 2012. godine donesen je novi Zakon o lokalnim izborima (Narodne novine, broj 144/12) kojim se uređuju izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbori općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika.

Novim Zakonom o lokalnim izborima izvršene su i izmjene vezane uz pitanje određivanja zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice, zamjenjivanju člana predstavničkog tijela pripadnika nacionalne manjine te određivanju zastupljenosti nacionalnih manjina u izvršnom tijelu.

Zakonom se detaljnije uređuje način utvrđivanja zastupljenosti nacionalnih manjina na provedenim izborima u predstavničkom tijelu, slijedom čega dopunski izbori za predstavnike nacionalnih manjina predstavljaju izuzetak u slučaju kada se niti na jedan od zakonom propisanih načina ne postigne odgovarajuća zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu.

Isto tako, glede osiguravanja zastupljenosti nacionalnih manjina u izvršnom tijelu, Zakonom je utvrđeno da se u jedinicama koje sukladno važećim propisima ostvaruju pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, isti bira neposredno na izborima, istovremeno, na isti način i po istom postupku kao i općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan. Tako izabrani zamjenik predstavnik je nacionalne manjine, te nema potrebe za provedbom dopunskih izbora.

Slijedom rješenja iz novog Zakona koje se odnose na osiguravanje zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom i izvršnom tijelu jedinice znatno će se smanjiti broj provođenja dopunskih izbora, a što će kao rezultat imati znatno smanjenje troškova jedinica za provedbu izbora, budući da je u dosadašnjoj praksi jedan od problema bilo pitanje financiranja provedbe dopunskih izbora.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske

Stanje ostvarivanja prava

Prema evidenciji Ministarstva uprave, na dan 31. prosinca 2012. godine, u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, bilo je zaposleno ukupno 51.864 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.752 ili 3,378% pripadnici nacionalnih manjina. Prema podacima iz iste evidencije na dan 31. prosinca 2011. godine u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo je zaposleno ukupno 52.165 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.783 ili 3,418% bili pripadnici nacionalnih manjina. Tabelarni prikaz:

Godina	Ukupan broj zaposlenih	Broj zaposlenih nacionalnih manjina	Postotni udio nacionalnih manjina
2011.	52.165	1.783	3,4 1%
2012.	51.864	1.752	3,38 %

Iz navedenih je podataka razvidno da je u razdoblju od godinu dana (31. prosinca 2011. do 31. prosinca 2012.) ukupan broj zaposlenih državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske smanjen za 301 ili za 0,57%. Istovremeno, broj zaposlenih službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina smanjen je za njih 31, odnosno za 0,059% u ukupnom broju zaposlenih.

Prema podacima od 31. prosinca 2012. godine od službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina u navedenim je tijelima najviše zaposleno Srba – 1.248, koji čine 2,4% ukupnog broja zaposlenih; zatim Mađara - 89, koji čine 0,17% zaposlenih; Čeha - 81, koji čine 0,15% zaposlenih; Bošnjaka - 68, koji čine 0,13% zaposlenih; Talijana – 55, koji čine 0,10% zaposlenih; Slovenaca – 51, koji čine 0,09% zaposlenih; te Albanaca - 18, koji čine 0,035% zaposlenih. U navedenim su tijelima zaposlena i dva pripadnika romske nacionalne manjine, koji čine 0,004% od ukupnog broja zaposlenih službenika i namještenika te se pripadnicima ostalih nacionalnih manjina izjasnilo 140 službenika i namještenika koji čine 0,27% broja zaposlenih službenika i namještenika.

Ministarstvo uprave ističe da je i dalje na snazi Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i Uredima Vlade Republike Hrvatske iz prosinca 2009. godine, što je općenito rezultiralo manjim brojem novih zapošljavanja u tijelima državne uprave tijekom 2012. godine pa i manjim brojem novozaposlenih pripadnika nacionalnih manjina.

Planiranje zapošljavanja

Planom prijama pripadnika nacionalnih manjina u tijela državne uprave za razdoblje od 2011. do 2014. godine (Narodne novine, broj 65/2011) je utvrđeno da će se sukladno ovom Planu za kalendarske godine u razdoblju od 2011. do 2014. godine donositi kratkoročni planovi. Temeljem navedenog, ministar uprave je 20. rujna 2012. godine donio Plan prijama u državnu službu u tijela državne uprave i stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske za 2012. godinu (Narodne novine, broj 106/12)., a 31. listopada i 3. prosinca 2012. godine donesene su i dvije dopune Plana prijama (Narodne novine, broj 128/12 i 140/12).

Obzirom da je Plan prijama za 2012. godinu utvrđen tek u zadnjem kvartalu 2012. godine, tijekom mjeseca ožujka 2013. godine, u Ministarstvu uprave napravljena je analiza s ciljem realizacije zapošljavanja u navedenim tijelima, s naglaskom na zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina. Ukupan podatak na razini 2012. godine je da je novozaposlenih temeljem javnih natječaja ukupno u svim tijelima bilo 906 od čega 29 pripadnika nacionalnih manjina, što iznosi 3.20%.

Mjere u cilju unaprjeđenja ostvarivanja prava

Ministarstvo uprave redovito u svim tekstovima natječaja za zapošljavanje kandidatima pripadnicima nacionalnih manjina ukazuje i informira ih (putem odgovora na upite mailom, telefonski, uz dostupne informacije na web stranici Ministarstva uprave) da imaju pravo pozvati se na prednost pri zapošljavanju sukladno odredbi članka 22. stavka 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih, bez obveze dostavljanja dokaza o nacionalnoj pripadnosti.

Kao i prethodnih godina, poštujući odredbe propisa koji reguliraju navedeno područje, tijekom planiranja zapošljavanja posebno se vodilo računa o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom broju zaposlenih u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske. Stoga su, od navedenih tijela zatraženi podaci o popunjenosti radnih mjesta pripadnicima nacionalnih manjina na dan 01. siječnja 2013. godine te planiranom zapošljavanju državnih službenika, pripadnika nacionalnih manjina, u odnosu na ukupno planirano zapošljavanje.

Nadalje, sukladno Zakonu o Registru zaposlenih u javnom sektoru (Narodne novine, broj 34/11) u 2011. i 2012. godini uspostavljen je Registar zaposlenih u javnom sektoru, kojim je omogućeno kvalitetnije upravljanje podacima o zaposlenima u državnoj službi i javnim službama uključujući i pripadnike nacionalnih manjina kako bi se realiziralo praćenje ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina. Centralni obračun plaća (COP) uspostavljen je i za sada u funkciji samo za tijela državne uprave.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima

S ciljem informiranja i motiviranja pripadnika nacionanih manjina Ministarstvo pravosuđa izradilo je promidžbeni plakat o pravu prednosti pod jednakim uvjetima pripadnika nacionalnih mnajina pri zapošljavanju u pravosudnim tijelima, sukladno članku 22. Ustavnog zakona. Plakati su u studenom 2012. godine distribuirani svim pravosudnim tijelima u Republici Hrvatskoj. Za provedbu ove mjere utrošeno je 13.680,00 kn.

Ministarstvo pravosuđa kontinuirano prati statističke podatke o broju pravosudnih dužnosnika te službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima (sudovima i državnim odvjetništvima).

Uspoređujući statističke podatke iz 2011. godine o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima (ukupno je bilo: 3,9% sudaca pripadnika nacionalne manjine, 3,2% državnih odvjetnika pripadnika nacionalnih manjina te 3,7% državnih službenika i namještenika pripadnika nacionalnih manjina na sudovima i državnim odvjetništvima) sa podacima na dan 31. prosinca 2012. godine, uočen je rast zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u državnim odvjetništvima (s 3,2% na 4,6%), dok je u ostalim kategorijama zabilježen pad. Navedeni podaci o zastupljenosti manjina u pravosudnim

tijelima podloga su za poduzimanje daljnjih mjera i aktivnosti kako bi se osigurala odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina.

Detaljni podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima na dan 31. siječnja 2012. godine nalaze se u prilozima ovog Izvješća.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

U svibnju 2013. godine Ministarstvo uprave je izvršilo i analizu stanja zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Prema podacima Ministarstva, na dan 31. prosinca 2012. godine, od ukupno 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave njih 130 osigurava zastupljenost, odnosno zapošljava pripadnike nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima. U odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2011. godine, broj jedinica samouprave koje osiguravaju zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima povećan je za 3.

Od 97 jedinica (85 općina i gradova te 12 županija) u kojima je potrebno osigurati zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, to se pravo u cijelosti ostvaruje u njih 62, odnosno u 2 jedinice manje u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2011. godine. U navedenom broju od 97 jedinica samouprave, u 16 jedinica samouprave pripadnici određene nacionalne manjine čine većinu biračkog tijela jedinice.

Na dan 31. prosinca 2012. godine, sukladno reviziji izvršenoj 31. svibnja 2013. godine, u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ukupno je zaposleno 12.990 službenika i namještenika, od čega 594 ili 4,57% pripadnika jedne od 22 nacionalnih manjina, 71 ili 0,55 % nepoznate narodnosne pripadnosti i 3 ili 0,023% službenika i namještenika koji su se izjasnili kao muslimani. Radi usporedbe, u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2011. godine u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ukupan broj službenika i namještenika povećan je za 75, dok je broj službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina veći za 2; broj službenika i namještenika nepoznate narodnosne pripadnosti je veći za 10; dok se broj službenika i namještenika koje se izjašnjavaju kao muslimani povećao za 1.

Od 594 zaposlena službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina najviše je Srba – 331, zatim Talijana – 90, Bošnjaka – 43, Mađara – 32, Slovenaca – 25, Čeha – 20, Crnogoraca -15, Slovaka – 9, Makedonaca – 8, Nijemaca – 6, Rusina – 3, Albanaca – 3, Roma i Židova po dva, dok ih je najmanje, po jedan, iz reda pripadnika austrijske, bugarske, poljske, rumunjske i ruske nacionalne manjine.

S ciljem unapređenja ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava zajamčenih čl. 22. st. 2. i 3. Ustavnog zakona, Ministarstvo uprave je u suradnji s Akademijom lokalne demokracije u 2012. godini organiziralo dva regionalna savjetovanja za pripadnike nacionalnih manjina i predstavnike tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Seminari su održani u srpnju 2012. godine, u Rijeci, za područje Primorsko-goranske i Istarske županije te u rujnu 2012. godine, u Belom Manastiru, za područje Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, a tematski su obuhvaćali zastupljenost i zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina i u tijelima državne uprave i upravnim tijelima lokalnih jedinica.

Edukacija državnih i lokalnih službenika

Stupanjem na snagu Uredbe o izmjeni Uredbe o osnivanju Državne škole za javnu upravu (Narodne novine, broj 112/2012), Državna škola za javnu upravu preuzela je poslove Akademije lokalne demokracije. Sukladno Uredbi djelatnost Državne škole je stručno osposobljavanje državnih službenika, kao i izabranih dužnosnika i službenika u tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, te u pravnim osobama s javnim ovlastima, a s ciljem trajnog podizanja razine i kvalitete njihovog znanja, vještina i sposobnosti, radi oblikovanja profesionalnog, djelotvornog i učinkovitog javnog sektora koji će pružati pravodobne i kvalitetne javne usluge, u skladu s najboljim općeprihvaćenim standardima.

U cilju unaprjeđenja ostvarivanja prava na odgovarajuću zastupljenost u jedinicama samouprave odnosno motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava zajamčenih čl. 22. st. 2. i 3. Ustavnog zakona, Akademija lokalne demokracije je u suradnji s Ministarstvom uprave, u 2012. godini organizirala dva savjetovanja: u Rijeci 13. srpnja i Belom Manastiru 26. rujna, na kojima je sudjelovalo 36 sudionika.

U cilju uspostavljanja preduvjeta koji će omogućiti potpunu i učinkovitu primjenu odredbi Ustavnog zakona u odnosu na vijeća i predstavnike nacionalnih manjina te podizanje razine učinkovitosti i djelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na području lokalnih jedinica tijekom svibnja 2012. godine Akademija je u suradnji s Ministarstvom uprave organizirala pet regionalnih seminara za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina o njihovim funkcijama, pravima i obvezama i to u Osijeku 21. svibnja, Lipiku 22. svibnja, Bjelovaru 23. svibnja, Čakovcu 24. svibnja i Sisku 25. svibnja. Ukupan broj sudionika bio je 114.

Tijekom 2012. godine Državna škola za javnu upravu je u suradnji s Uredom zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava razvila program „Državni službenici u zaštiti ljudskih prava“. Pilot radionica provedena je 17. i 18. prosinca 2012., a pohađalo ju je 24 polaznika. Za navedene aktivnosti u 2012. godini utrošeno je 9.200,00 kuna iz proračuna Škole. U 2013. godini Škola je nastavila s provedbom ovog programa.

Škola je također u 2012. godini provela seminar „Pripreme za polaganje državnog stručnog ispita" kojim su obuhvaćene teme zaštite i promicanja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina. Navedeni seminar su pohađala 164 službenika.

U 2013. godini Škola planira u suradnji s Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina revidirati i provesti programe „Pravna zaštita nacionalnih manjina“ i „Ustavna zaštita ljudskih prava i građanskih sloboda“.

Ocjena stanja i preporuke

Ministarstvo uprave ističe da je i dalje na snazi Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i Uredima Vlade Republike Hrvatske iz prosinca 2009. godine, što je općenito rezultiralo manjim brojem novih zapošljavanja u tijelima državne uprave tijekom 2012. godine pa i manjim brojem novozaposlenih pripadnika nacionalnih manjina.

U odnosu na stanje zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica konstatira se da je u odnosu na 2011. godinu broj jedinica samouprave koje

osiguravaju zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima povećan za 3, dok je broj službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina veći za 2; broj službenika i namještenika nepoznate narodnosne pripadnosti je veći za 10; dok se broj službenika i namještenika koje se izjašnjavaju kao muslimani povećao za 1. Laganom povećanju zastupljenosti svakako su doprinijeli i održani seminari, stoga je i u narednom razdoblju potrebno nastaviti s edukacijama općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika, posebno nakon lokalnih izbora koji su održani u 2013. godini, kao i s edukacijama lokalnih službenika koji rade na kadrovskim poslovima.

IX. VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Primjena Zakona o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 80/11.) ukazala je na određene poteškoće, složenost, neujednačenost i sporost u provedbi propisanog postupka registracije subjekata upisa u Registar, te je s ciljem uklanjanja navedenih problema sredinom ožujka 2012. godine donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 34/12), kojim je postupak upisa u Registar pojednostavljen i ubrzan.

Do kraja prosinca 2012. godine u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina bilo je upisano ukupno 232 vijeća nacionalnih manjina, 141 predstavnik nacionalnih manjina te 2 koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kojima su izdana rješenja o upisu.

Zaključno sa danom 31. svibnja 2013. godine u navedeni Registar je upisano ukupno 243 vijeća nacionalnih manjina, 145 predstavnika nacionalnih manjina te 8 koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kojima su izdana rješenja o upisu.

Dinamika i broj upisa u Registar ovise, između ostalog, o dinamici zaprimanja i o broju zaprimljenih zahtjeva za upis, kao i o urednosti zaprimljenih zahtjeva, odnosno o potrebi za njihovim dopunjavanjem. Ministarstvo uprave će u narednom razdoblju nastaviti postupak upisa subjekata upisa u Registar.

<u>Financiranje određenih programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u 2012. godini iz Državnog proračuna</u>

Iz predhodnih izvješća o provedbi Ustavnog zakona vidljivo je da vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, ovisno u kojem dijelu Republike Hrvatske djeluju, ne ostvaruju jednaku financijsku potporu te da je njihov rad determiniran razvijenošću područja lokalne i područne samouprave na kojima djeluju.

Problem nedostatnog financiranja je najizrazitiji kod vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na područjima jedinica slabije ekonomske razvijenosti, stoga je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izradio Prijedlog Odluke o financiranju programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u 2012. godini, a koja je usvojena na sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 25. listopada 2012. godine (Narodne novine, broj 119/12).

Navedenom Odlukom obuhvaćena su sva izabrana vijeća i predstavnici nacionalnih manjina koji udovoljavaju kriterijima slabije ekonomske razvijenosti te je utvrđeno njihovo pravo na financiranje određenih programa, a utvrđena sredstva doznačila su se vijećima i predstavnicima koji su bili upisani u Registar do zaključno 12. studenog 2012. godine. Kriterij ekonomske razvijenosti lokalnih jedinica utvrđen je na temelju Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (Narodne novine, broj 89/10).

Sukladno Odluci financirano je ukupno 74 vijeća nacionanih manjina s iznosom od 3.700 kuna i 23 predstavnika s iznosom od 1.200 kuna. Ukupno je za navedenu svrhu utrošeno 301.400 kuna.

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine tijekom 2012. godine održana su tri seminara o ulozi i unaprjeđenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, 6. srpnja u Varaždinu, 29. listopada u Bjelovaru i 21. studenog u Požegi. Na seminarima su analizirani problemi funkcioniranja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i njihova suradnja s upravnim tijelima županija i gradova. Predstavnici lokalnih jedinica i članovi vijeća i predstavnici poticani su na intenzivnije aktivnosti i bolju međusobnu suradnju, a s ciljem većeg stvarnog utjecaja manjinskih vijeća i predstavnika u javnom životu na lokalnoj razini.

Financiranje rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u 2012. godini iz proračuna lokalnih jedinica

Pregled sredstava osiguranih u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja su utrošena za funkcioniranje vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u 2012. godini *(pregled je sastavljen po županijama te uključuje i sredstva osigurana odnosno dodijeljena u proračunima jedinica lokalne samouprave s područja pojedine županije)*:

1. Zagrebačka županija:	1.441.600,00 kn
2. Krapinsko-zagorska županija:	0,00 kn
3. Sisačko-moslavačka županija:	1.393.000,22 kn
4. Karlovačka županija:	586.198,44 kn
5. Varaždinska županija:	161.400,00 kn
6. Koprivničko-križevačka županija:	352.879,19 kn
7. Bjelovarsko-bilogorska županija:	468.200,00 kn
8. Primorsko-goranska županija:	1.681.209,27 kn
9. Ličko-senjska županija:	247.407,70 kn
10. Virovitičko-podravska županija:	*podaci nisu kompletirani*
11. Požeško-slavonska županija:	348.398,90 kn
12. Brodsko-posavska županija:	330.313,76 kn
13. Zadarska županija:	591.427,41 kn
14. Osječko-baranjska županija:	1.549.173,46 kn
15. Šibensko-kninska županija:	812.768,74 kn
16. Vukovarsko-srijemska županija:	676.400,00 kn
17. Splitsko-dalmatinska županija:	863.985,98 kn
18. Istarska županija:	1.387.548,25 kn
19. Dubrovačko-neretvanska županija:	542.258,60 kn

20. Međimurska županija: 77.256,04 kn
21. Grad Zagreb: 9.165.758,30 kn

UKUPNO - 16.444.466,42 kn

Ocjena stanja i preporuke

Obzirom da su u prethodnom razdoblju u pojedinim jedinicama, posebno onima slabije ekonomske razvijenosti, rad i programi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina nedostatno financirani, pozitivnim se ocjenjuje financiranje programa vijeća i predstavnika iz Državnog proračuna. Uvijet za financiranje vijeća i predstavnika bila je njihova pravna osobnost, koja se stječe upisom u Registar. Uspješno realiziranom financiranju doprinijelo je donošenje, u ožujku 2012. godine, Izmjena i dopuna Zakona o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kojim je postupak upisa u Registar znatno pojednostavljen i ubrzan. U narednom razdoblju vodit će se računa o tome da se sredstva za navedenu svrhu planiraju u Državnom proračunu.

U prethodnom razdoblju također je bilo razvidno da neka vijeća i predstavnici u jedinicama samouprave ne pokazuju značajniji interes za funkcioniranjem i radom, da nisu izrađivali godišnje planove rada i podnosili zahtjeve za financiranjem iz proračuna jedinica samouprave, da neki nisu dostavili odgovarajuća izvješća, stoga će brojni seminari održani tijekom 2012. godine, u organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Savjeta za nacionalne manjine, Ministarstva uprave i Akademije lokalne demokracije, doprinijeti podizanju razine učinkovitosti vijeća i predstavnika ali i lokalnih jedinica. I u narednom razdoblju provodit će se ovakvi seminari i edukacije.

X. AKTIVNOSTI SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

Savjet za nacionalne manjine, u skladu s mjerama iz Akcijskog plana za povedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, iz **područja službene i javne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina**, konstatira da je i tijekom 2012. godine bio naglašen problem neujednačenog statutarnog uređivanja prava službnene i javne uporabe manjinskog jezika i pisma u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, skladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina. Pojedine lokalne jedinice navedenu obvezu usklađivanja još uvijek nisu izvršile, dok je kod nekih usklađivanje izvršeno na neodgovarajući način. Za ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti nije iskazan veći interes pripadnika nacionalnih manjina. Vezano uz izdavanje osobnih dokumenata na jeziku nacionalnih manjina, unatoč poduzetim mjerama, pojedini pripadnici nacionalnih manjina još se uvijek susreću s problemima.

U području **odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina,** prema mišljenju Savjeta postignut je visok stupanj provedbe Ustavnog zakona kod tradicionalno dobro organiziranih manjina (češka, mađarska i talijanska nacionalna manjina), kao i unapređenje kvalitete nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina sufinanciranjem izrade autorskih udžbenika na jezicima nacionalnih manjina. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, dodjeljivanjem potpora udrugama koje provode odgojno-obrazovne programe učenja jezika i kulture nacionalne manjine namijenjene učenicima pripadnicima nacionalnih manjina

u osnovnim i srednjim školama, znatno doprinosi provedbi Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Održavanjem seminara i okruglih stolova za pripadnike nacionalnih manjina s ciljem poticanja korištenja prava na obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, kao i stručno usavršavanje učitelja i nastavnika o pravima nacionalnih manjina u okviru programa „Obrazovanja za ljudska prava“, a koja provode Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine, Ministarstvo uprave i Državna škola za javnu upravu, dodatno unaprijeđuje provedbu Ustavnog zakona i zakonskih i podzakonskih akata kojima je to pravo regulirano. Od 27. do 29. rujna 2012. godine, u suorganizaciji Savjeta, Vukovarskog instituta za mirovna istraživanja i obrazovanje i Centra za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć — Vukovar, u Iloku i Vukovaru, održan je edukativni seminar „Uloga nacionalnih manjina u poticanju i razvoju prekogranične suradnje i regionalne stabilizacije“ od na kojem je raspravljano o obrazovanju, jeziku i ostalim sadržajima u funkciji očuvanja manjinskih identiteta i suradnje s matičnim državama.

U ostvarivanju programa **kulturne autonomije** nacionalnih manjina postignut je visoki stupanj provedbe Ustavnog zakona, čemu svakako doprinosi sufinanciranje programa udruga i ustanova nacionalnih manjina iz sredstava državnog proračuna. Savjet je 13. travnja 2012. donio Odluku o rasporedu sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu (“Narodne novine“, broj 45/12), a svim sudionicima Javnog poziva čiji programi nisu sufinancirani dostavio je pisani otpravak s razlozima neodobravanja sredstava. Tijekom 2012. godine, putem Savjeta za nacionane manjine, za potrebe kulturne autonomije udruga i ustanova nacionalnih manjina ukupno je utrošeno 40.671.000,00 kuna. Detaljan pregled sredstava u prilogu je ovog Izvješća.

Analizirajući kvartalna, polugodišnja i godišnja izvješća udruga i ustanova nacionalnih manjina, Savjet konstatira da još uvijek postoji određeni stupanj nerazumijevanja Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 129/09 i 70/11), posebno u dijelu podnošenja financijskih izvješća. Slijedom navedenoga, u narednom razdoblju potrebno je nastaviti s tematskom edukacijom udruga o namjenskom korištenju proračunskih sredstava, načinima i metodologiji podnošenja izvješća, kao i o podnošenju prijava za fondove Europske Unije s ciljem osiguranja sredstava za financiranje manjinskih programa. Analizirajući rad udruga i ustanova nacionalnih manjina te postojeće propise koji uređuju ovo područje, Savjet je u više navrata isticao nužnost izmjena Zakona o udrugama te je i tijekom 2012. godine dostavio Ministarstvu uprave primjedbe na Nacrt prijedloga zakona o udrugama.

Savjet je sudjelovao na Okruglom stolu „Kulturna autonomija manjina u svijetlu punopravnog članstva Republike Hrvatske u EU“ u okviru projekta „Učešće građana u razvoju demokracije i unaprjeđenju ljudskih prava na lokalnj razini“, u Okučanima 9. ožujka 2012. godine. Okrugli je stol organizirao Srpski demokratski forum, a financirala Europska unija u sklopu programa Europski instrument za demokratizaciju i ljudska prava preko „Sheme potpora na nacionalnoj razini“, uz sufinanciranje Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Također, Savjet je 25. kolovoza 2012. sudjelovao na okruglom stolu „Položaj nacionalnih manjina ulaskom Hrvatske u EU – Ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj“, u Lipovljanima, na kojem je predstavljena dvojezična knjige (hrvatski i slovački jezik) „Lipovljanski svjetlopis“, projekt Matice slovačke Lipovljani i Slovačkog kulturnog centra Našice, tiskana potporom Savjeta za nacionalne manjine i Ureda slovačke Vlade za prekogranične Slovake. Savjet je bio i pokrovitelj međunarodnog znanstvenog skupa „Annales Pilar 2012 — Nacionalne manjine u Hrvatskoj i Hrvati kao manjina — europski izazovi“, u organizaciji Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar i

Hrvatskog instituta za povijest, na kojem je naglašen specifični model zaštite manjina, integracija u hrvatsko društvo uz očuvanje vlastitog identiteta, a posebno je naglašeno ostvarivanje prava nacionalnih manjina iz područja kulturne autonomije.

U području ostvarivanja prava nacionalnih manjina na **pristup javnim medijima**, Savjet naglašava da su mediji od presudnog značaja u promicanju ravnopravnosti nacionalnih manjina, stvaranju međusobne tolerancije, promicanju suživota s većinskim narodom i očuvanju kulturnog identiteta pripadnika nacionalnih manjina. Obveza je Hrvatske televizije da u skladu s programskim načelima doprinosi promicanju i poštivanju temeljnih ljudskih prava i sloboda, razumijevanju, poštivanju različitosti, demokratskim dosezima i razvijanju kulture dijaloga. Ukupne aktivnosti i sadržaji vezani za nacionalne manjine, nažalost, još uvijek su nedovoljno medijski prezentirani. Analizirajući ukupno tretiranje manjinskih pitanja i programe Hrvatske televizije i Hrvatskog radija konstatiramo da su emisije Hrvatskog radija uglavnom ispunile svoju namjenu u programskom smislu, dok programi Hrvatske radiotelevizije još uvijek ne ispunjavaju obveze uvođenja programa na jezicima nacionalnih manjina (talijanskom, mađarskom, češkom, slovačkom, rusinskom, ukrajinskom i srpskom jeziku), koje je Republika Hrvatska preuzela. Postupajući po zamolbi Savjeta, Hrvatska radiotelevizija dostavlja godišnja izvješća o proizvedenim, emitiranim emisijama i prilozima o pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a tijekom 2012. godine održana su dva sastanka s predstavnicima ravnateljstva.

Savjet je sudjelovao na znanstvenoj konferenciji „Deset godina regionalnog dijaloga Banja Luka – Zagreb — Na putu u Europu“, od 22 do 24. listopada 2012. godine, u organizaciji Zaklade Friedrich Elbert Stiftung i Centra za međunarodne odnose iz Banja Luke. Na konferenciji je istaknuta važnost medija u radionici „Pomirenje i gradnja pomirenja“, te je naglašen značaj medija u ostvarivanju prava i položaju pripadnika nacionalnih manjina. Savjet za nacionalne manjine sudjelovao je i na edukativnom seminaru Razvojni potencijali multietničkih i povratničkih sredina, održanom u Gospiću od 8. do 10. ožujka 2012. godine u sklopu projekta „Jačanje javne svijesti o multietičnosti kao pozitivnom socijalnom kapitalu u razvoju povratničkih lokalnih zajednica“, koji je iz programa IPA 2009 financirala Europska unija. Posebno je organizirana radionica Organizacija i realizacija edukativno-informativnih kontakt radio emisija — Multietičnost i razvoj i Medijski pristupi promociji i toleranciji i multietičnosti kao pozitivnih društvenih vrijednosti.

Savjet je analizirao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima i Pravilnik o fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, te ocjenjuje pozitivnim pomakom adekvatnije bodovanje programa za pripadnike nacionalnih manjina mišljenja, čime će se dodatno u narednom razdoblju poticati pripadnici nacionalnih manjina da putem nakladnika elektroničkih medija predlažu manjinske programe i emisije. U narednom razdoblju nužno je pojačati medijsku prisutnost nacionalnih manjina kako na nacionalnoj razini, tako i na lokalnim razinama.

Tijekom 2012. godine u pojedinim lokalnim jedinicama još uvijek je naglašen problem nedovoljne uključenosti **vijeća i predstavnika nacionalnih manjina** u javni život i upravljanje lokalnim poslovima, kao i nedostatak suradnje vijeća i predstavnika sa tijelima lokalnih jedinica. Stoga je i u narednom razdoblju potrebno nastaviti sa seminarima za vijeća i predstavnike manjina i predstavnike lokalnih jedinica, koji se godinama kontinuirano održavaju u organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i tijelima lokalnih jedinica, te pravosudnim tijelima, još uvijek je nedostatna. Unatoč činjenici da javni natječaji za zapošljavanje u državnoj službi navode da se pripadnici

nacionalnih manjina imaju pravo pozvati na prednost pri zapošljavanju na temelju članka 22. Ustavnog zakona, bez obveze dostavljanja dokaza o nacionalnoj pripadnosti, kao i provedbi edukacijskih seminara i drugih mjera, postotni udio manjina u državnoj upravi krajem 2012. godine iznosi 3,38 %. Savjet za nacionalne manjine u 2012. godini zaprimio je brojne predstavke pripadnika nacionalnih manjina koji ističu da ne uspijevaju dobiti posao u struci iz razloga, kako navode, diskriminacije po nacionalnom porijeklu odnosno diskriminacije po političkom uvjerenju iako se u natječajima za radno mjesto pozivaju na članak 22. Ustavnog zakona.

Slijedom navedenoga, Savjet je održao svoju tematsku sjednicu na kojoj je razmatrano ostvarivanje zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na državnoj i lokalnoj razini, pravosudnim tijelima te tijelima uprave lokalnih jedinica, kao i realizacija Plana prijema, te je nadležno Ministarstvo uprave pozvano da o problemima u ovom području izradi analizu i izvijesti Savjet. Potrebno je i nadalje pojačano provoditi edukacije o pravu prednosti pri zapošljavanju, sukladno članku 22. Ustavnog zakona.

Ocjena Savjeta za nacionalne manjine o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2012. godini

U 2012. godini provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Savjet ocjenjuje zadovoljavajućom na području ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina te odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Međutim, ukupno analizirajući preostala područja i ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina utvrđenih Ustavnim zakonom, Savjet ističe postojanje okolnosti koje onemogućuju dosljednu primjenu ostvarivanja prava u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika. Iako uz neznatan pomak, pristup pripadnika nacionalnih manjina javnim medijima još uvijek je neadekvatan.

Tijekom 2012. godine Savjet za nacionalne manjine zaprimio je brojne pritužbe pripadnika nacionalnih manjina te nevladinih udruga i ustanova, koje ukazuju na moguću povredu manjinskih prava i sloboda, koje je, sukladno članku 35. stavka 2. Ustavnog zakona, proslijedio na očitovanje nadležnim tijelima na državnoj i lokalnoj razini. Savjet je nadležan vršiti nadzor nad ostvarivanjem programa kulturne autonomije udruga i ustanova nacionalnih manjina, zatim nadzor nad korištenjem sredstava iz državnog proračuna, te u tu svrhu vršiti neposredne terenske izvide u sjedištu udruga i ustanova. Tijekom 2012. godine obavljena su dva terenska izvida, kojom prilikom je izvršen nadzor rada i namjenskog korištenja sredstava u 10 udruga nacionalnih manjina. Zaključno, Savjet ističe da je tijekom 2012. godine Stručna služba Savjeta povećana je za 1 službenika, međutim da zbog obima posla to nije dostatno, stoga u narednom razdoblju, a s ciljem jačanja kapaciteta Stručne službe, Savjet planira zaposliti još jednog službenika.

XI. STAMBENO ZBRINJAVANJE I POVRATAK

Izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 39/2013) ustrojen je Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje koji je od Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije preuzeo poslove koji se odnose na planiranje, pripremu, organizaciju i nadzor stambenog zbrinjavanja za izbjeglice, prognanike i povratnike, bivše nositelje stanarskih prava te druge korisnike stambenih programa.

Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje obavlja poslove koji se odnose na planiranje, pripremu, organizaciju i nadzor stambenog zbrinjavanja za izbjeglice, prognanike i povratnike, bivše nositelje stanarskih prava te druge korisnike stambenih programa u skladu s posebnim propisom, zatim rješava u u drugom stupnju o zahtjevima za obnovu, zahtjevima za stambeno zbrinjavanje te zahtjevima za utvrđivanje statusnih prava izbjeglica, prognanika i povratnika; organiziranje skrbi izbjeglica, prognanika i povratnika; upravljanje radom prognaničkih naselja; davanje u najam stambenih jedinica u provedbi programa stambenog zbrinjavanja; planiranje, pripremu, organizaciju i nadzor provedbe obnove stambenih jedinica uništenih ratnim djelovanjem; upravljanje i raspolaganje stambenim jedinicama danim u najam u provedbi stambenih programa te naplatu najamnina po posebnom propisu.

Do početka rada Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje, odnosno do 1. svibnja 2013. godine, navedene poslove je obavljalo Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Tijekom 2012. godine nastavljeno je s provedbom programa obnove i popravka u ratu oštećenih ili uništenih stambenih jedinica, kao i s ulaganjanjem u obnovu i izgradnju objekata osnovne komunalne i socijalne infrastrukture, a s ciljem dovršetka programa obnove i povratka, kao i stvaranja uvjeta za održivi ostanak i življenje u bivšim ratom stradalim područjima.

Programom organizirane obnove obiteljskih kuća IV.-VI. stupnja oštećenja u 2012. godini, završeni su građevinski radovi na 390 obiteljskih kuća, a na 165 obiteljskih kuća bilo je u različitim fazama izvođenja radova obnove. Isplatama novčanih potpora za popravak obiteljskih kuća I-III. stupnja oštećenja, popravljeno je 245 obiteljskih kuća. godine. Sve obitelji korisnika prava opremaju se najnužnijim predmetima kućanstva (namještaj) i aparatima bijele tehnike. Tako je u 2012. godini korisnicima prava isporučeno 1.214 kompleta namještaja i 1.677 aparata bijele tehnike (frižideri i štednjaci).

Napominje se da se za potrebe ovog Izvješća dostavljaju i podaci o aktivnostima u području obnove i stambenog zbrinjavanja iako navedena područja nisu obuhvaćena Ustavnim zakonom. Također se napominje da se evidencija o korisnicima prava na stambeno zbrinjavanje ne vodi prema nacionalnoj pripadnosti, ali ti se podaci u velikom dijelu odnose na pripadnike nacionalnih manjina u povratničkim sredinama.

Sa pozicija Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u 2012. godini utrošeno je 238.981.383,18 kn, iz kojih je sredstava među ostalim financirano i rješavanje problema izbjeglih pripadnika nacionalnih manjina. Sa pozicije Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja za rješavanje problema stambenog zbrinjavanja pripadnika nacionalnih manjina, u 2012. godini utrošeno je 130.000 kn.

Ocjena stanja i preporuke

U 2012. godini provedene su sve planirane aktivnosti predviđene programom zbrinjavanja na i izvan područja posebne državne skrbi za izbjeglice - bivše nositelje stanarskog prava koji se žele vratiti u Republiku Hrvatsku. Pozitivnim se ocjenjuje ustrojavanje posebnog Državnog ureda koji će obavljati poslove vezane za obnovu i stambeno zbrinjavanje. Potrebno je nastaviti s provedbom navedenog programa stambenog zbrinjavanja uključujući sudjelovanje Hrvatske u Zajedničkom regionalnom stambenom projektu usmjerenom ka osiguravanju trajnih rješenja za preostale izbjeglice u Hrvatskoj te ostalim susjednim državama – Srbiji,

Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori čije financiranje je djelom osigurano iz međunarodnih izvora.

XII. ETNIČKI MOTIVIRANA KAZNENA DJELA I POSTUPCI VEZANI UZ DISKRIMINACIJU

Stanje sigurnosti na područjima posebne državne skrbi (PPDS)

Područja posebne državne skrbi (PPDS) utvrđena su Zakonom o područjima od posebne državne skrbi (Narodne novine, broj 86/08 i 57/11), a kod određivanja PPDS uzimane su u obzir posljedice agresije na Republiku Hrvatsku (prve dvije skupine) te kriterij ekonomske razvijenosti, strukturnih poteškoća i demografski kriterij (treća skupina).

Prva i druga skupina ovih područja utvrđene su radi otklanjanja posljedica rata i bržeg povratka stanovništva koje je prebivalo na tim područjima prije Domovinskog rata, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, a samim time i postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih područja Republike Hrvatske. Ujedno, ovo su i područja u kojima je, u odnosu na ostale nacionalne manjine na tim područjima, prisutnija populacija srpske manjine u Republici Hrvatskoj.

Navedene prve dvije skupine PPDS prostiru se na dijelovima područja 11 policijskih uprava, i to: bjelovarsko - bilogorskoj, brodsko - posavskoj, karlovačkoj, ličko - senjskoj, osječko - baranjskoj, požeško - slavonskoj, sisačko - moslavačkoj, šibensko - kninskoj, virovitičko - podravskoj, vukovarsko - srijemskoj i zadarskoj.

Stanje sigurnosti razmatra se zasebno za te skupine PPDS kao i za cijela područja navedenih policijskih uprava, što je vidljivo iz niže navedenih pokazatelja.

POLICIJSKE UPRAVE (s PPDS)	POVRŠINA		
	(u kvadratnim kilometrima)		%
	CIJELOG PODRUČJA PU	PPDS	UDIO PPDS U CIJELOM PODRUČJU PU
BJELOVARSKO - BILOGORSKA	2.636,67	883,76	33,52
BRODSKO - POSAVSKA	2.034,00	338,00	16,62
KARLOVAČKA	3.918,65	1.864,90	47,59
LIČKO - SENJSKA	5.350,50	4.312,94	80,61
OSJEČKO - BARANJSKA	4.149,00	1.652,60	39,83
POŽEŠKO - SLAVONSKA	1.815,00	1.000,00	55,10
SISAČKO - MOSLAVAČKA	4.470,17	3.016,79	67,49
ŠIBENSKO - KNINSKA	2.946,00	2.191,00	74,37
VIROVITIČKO - PODRAVSKA	2.136,67	509,25	23,83
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA	2.444,23	1.982,24	81,10
ZADARSKA	3.643,00	2.655,43	72,89
UKUPNO	**35.543,89**	**20.406,91**	**57,41**

Ove skupine PPDS obuhvaćaju površinu od 20.406,91 kvadratnih kilometara, a prostiru se na 57,41 % ukupne površine područja gore navedenih policijskih uprava koja iznosi 35.543,89 kvadratnih kilometara. Njihov najveći udio zastupljen je na području Policijske uprave vukovarsko - srijemske (81,10%), a najmanji na području Policijske uprave brodsko - posavske (16,62%).

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine na cjelokupnim područjima 11 policijskih uprava koje imaju 1. i 2. skupinu PPDS živi ukupno 1.682.112 stanovnika. Od toga, po nacionalnoj strukturi 1.437.831 stanovnika ili 85,48% su Hrvati, 153.306 stanovnika ili 9,11% su Srbi, a 90.975 stanovnika ili 5,41% su pripadnici ostalih nacionalnosti.

POLICIJSKE UPRAVE (SA PPDS)	**STANOVNIŠTVO NA PODRUČJIMA CIJELIH POLICIJSKIH UPRAVA SA PODRUČJIMA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI**						
	UKUPNO	**HRVATI**		**SRBI**		**OSTALI**	
	(broj)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	133.034	109.871	82,59	9.421	7,08	13.742	10,33
BRODSKO-POSAVSKA	176.765	166.129	93,98	5.347	3,02	5.289	2,99
KARLOVAČKA	144.422	119.197	82,53	20.575	14,25	4.650	3,22
LIČKO-SENJSKA	53.677	46.105	85,89	6.329	11,79	1.243	2,32
OSJEČKO-BARANJSKA	330.506	277.245	83,89	28.866	8,73	24.395	7,38
POŽEŠKO-SLAVONSKA	85.831	76.118	88,68	5.616	6,54	4.097	4,77
SISAČKO-MOSLAVAČKA	185.643	148.268	79,87	22.953	12,36	14.422	7,77
ŠIBENSKO-KNINSKA	112.939	99.879	88,44	10.227	9,06	2.833	2,51
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	92.482	83.554	90,35	6.612	7,15	2.316	2,50
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	204.768	160.277	78,27	31.644	15,45	12.847	6,27
ZADARSKA	162.045	151.188	93,30	5.716	3,53	5.141	3,17
UKUPNO	**1.682.112**	**1.437.831**	**85,48**	**153.306**	**9,11**	**90.975**	**5,41**

Na tim skupinama PPDS živi ukupno 470.622 stanovnika (27,98% od ukupnog stanovništva na cjelokupnim područjima promatranih 11 policijskih uprava). Od toga, po nacionalnoj strukturi 331.520 stanovnika ili 70,44% su Hrvati, 103.392 stanovnika ili 21,97% su Srbi, a 35.710 stanovnika ili 7,59% su pripadnici ostalih nacionalnosti.

POLICIJSKE UPRAVE (SA PPDS)	**STANOVNIŠTVO NA PODRUČJIMA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI**						
	UKUPNO	**HRVATI**		**SRBI**		**OSTALI**	
	(broj)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	19.579	14.146	72,25	2.460	12,56	2.973	15,18
BRODSKO-POSAVSKA	9.541	7.616	79,82	1.600	16,77	325	3,41
KARLOVAČKA	32.316	20.596	63,73	10.243	31,70	1.477	4,57
LIČKO-SENJSKA	41.191	34.065	82,70	6.212	15,08	914	2,22
OSJEČKO-BARANJSKA	68.533	36.268	52,92	20.214	29,50	12.051	17,58

POŽEŠKO-SLAVONSKA	25.445	20.050	78,80	3.016	11,85	2.379	9,35
SISAČKO-MOSLAVAČKA	78.648	59.136	75,19	16.137	20,52	3.375	4,29
ŠIBENSKO-KNINSKA	40.283	31.130	77,28	8.381	20,81	772	1,92
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	7.511	6.456	85,95	873	11,62	182	2,42
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	123.322	81.632	66,19	30.622	24,83	11.068	8,97
ZADARSKA	24.253	20.425	84,22	3.634	14,98	194	0,80
UKUPNO	**470.622**	**331.520**	**70,44**	**103.392**	**21,97**	**35.710**	**7,59**

Napomena: podaci o broju stanovnika odnose se na stanje po popisu stanovništva iz 2001. godine

Povratak raseljenog stanovništva na PPDS

Tijekom 2012. godine na PPDS vratilo se 28 raseljenih osoba, od čega bez potvrde o planu povratka njih 23, a s potvrdom 5. Najviše raseljenih osoba vratilo se na PPDS Policijske uprave karlovačke (22).

U Republiku Hrvatsku se, zaključno s 31. prosinca 2012. godine, vratio ukupno 102.531 povratnik na PPDS.

Stanje javnog reda i mira

Tijekom 2012. godine na PPDS zabilježeno je ukupno 2.671 počinjenih prekršaja iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira (Narodne novine, broj 5/90, 30/90 i 47/90), što je smanjenje za 6,2% u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, kada ih je zabilježeno 2.849.

Najveći porast broja prekršaja tijekom 2012. godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine bilježi se u Policijskoj upravi brodsko-posavskoj (42,2%), dok je najveći pad broja prekršaja u 2012. u odnosu na 2011. godinu zabilježen u Policijskoj upravi požeško-slavonskoj (25,3%).

Nadalje, tijekom 2012. godine na PPDS zabilježeno je ukupno 28 događaja koji imaju obilježja međuetničke netrpeljivosti te su s tim u vezi izazvali pozornost javnosti i to

Broj događaja	Nacionalnost počinitelja	Nacionalnost osoba na štetu kojih je počinjen događaj ili zaštićeno pravno dobro
3	Hrvatska	Srpska
10	Srpska	Opće društvene vrijednosti
1	Hrvatska i NN	Srpska i Ukrajinska
1	Srpska i Hrvatska	Obostrano
2	Srpska	Hrvatska i opće društvene vrijednosti
1	Srpska	Hrvatska
1	Hrvatska	Srpska
1	Srpska	Hrvatska i Bošnjačka
1	Slovačka	Srpska
1	NN	Srpska
1	NN	Hrvatska i opće društvene vrijednosti
2	NN	Opće društvene vrijednosti
2	NN	Srpska i opće društvene vrijednosti
1	Srpska i Hrvatska Srpska	Hrvatska i Srpska; Opće društvene vrijednosti i Republike Hrvatske

Za usporedbu, u 2011. godini zabilježen je ukupno 21 događaj, koji je imao obilježja međuetničke netrpeljivosti te je s tim u vezi izazvao pozornost javnosti.

Poduzete mjere

U cilju zadržavanja razine sigurnosti i osiguranja nesmetanog povratka stanovništva na prve dvije skupine Područja posebne državne skrbi poduzimaju se različite zakonske preventivne i represivne mjere, a naročito: pojačana policijska ophodna djelatnost, mjere zaprječavanja napada na osobe i devastacije njihove imovine, mjere zaprječavanja skrnavljenja, oštećivanja i uništavanja spomenika i spomen obilježja iz II. Svjetskog rata i Domovinskog rata, grobišta te vjerskih i kulturnih objekata, osobito onih povezanih s nacionalnim manjinama, žurno organiziranje i provođenje kriminalističkih istraživanja u slučaju kaznenih djela, naročito onih s elementima mržnje, suradnja s predstavnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i građanima, suradnja s nadležnim centrima SOA-e te druge mjere, ovisno o sigurnosnom stanju i pojedinim događajima.

Slijedom navedenog, na temelju navedenih pokazatelja za 2012. godinu za stanje sigurnosti na prve dvije skupine PPDS može se konstatirati da je stanje kriminaliteta u padu za 17,1%, kao i broj prekršaja po Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira u odnosu na 2011. godinu za 6,2%. Time se kretanja vezano kaznenu i prekršajnu problematika na PPDS na 2011. godinu ne razlikuju od cjelokupnih područja policijskih uprava na kojima su zakonom utvrđena PPDS (na kojima su stanje kriminaliteta i broj prekršaja također u padu).

Međutim, bez obzira na zadovoljavajuće stanje sigurnosti, policijske uprave na čijim područjima su utvrđena PPDS nastoje spomenuto stanje sigurnosti i dalje podizati na što višu razinu.

Ocjena stanja i preporuke

Analizirajući stanje i sigurnosne pokazatelje u 2012. godini, Ministarstvo unutarnjih poslova zaključuje da u Republici Hrvatskoj ne postoji povećana ugroženost pripadnika nacionalnih manjina. Također, nisu utvrđeni elementi koji bi ukazivali da se radi o organiziranom nasilju prema pripadnicima nacionalnih manjina, nego je u svim slučajevima zabilježeno da se radi o pojedinačnim incidentima, koji ne ukazuju na ugroženost pripadnika nacionalnih manjina na određenom prostoru, ili kroz određeno vrijeme.

XIII. PROVEDBA DIJELA NACIONALNOG PROGRAMA ZA ROME I AKCIJSKOG PLANA DESETLJEĆA ZA UKLJUČIVANJE ROMA 2005. - 2015.

Nacionalni program za Rome donesen je 2003. godine, a 2005. godine je donesen Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. Od tada do danas se bilježi znatan napredak na svim područjima koja se prate tim dokumentima.

I tijekom 2012. godine postignut je napredak na području **obrazovanja** uključivanjem romske djece na svim razinama obrazovnog sustava, a ponajviše u osnovnoškolskom sustavu gdje je broj romske djece na početku školske godine 2012/2013 iznosio 5.173 učenika (od toga 2.612 m i 2.561 ž). Sve veći broj učenika pripadnika romske nacionalne manjine uključuje se u sustav srednjoškolskog obrazovanja. Na početku školske godine 2012./2013., u srednjim školama je bilo ukupno 480 učenika (od toga 286 m i 194 ž), među kojima je znatno

veći broj učenika koji nastavljaju obrazovanje u trogodišnjim srednjoškolskim programima (ukupno je u školsku godinu 2012./2013. upisano 157 učenika) u odnosu na broj učenika u četverogodišnjim programima (ukupno je upisano 23 učenika). Osiguranjem stipendija i smještaja u učeničke domove, stvoreni su preduvjeti za povećanje broja romskih učenika oba spola koji uspješno završavaju srednju školu. Mjere opismenjavanja odraslih pripadnika romske nacionalne manjine provodile su se u okviru projekata „Desetljeća pismenosti u Hrvatskoj – za hrvatsku pismenost 2003.-2012." i „Za Hrvatsku pismenosti: put do poželjne budućnosti".

U narednom razdoblju u odnosu na osnovnoškolsko obrazovanje posebna pozornost posvećivat će se upisu romske djece oba spola u osnovne škole, stvaranju preduvjeta za uključivanje učenika i učenica romske nacionalne manjine u produženi boravak, osposobljavanju suradnika pomagača i stvaranju preduvjeta za smanjivanje broja razrednih odjela koje pohađaju samo Romi kako bi se povećao obuhvat romske djece oba spola sustavom obveznog osnovnog obrazovanja. Također će se nastaviti uključivanje odraslih Roma oba spola u program opismenjavanja i osposobljavanja.

Na području **zdravstva** nastavljen je sustavan rad na poboljšanju zdravlja romske dojenčadi i djece izjednačavanjem procijepljenosti romske djece s ostalom populacijom, odnosno na poboljšanju cjepnog obuhvata, rad na poboljšanju zdravlja romske dojenčadi i djece provođenjem zdravstvenih mjera u odnosu na najučestalije utvrđene uzroke pobola i smrti, uz provođenje zdravstvenog prosvjećivanja roditelja i preventivnih i kurativnih mjera zdravstvene zaštite, te s provođenjem ostalih mjera kojima je cilj bio poboljšanje zdravlja i zdravstvene zaštite romske populacije. Vidljiv je napredak kod provođenja zdravstvene edukacije roditelja usmjerene poboljšanju zdravstvenih navika.

Kako bi se povećalo **zapošljavanja** Romkinja i Roma, Hrvatski zavod za zapošljavanje je nastavio stvarati preduvjete za osposobljavanje i zapošljavanje Roma (osobito mladih i žena), održavane su pripremne radionice za osposobljavanje i samozapošljavanje, za uključivanje Roma u programe pripreme za zapošljavanje, za uspostavljanje pozitivne klime kod poslodavaca za zapošljavanje Roma i sustavno je pružana pomoći pri samozapošljavanju.

Na području **stanovanja** nastavljena je izrada županijskih programa uz nastavak sufinanciranja izrade prostornih planova jedinica lokalne samouprave za lokacije naseljene Romima. Posebna je pozornost bila posvećena stvaranju uvjeta za integraciju lokacija i objekata u prostorne i funkcionalne sustave naselja (komunalna i socijalna infrastruktura). Izrađeni su svi prostorni planovi i time stvoreni uvjeti za legalizaciju 14 lokacija naseljenih Romima. Uz pomoć donacije Europske unije iz Phare 2005 izgrađena je kompletna infrastruktura u najvećem romskom naselju Parag u Međimurskoj županiji.

Ministarstvo unutarnjih poslova nastoji poduzeti sve potrebne mjere kako bi se u što kraćem roku i na što jednostavniji način regulirao boravak svih onih Roma koji žive u Republici Hrvatskoj. Statusna pitanja Roma u velikoj su mjeri vezana za naslijeđe bivše SFRJ (republička državljanstva), zbog čega je potrebno poboljšati i konkretizirati regionalnu suradnju, radi prevladavanja problema vezanih uz utvrđivanje identiteta i državljanskog statusa Roma u regiji, kao prethodnog pitanja u rješavanju njihovog statusa stranca odnosno statusa apatrida.

Nova Nacionalna strategija za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine

U 2012. godine Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina nastavio je s izradom nove Nacionalne strategije za uključivanje Roma. Strategija se nadograđuje na Nacionalni program za Rome, redefinirajući nacionalne prioritete, načine provedbe i poduzimanje posebnih mjera sukladno trenutnim društvenim i političkim okolnostima, ostvarenom napretku i daljnjim izazovima u procesu uključivanja i poboljšanja socio-ekonomskog položaja Roma. Istovremeno, Nacionalnom strategijom za uključivanje Roma od 2013. do 2020. godine usklađuje se temeljni strateški dokument Republike Hrvatske za integraciju pripadnika romske nacionalne manjine s Priopćenjem Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Okviru EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine. Strategija se temelji i na odredbama međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina kojih je Republika Hrvatska stranka. Tijekom procesa njene izrade korištena su iskustva drugih zemalja koje sustavno rješavaju probleme Roma, osobito u okviru Desetljeća za uključivanje Roma. Strategija je usklađena s uočenim potrebama i izazovima povezanim sa socijalnim uključivanjem Roma na svim razinama: lokalnoj, područnoj, nacionalnoj i EU. Strategija sadrži opće i posebne ciljeve postavljene kao smjernice za kreiranje javnih politika usmjerenih na socio-ekonomsko uključivanje romskih zajednica do 2020. godine.

Uz potporu Fonda *Making the Most of EU funds for Roma* Zaklada Otvorenog društva u sklopu projekta „Strengthening the Croatian National Institutional Structure for Increasing Effective Policies and Programs Promoting Roma Integration“ održane su dvije radionice na temu izrade nove Nacionalne strategije. Radionice su održane 12. i 13. te 19. i 20. siječnja 2012. godine u Mariji Bistrici. Na radionicama su sudjelovali predstavnici nadležnih tijela državne uprave, predstavnici lokalne i područne (regionalne) samouprave, neovisni stručnjaci te pripadnici romske nacionalne manjine. Rad je bio podijeljen u 7 tematskih radnih podskupina (obrazovanje; zapošljavanje i uključivanje u gospodarski život; zdravstvena zaštita; socijalna skrb; uključivanje u kulturni i društveni život; statusna rješenja, suzbijanje diskriminacije i pomoć u ostvarivanju prava; prostorno uređenje, stanovanje i zaštita okoliša). Svaka tematska radna podskupina, uz pomoć facilitatora, izradila je sektorsku podlogu za izradu Nacionalne strategije te pratećeg Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije. Tijekom ožujka 2012. godine održani su dodatni sastanci pojedinih radnih podskupina, uz sudjelovanje pripadnika romske nacionalne manjine, s ciljem dodatnog definiranja sektorskih podloga.

U lipnju 2012. godine održano je internetsko savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o nacrtu Nacionalne strategije za uključivanje Roma do 2013. do 2020. godine, te je tijekom razdoblja trajanja internetskog savjetovanja održano 5 javnih rasprava u Osijeku (11. lipnja), Sisku (14. lipnja), Čakovcu (18. lipnja), Rijeci (21. lipnja) i Zagrebu (29. lipnja). Na javnim raspravama sudjelovao je i velik broj pripadnika romske nacionalne manjine.

Vlada Republike Hrvatske donijela je Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma od 2013. do 2020. godine na sjednici održanoj 29. studenog 2012. godine. Početkom primjene Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020. godine, prestaju se primjenjivati Nacionalni program za Rome, koji je Vlada Republike Hrvatske donijela 16. listopada 2003. godine i Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., koji je Vlada Republike Hrvatske donijela 31. ožujka 2005. godine.

Usporedno s izradom Nacionalne strategije, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina pokrenuo je postupak izrade pratećeg Akcijskog plana za provedbu Nacionalne

strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2013.-2015. Donošenje Akcijskog plana planirano je do kraja I. kvartala 2013. godine.

Provedba projekata potpore Romima financiranih iz programa pretpristupe pomoći Europske unije

U sklopu programa pretpristupne pomoći Europske unije, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina korisnik je „Projekta potpore Romima-faza III“, financiranog u okviru programa pretpristupne pomoći Europske unije IPA 2008. Cilj projekta je ojačati i olakšati aktivno i potpuno sudjelovanje romske nacionalne manjine u gospodarskom, obrazovnom, kulturnom i društvenom životu hrvatskog društva, istovremeno vodeći računa o očuvanju njihovog vlastitog identiteta, kulture i tradicije. Svrha projekta je poboljšanje stanja okoliša i općih uvjeta življenja u dva romska naselja u Međimurskoj županiji, Orehovici i Murskom Središću (Sitnice) izgradnjom komunalne infrastrukture (ceste, vodovodna i električna mreža). Ukupna vrijednost projekta iznosi 1.957.233,77 EUR, od 75% ili 1.467.925,33 EUR financira Europska unija, dok sufinanciranje Republike Hrvatske iznosi 489.308,44 EUR (25%). Radovi su završili 7. studenog 2012. godine, te je u tijeku jednogodišnji garantni period.

Vezano uz legalizaciju romskih naselja, Vlada Republike Hrvatske u razdoblju od 2009. godine do danas ukupno je osigurala 9.200.000 kuna za potrebe legalizacije 6 romskih naselja u Međimurskoj županiji, obuhvaćenih projektima potpore Romima koji se financiraju iz pretpristupnih programa PHARE i IPA Europske unije.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina nastavio je i tijekom 2012. godine s provedbom redovitih aktivnosti informiranja pripadnika romske nacionalne manjine koji žive u naseljima u Međimurskoj županiji o tijeku procesa legalizacije stambenih objekata. Legalizacija kuća koje su ilegalno izgrađene na državnom zemljištu se provodi na način da Agencija za upravljanje državnom imovinom (nekadašnji Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom) daruje zemljište općini koja potom u dogovoru s vlasnicima ilegalnih objekata bira model prodaje zemljišta vlasnicima objekata (primjerice u gradu Murskom Središću i općini Podturen).

Planiranje budućih projekata financiranih iz programa IPA 2012 i 2013

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u izvještajnom razdoblju nastavio je aktivnosti na pripremi projekta „Potpora nacionalnim manjinama na lokalnoj razini“, u sklopu IPA 2012-2013 pretpristupnog programa Europske unije. Projekt sadrži 3 komponente; prva je usmjerena na pružanje tehničke pomoći na području jačanja kapaciteta vijeća nacionalnih manjina za praćenje provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, jačanje njihove savjetodavne uloge kao i veza s lokalnom samoupravom u planiranju politika usmjerenih poboljšanju položaja nacionalnih manjina; druga komponenta odnosi se na ugovor o nabavi robe kojim se planira nabava informatičke opreme za vijeća nacionalnih manjina dok treća komponente predviđa aktivnosti parcelacije i legalizacije romskih naselja, te izradu tehničke dokumentacije kako bi se pomoglo općinama i drugim dionicima izraditi podloge za daljnje samostalno kandidiranje projekata prema fondovima Europske unije, s posebnim naglaskom na lokalne inicijative i prostorno opremanje. Tijekom 2012. godine Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izradio je prvi nacrt natječajne dokumentacije (opis poslova i tehničke specifikacije).

Predsjedanje Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015.

Republika Hrvatska preuzela je jednogodišnje predsjedanje Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015. u razdoblju od 1. srpnja 2012. godine do 30. lipnja 2013. godine. Tijekom prve polovine 2012. godine Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina provodio je niz aktivnosti s ciljem izrade Plana predsjedanja Republike Hrvatske Desetljećem, uključujući međuresornu suradnju s nadležnim tijelima državne uprave, sastanak s organizacijama civilnog društva pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj te koordiniranje cjelokupnog procesa planiranja hrvatskog predsjedanja s Tajništvom Desetljeća te ostalim međunarodnim dionicima.

Uzimajući u obzir prijedloge dobivene kroz javne konzultacije s romskom zajednicom, zbivanja na međunarodnoj razini, činjenicu da se Desetljeće za uključivanje Roma 2005.-2015. bliži kraju svog vremenskog okvira, te pristup Republike Hrvatske Europskoj uniji, opći cilj predsjedanja Desetljećem Republike Hrvatske je promocija Desetljeća i njegovo približavanje međunarodnim inicijativama, posebice Okviru EU o NSIR. Svrha određivanja tog cilja za predsjedanje je dvojaka: osigurati uporabu i kontinuitet uspostavljenih praksi koje su doprinijele pozitivnim promjenama u cjelokupnom položaju Roma, te podržati druge međunarodne inicijative bitne za uključivanje Roma kroz iskustvo Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. U tom smislu hrvatsko predsjedanje Desetljećem predviđa aktivnosti koje će povezati najvažnije aktere u raspravi o postojećim praksama Desetljeća i dostupnim prilikama koje pružaju druge međunarodne inicijative, posebice Okvir EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine, kako bi nastavili i ojačali napore u nizu prioritetnih područja kao i aktivnosti koje će dati novi poticaj u pogledu postojećih međunarodnih inicijativa za uključivanje Roma.

Specifični ciljevi prioritetnih područja hrvatskog predsjedanja Desetljećem, kroz koje se namjerava postići opći cilj su:
1. Povezivanje Desetljeća za uključivanje Roma i Okvira EU: kako bi se osnažila predanost Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. prikladnom uporabom Okvira EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine, posebice u pogledu izrade politika, uspostavljanje struktura i mehanizama učinkovite alokacije i uporabe fondova, učinkovitog uključivanja Roma, te praćenja i izvješćivanja o napretku u pogledu integracije Roma;
2. Povezivanje glavnih uspjeha Desetljeća u obrazovanju s obrazovnom politikom EU i položajem romskog jezika: iskoristiti postojeća iskustva najnaprednijeg područja Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., tj. obrazovanja, kako bi ga se povezalo s obrazovnom politikom EU i ulogom romskog jezika u svrhu proširenja i poboljšanja održivosti obrazovnih aktivnosti za Rome uz očuvanje identiteta;
3. Povezivanje povijesnog iskustva Roma u Europi s promicanjem tolerancije i nediskriminacije Roma, uključujući borbu protiv ksenofobije i rasizma koji su u porastu u Europi, te promicanje pozitivne slike o Romima. Poticanje znanstvenih istraživanja povijesti Roma s posebnim fokusom na stradanja Roma u Drugom svjetskom ratu te javne rasprave o suvremenim oblicima diskriminacije.
4. Mladi Romi u akciji za toleranciju i priznavanje: skrenuti pozornost na probleme mladih Roma unutar postojećih inicijativa, uključujući i Desetljeće za uključivanje Roma 2005.-2015., učeći od inicijativa EU za mlade i uporaba akcije mladih za promicanje snošljivosti i poštivanja Roma te očuvanje i razvoj identiteta Roma, osobito na lokalnoj razini.

Uz raspravu na sastancima Međunarodnog upravnog odbora, ovim ciljevima su bili posvećeni zasebni događaji tijekom predsjedanja Republike Hrvatske. Budući da se hrvatsko

predsjedanje odvijalo u važnom trenutku za Desetljeće u pogledu planiranja njegova praćenja i odnosa s drugim međunarodnim inicijativama, tijekom dva redovita sastanka Međunarodnog upravnog odbora Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015, predsjedništvo je iniciralo rasprave o budućnosti Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., uključujući moguće vremensko produljenje te proširenje u pogledu opsega i područja.

Dana 24. i 25. rujna 2012. godine održan je 23. sastanak Međunarodnog upravnog odbora Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. u Zagrebu. Slijedom zaključka zemalja članica na 23. sastanku Međunarodnog upravnog odbora Desetljeća na prijedlog Republike Hrvatske uspostavljena je Radna skupina za razmatranje budućnosti Desetljeća za uključivanje Roma nakon 2015. godine. Radnu skupinu su činili predstavnici zemalja članica Desetljeća (RH kao predsjedateljica, Mađarska kao predstavnica članica EU i Srbija kao predstavnica zemalja izvan EU), međunarodnih organizacija partnera Desetljeća i civilnog društva, a predsjedava joj Republika Hrvatska u svojstvu predsjedavateljice Desetljeća. U vezi s time tijekom prosinca 2012. godine održana su dva sastanka u Zagrebu: sastanak Radne skupine 26. studenog 2012. godine te, sukladno načelima Desetljeća, konzultativni sastanak s predstavnicima romskog civilnog društva iz zemalja članica Desetljeća 13. prosinca 2012. godine, oba u organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina uz potporu Tajništva Desetljeća.

Zaključno, 12. prosinca 2012. godine, u organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, održan je cjelodnevni sastanak s predstavnicima međunarodnih organizacijama i predstavnicima romskog civilnog društva iz zemalja-članica Desetljeća o organizaciji aktivnosti posvećenih mladima kao jednom od prioriteta predsjedanja Desetljećem. Tijekom 2013. godine nastavljene su aktivnosti u sklopu hrvatskog predsjedanja Desetljećem, uključujući organiziranje tematskih međunarodnih konferencija u skladu s prioritetima predsjedanja.

Analitičko praćenje i prevencija događaja i pojava s elementima nasilja u vezi s romskom zajednicom

Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano vodi računa o potrebi poduzimanja odgovarajućih mjera kako bi se u u što kraćem roku i na što jednostavniji način u Republici Hrvatskoj regulirao boravak svih onih Roma koji su rođeni ili su u Republici Hrvatskoj boravili dugi niz godina, dakle onih Roma koji imaju čvrstu poveznicu s Republikom Hrvatskom. Stjecanje statusa stranca i hrvatskog državljanstva, omogućava se bez diskriminacije, odnosno neovisno o nacionalnoj pripadnosti, osobama koje ispunjavaju propisane zakonske pretpostavke. Pri tome je za reguliranje statusa stranca neophodan zakonit i stvaran boravak na teritoriju Republike Hrvatske.

U okviru provedbe Nacionalnog programa za Rome, policija kontinuirano prati događaje i pojave s elementima nasilja u vezi romske zajednice u Republici Hrvatskoj te poduzima odgovarajuće aktivnosti u cilju sprječavanja nasilničkog ponašanja prema Romima, nasilja unutar romskih zajednica te suzbijanja diskriminacije Roma.

Sukladno Nacionalnom programu za Rome, a u suradnji s drugim tijelima, policija je odgovorna za djelovanje u cilju provedbe sprječavanja nasilničkog ponašanja prema Romima. Nije zabilježeno sustavno nacionalno i rasno motivirano nasilje nad Romima, nego se uglavnom radilo o verbalnom nasilničkom ponašanju mlađih osoba, često pod utjecajem alkohola. Također, zapažena su nasilnička ponašanja i među samim Romima.

Romi i drugi građani se putem sredstava javnog priopćavanja, kao i na druge načine, potiču na prijavljivanje nacionalnog, rasnog i drugih oblika nasilja protiv njih, a svi se poznati slučajevi svakog oblika nasilja evidentiraju i analitički prate. Od 1. siječnja 2004. godine analitički se prati nasilje osoba drugih nacionalnosti nad Romima, nasilje Roma nad osobama drugih nacionalnosti te nasilje unutar samih pripadnika romske zajednice (prekršaji i kaznena djela). Na temelju prikupljenih podataka izrađuju se kvartalne analize radi praćenja stanja sigurnosti i poduzimanja mjera te se jednom godišnje o tome obavještava Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Također, s ciljem dosljedne provedbe mjera, policija sukladno sigurnosnoj prosudbi i saznanjima u suradnji sa nadležnim institucijama (državnim odvjetništvima, sudovima i inspekcijskim službama) intenzivno i dosljedno planira i poduzima policijske mjere i radnje te odgovarajuće aktivnosti u svrhu efikasnog procesuiranja, kao i praćenja tijeka postupka do konačnog sankcioniranja počinitelja svih protupravnih kažnjivih radnji.

Policijski službenici u ophodnji u lokalnim sredinama i u suradnji sa romskom zajednicom provode proaktivne i preventivne mjere suzbijanja svakog nasilja. Kroz implementaciju Strategije djelovanja „Policija u zajednici“ i projekta „Reforma operativno – preventivnog rada policije u odori“, na području 7 policijskih uprava kontakt-policajci aktivno su uključeni u praćenje stanja i rješavanje situacija na području romskih naselja. Tako su na području Policijske uprave međimurske, gdje je lociran najveći broj romskih naselja, ustrojeni i kontaktni rajoni koji obuhvaćaju i navedena naselja. U ovim rajonima težište postupanja stavlja se na rješavanje odnosa stanovnika okolnih mjesta i romskih naselja. Radeći na rješavanju problema žitelja, kontakt-policajci surađuju s pripadnicima romske zajednice i pritom nailaze na njihovo odobravanje.

Od značajnih događaja vezanih za pripadnike romske nacionalne manjine izdvaja se mjesto Škabrnja, gdje su se u travnju 2012. godine naselili hrvatski državljani romske nacionalnosti radi skupljanja sekundarnih sirovina, na što su mještani negodovali i prosvjedovali te romskoj obitelji onemogućili kretanje. Također, na pojedinim područjima Like došlo je do narušavanja stanja sigurnosti uslijed inkriminiranih radnji i sukoba između dijela pripadnika romske nacionalne manjine s ostalim stanovništvom, zbog nepravilnog i nekontroliranog držanja stoke.

S tim u vezi, na 8. sjednici Odbora Hrvatskoga sabora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina održanoj dana 17. svibnja 2012. godine, donesen je Zaključak kojim se pozivaju sva nadležna tijela, posebice Ministarstvo unutarnjih poslova, na puno poštivanje zakona s ciljem omogućavanja mirnog suživota i razvoja tolerancije i suživota među svim građanima te procesuiranje i sankcioniranje svih počinitelja protupravnih i kažnjivih radnji bez obzira na nacionalnu ili drugu pripadnost, a s ciljem zaštite života, imovine te mirnog uživanja vlasništva građana, vodeći računa o jednakosti svih pred zakonom. Sa Zaključkom su upoznate sve policijske uprave.

Na području Međimurja uočen je trend porasta kriminaliteta, u kojem sudjeluju maloljetne osobe romske nacionalnosti, kao počinitelji kaznenih djela teških krađa i krađa te prekršaja, a evidentna je i pojačana nezakonita aktivnost pojedinih pripadnika romske nacionalne manjine u dane neposredno iza primanja socijalne pomoći.

Policija provodi i brojne druge aktivnosti, kao što su neposredni kontakti s građanima te postupanje po prigovorima i pritužbama, kontakti i predavanja u školama, kontakti s predstavnicima medija, savjetovanja o prevenciji i samozaštitnom ponašanju, edukacija djece i mladeži, komunalne akcije, sudjelovanje u radu na razini jedinica lokalne samouprave itd. Također, zajedno s Romima, radi se i na otkrivanju počinitelja kaznenih djela i prekršaja pripadnika romske populacije.

Stanje i kretanje kriminaliteta i javnog reda i mira

Vezano uz počinjenja kaznenih djela i prekršaja na štetu Roma, unutar romskih zajednica te od strane Roma prema osobama drugih nacionalnosti, tijekom 2012. godine evidentirano je:

a) kaznenih djela: 66 kaznenih djela od strane 33 počinitelja drugih nacionalnosti na štetu ukupno 73 osobe romske nacionalnosti; 135 kaznenih djela unutar romskih zajednica (Romi nad Romima), pri čemu su 162 počinitelja romske nacionalnosti kaznena djela počinila nad 225 Roma kao oštećenika te 978 kaznenih djela od strane ukupno 1.477 počinitelja romske nacionalnosti na štetu 592 osoba drugih nacionalnosti te na štetu 201 pravne osobe.

- za usporedbu, tijekom 2011. godine evidentirana su 74 kaznena djela na štetu Roma od strane osoba druge nacionalnosti, 152 kaznena djela počinjena unutar romske zajednice te 884 kaznena djela počinjena od osoba romske nacionalnosti prema drugim osobama ili općedruštvenim vrijednostima.

b) prekršaja: 92 prekršaja od strane 98 počinitelja drugih nacionalnosti na štetu ukupno 136 osoba romske nacionalnosti; 406 prekršaja unutar romskih zajednica (Romi nad Romima), pri čemu je 686 počinitelja romske nacionalnosti prekršaje počinilo nad 575 Roma kao oštećenika te 1.354 prekršaja od strane ukupno 1.566 počinitelja romske nacionalnosti na štetu 330 osoba drugih nacionalnosti.

- također, za usporedbu, tijekom 2011. godine evidentiran je 71 prekršaj na štetu Roma od strane osoba druge nacionalnosti, 449 prekršaja počinjenih unutar romske zajednice te 1.250 prekršaja počinjenih od osoba romske nacionalnosti prema drugim osobama ili općedruštvenim vrijednostima.

Na temelju svih relevantnih pokazatelja može se zaključiti da je stanje sigurnosti romske nacionalne manjine stabilno. Naime, kaznena i prekršajna problematika vezana uz ovu populaciju ne ukazuje na njihovu iznadprosječnu zastupljenost kao objekata napada.

Ocjena stanja i preporuke

Tijekom 2012. godine postignut je napredak na svim područjima. Sustavno se radilo na što većem uključivanju romske djece u obrazovni sustav, poboljšanju zdravlja i zdravstvene zaštite romske populacije, povećanju zapošljavanja Romkinja i Roma, poboljšanju uvjeta stanovanja, kao i na provedbi ostalih mjera usmjerenih prema rješavanju poteškoća s kojima se susreće romska nacionalna manjina. Posebna pozornost posvećivala se očuvanju romske kulture, tradicije, jezika i običaja.

U narednom razdoblju vodit će se briga o dosljednoj provedbi nove Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, te pratećeg Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2013.-2015.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, u prvoj polovini 2013. godine posebnu je pažnju posvetio uspješnom završetku jednogodišnjeg predsjedanja Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015.

U narednom razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti koje se odnose na legalizaciju stambenih objekata u Međimurskoj županiji, u naseljima obuhvaćenima projektima financiranim iz programa pretpristupne pomoći Europske unije, no i na drugim područjima na kojima postoji takva potreba, posebno u vidu novog Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (Narodne novine, br. 86/12), gdje Ured ulaže dodatne napore u iznalaženju održivog rješenja legalizacije objekata u vlasništvu pripadnika romske nacionalne manjine. Potrebno je pojačati aktivnosti koordinacije državnih institucija koje u svom djelokrugu pokrivaju navedeno područje, sudjelovanje predstavnika romske nacionalne manjine, uključujući saborskog zastupnika romske i 11 drugih nacionalnih manjina, izabranih vijeća i predstavnika romske nacionalne manjine i romskog civilnog sektora kako bi se ubrzao proces legalizacije romskih naselja, vodeći računa o rješavanju problema prostorne segregacije.
Također, u kontekstu predlaganja novih projekata financiranih iz programa pretpristupne pomoći Europske unije potrebno je ostvariti punu suradnju svih dionika.

XIV. ZAŠTITA OD SVAKE DJELATNOSTI KOJA UGROŽAVA OSTVARIVANJE PRAVA I SLOBODA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA - RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE

Prema podacima **Ureda pučkog pravobranitelja** tijekom 2012. godine otvorena su 202 diskriminacijska predmeta od čega se njih 60 (29,7%) odnosilo na diskriminaciju na osnovu rase ili etničke pripadnosti, boje kože i nacionalnog podrijetla, a 5 pritužbi upućeno je zbog diskriminacije temeljem vjere.

Baza podataka kojom raspolaže Ured sadrži informacije o osnovama i područjima diskriminacije kako su propisane Zakonom o suzbijanju diskriminacije. Podaci o nacionalnoj pripadnosti pritužitelja trenutno se ne prikupljaju, a pritužitelji se u pravilu niti ne izjašnjavaju o svojoj nacionalnoj pripadnosti. Sukladno navedenom, broj predmeta otvorenih zbog diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože odnosno nacionalnog ili socijalnog podrijetla ne odnosi se isključivo na pripadnike nacionalnih manjina. Dio predmeta odnosi se na načelne upite stranka, strance ili pripadnike hrvatskog naroda koji se osjećaju diskriminirani po nacionalnoj osnovi.

Tijekom 2012. godine zaprimljen je i određeni broj pritužbi u kojima se navodi nacionalna pripadnost potencijalne žrtve diskriminacije. Tako se u 21 pritužbi prijavljuje diskriminacija pripadnika srpske nacionalne manjine, 9 predmeta odnosi na diskriminaciju Roma, a u jednom predmetu stranka ističe pripadnost makedonskoj manjini.

Pritužbe po osnovi rase ili etničke pripadnosti i boje kože i nacionalnog podrijetla odnose se na sljedeća područja:

Područje diskriminacije	Broj predmeta
Rad i radni uvjeti	10
Obrazovanje	3
Socijalna sigurnost	6
Pravosuđe i uprava	22
Stanovanje	5
Informiranje i mediji	5
Dobra i usluge	5
Diskriminacija općenito	4
Ukupno:	60

U većini navedenih pritužbi nije utvrđena sumnja na diskriminaciju.

Pučki pravobranitelj kao središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije proveo je brojne aktivnosti podizanja javne svijesti o postojanju Zakona o suzbijanju diskriminacije i svojoj ulozi središnjeg tijela te u suradnji s partnerima proveo brojne seminare za ciljane grupe stručnjaka u čijoj je nadležnosti i primjena navedenog Zakona. Provedena je i posebna javna kampanja kojom je dotaknuta i nacionalna ili rasna pripadnosti kao jedna od diskriminacijskih osnova u području rada i zapošljavanja.

Ministarstvo pravosuđa, sukladno obvezama preuzetim iz Protokola za postupanje u slučaju zločina iz mržnje, popunjava Obrazac za statističko praćenje kaznenih djela vezano uz zločine iz mržnje kao i jedinstveni Obrazac za statističko praćenje prekršajnih djela posebno označenih uz motiv mržnje.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine zaprimljeno je ukupno 6 predmeta vezanih za kazneno djelo zločina iz mržnje sukladno čl. 89. toč. 36. Kaznenog zakona, što je znatno manje nego prošle godine kada ih je zaprimljeno 26. Od tog broja, 1 predmet se odnosi na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog etničke pripadnosti, što je više nego prošle godine kada nije bilo niti jednog takvog predmeta, a 1 predmet se odnosi na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog nacionalnog podrijetla, što je znatno manje nego prošle godine kada ih je bilo 6.

Ukupno je riješeno 19 predmeta (doneseno je 15 osuđujućih presuda i 4 predmeta su riješena na drugi način), što je znatno više nego u 2011. kada ih je riješeno 5 (donesene su 2 odbijajuće i 3 osuđujuće presude). Od tog broja, 1 osuđujuća presuda se odnosi na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog etničke pripadnosti, što je više nego u 2011. kada nije bilo niti jedne takve presude, a 6 riješenih predmeta se odnosi na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog nacionalnog podrijetla (3 osuđujuće presude i 3 predmeta su riješena na drugi način), što je više nego u 2011. kada je bila 1 osuđujuća presuda.

Na kraju izvještajnog razdoblja ostalo je neriješeno ukupno 8 predmeta, što je manje nego u 2011. kada ih je ostalo ukupno 21.

U odnosu na prekršajna djela posebno označena uz motiv mržnje, u 2012. godini je bilo ukupno 37 takvih djela, što je znatno manje nego u 2011. kada ih je bilo 106. Doneseno je 13 odbijajućih ili oslobađajućih presuda, što je više nego u 2011. kada ih je doneseno 9, te je doneseno 12 pravomoćnih presuda što je manje nego u 2011. kada ih je doneseno 59.

U odnosu na kaznena djela vezana za povredu Zakona o suzbijanju diskriminacije, u 2012. godini ukupno je zaprimljeno 5 novih predmeta, što je jednako kao i u 2011. Od toga, 3 predmeta se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, a 1 na diskriminaciju

na temelju etničke pripadnosti, što je više nego u 2011. godini kada nije bilo zaprimljenih predmeta po toj osnovi. Za ukupno 4 predmeta donesene su pravomoćne presude, što je manje nego u 2011. kada ih je doneseno ukupno 6. Od tog broja, 2 predmeta koja se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla su pravomoćno riješena na drugi način, što je više nego u 2011. kada nije bilo riješenih predmeta po toj osnovi. Na kraju 2012. ostalo je neriješeno ukupno 12 predmeta, što je gotovo jednako kao i 2011., kada ih je ostalo neriješeno 11.

U odnosu na građanske predmete vezana za povredu Zakona o suzbijanju diskriminacije, u 2012. godini zaprimljeno je ukupno 64 predmeta, što je znatno više nego u 2011. kada ih je zaprimljeno 29. Od toga, 7 predmeta se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, što je jednako kao i u 2011. Za ukupno 16 predmeta donesene su pravomoćne presude, što je više nego u 2011. kada ih je ukupno riješeno 13. Od toga, pravomoćno su riješena 4 predmeta koja se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, na način da je u 2 predmeta odbijen tužbeni zahtjev, a 2 predmeta su riješena na drugi način, što je neznatno više nego u 2011. kada su pravomoćno riješena ukupno 3 predmeta koja se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, na način da je u 1 predmetu odbijen tužbeni zahtjev, a 2 predmeta su riješena na drugi način. Na kraju izvještajnog razdoblja ostalo je neriješeno ukupno 100 predmeta, što je gotovo dvostruko više nego u 2011. kada ih je ostalo neriješeno 52.

U prekršajnim predmetima vezanim za povredu Zakona o suzbijanju diskriminacije, u 2012. godini ukupno je zaprimljeno 63 predmeta, što je više nego u 2011. kada ih je zaprimljeno ukupno 47. Od toga, 13 predmeta se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, a 5 na diskriminacije na temelju etničke pripadnosti, dok se u 2011. godini 8 zaprimljenih predmeta odnosilo na diskriminacije na temelju etničke pripadnosti, a 10 na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla.

U 2012. godini doneseno je ukupno 37 pravomoćnih presuda, što je više nego u 2011. kada je ukupno pravomoćno riješeno 26 predmeta. Od toga, doneseno je 5 presuda zbog diskriminacije na temelju etničke pripadnosti (3 osuđujuće presude, 1 oslobađajuća, a 1 predmet je riješen na drugi način) i 10 presuda zbog diskriminacije na temelju nacionalnog podrijetla (9 osuđujućih presuda, a 1 predmet je riješen na drugi način). U 2011. godini, doneseno je ukupno 8 osuđujućih presuda zbog diskriminacije na temelju etničke pripadnosti i 4 osuđujuće presude zbog diskriminacije na temelju nacionalnog podrijetla. Na kraju izvještajnog razdoblja, ostalo je neriješeno ukupno 58 predmeta, što je znatno više nego u 2011. kada je ostalo neriješeno ukupno 32 predmeta.

Prema evidencijama **Ministarstva unutarnjih poslova** tijekom 2012. godine zabilježeno je ukupno 26 kaznenih djela za koja je kriminalističkim istraživanjem utvrđeno da su motivirana mržnjom. Od ukupno 26 počinjenih kaznenih djela, razriješeno je 18 kaznenih djela odnosno 69,23%.

Od 26 kaznenih djela, 18 kaznenih djela ili 69,23 % je motivirano nacionalnom, etničkom, rasnom ili vjerskom mržnjom. Od navedenih 18 kaznenih djela, 10 kaznenih djela je motivirano mržnjom prema Srbima, 3 kaznena djela mržnjom prema crnoj rasi, 2 kaznena djela su motivirana mržnjom prema Romima, 2 kaznena djela mržnjom prema Bošnjacima, te 1 kazneno djelo mržnjom prema židovima (antisemitizam). U odnosu na 2011. godinu, kada je zabilježeno ukupno 57 kaznenih djela motiviranih mržnjom, došlo je do ukupnog smanjenja broja kaznenih djela za 31 kazneno djelo ili 59,65 %.

PROGRESS

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina bio je tijekom 2012. godine partner u projektu financiranom iz Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost – PROGRESS pod nazivom „Equally Diverse“ odnosno „Jednaki u različitosti“, koji se provodio u razdoblju od siječnja do prosinca 2012. godine kroz tri komponente. Ostali partneri u projektu bili su Hrvatski zavod za zapošljavanje kao nositelj projekta i Ured pučkog pravobranitelja.

Glavni ciljevi projekta uključivali su jačanje kapaciteta ključnih dionika tržišta rada u suzbijanju diskriminacije, razvoj i promicanje dobrih antidiskriminacijskih praksi među poslodavcima te podizanje svijesti javnosti o pitanjima antidiskriminacije i različitosti. Aktivnostima usmjerenima na poticanje bolje implementacije nacionalnog zakonodavstva o suzbijanju diskriminacije te promicanju jednakosti osvješćivalo se i informiralo poslodavce, ali i javnost o mogućnostima u borbi sa svim oblicima diskriminacije. Projekt se nastavio na aktivnosti provedene u sklopu projekta ”Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada“.

U okviru prve komponente projekta uspostavljena je mreža antidiskriminacijskih kontakt točaka na regionalnoj razini. Za kontakt točke izabrane su sljedeće nevladine udruge: Projekt građanskih prava Sisak, Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara, Centar za građanske inicijative Poreč, Cenzuru Plus i Centar za mirovne studije. Svaka od pet regionalnih kontakt točaka organizirala je okrugli stol na kojem su sudjelovali predstavnici lokalne i regionalne vlasti, predstavnici organizacija civilnoga društva i građani. Okrugli stolovi održani su 29. lipnja 2012. u Puli, 28. rujna 2012. u Sisku, 12. listopada 2012. u Zagrebu, 28.studenog 2012. u Vukovaru i 6. prosinca 2012. u Splitu. Teme okruglih stolova bile su usmjerene na predstavljanje regionalnih kontakt točaka i njihovu ulogu u suradnji s Uredom pučkog pravobranitelja na području suzbijanja diskriminacije, važnost prevencije i suzbijanja diskriminacije u društvu, kao i sami antidiskriminacijski institucionalni i zakonodavni mehanizmi u Republici Hrvatskoj.

U okviru druge komponente, poslodavcima je pružena potpora u razvoju prilagođenih antidiskriminacijskih alata pri upravljanju ljudskim potencijalima te edukacija u pitanjima antidiskriminacije i raznolikosti. Izrađena je brošura koja predstavlja dobre prakse u pitanjima antidiskriminacije među hrvatskim poslodavcima te su organizirana individualna jednodnevna i dvodnevna savjetovanja i edukacija poslodavaca.

U sklopu treće komponente projekta organizirano je obilježavanje Dana antidiskriminacije i različitosti prilikom kojeg su predstavljeni ostvareni rezultati projekta. Obilježavanje je, u okviru Human Rights Film Festivala u Zagrebu, popraćeno projekcijom filma ‘Prodavač’ kanadskog redatelja Sébastiena Pilotea, a govori o pojavnosti diskriminacije na tržištu rada.

Antidiskriminacijska kampanja uključivala je raznolik skup aktivnosti usmjeren dijelom prema poslodavcima, a dijelom prema cjelokupnoj javnosti (priprema i distribucija različitih promidžbenih materijala, promidžba putem medija i sl.).

Završna konferencija održana je dana 12. prosinca 2012. godine, na koju su pozvani predstavnici tijela državne uprave, kako bi ih se upoznalo s provedenim projektnim aktivnostima i relevantnim rezultatima.

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava - 10. prosinca, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u suradnji s Vijećem Europe organizirao je okrugli stol "Dan ljudskih prava: Oslobodimo se predrasuda - upoznajmo Rome". Na okruglom stolu u knjižnici

Bogdana Ogrizovića predstavljena je kampanja Vijeća Europe "Dosta!" kojoj je cilj borba protiv diskriminacije pripadnika romske nacionalne manjine u cijeloj Europi. Hrvatska je toj kampanji pristupila 29. srpnja 2008. godine.

Informiranje i izobrazba zaposlenih u državnoj i javnim službama

Informiranje i izobrazba zaposlenika tijela državne uprave i javnih službi s antidiskriminacijskim odredbama, koje uključuju i zaštitu od diskriminacije po svim osnovama i pripadnika/ca nacionalnih manjina, provedeni su u okviru programa IPA 2009 "Uspostava cjelovitog sustava za zaštitu od diskriminacije", koji u partnerstvu s Uredom pučkog pravobranitelja provodi Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Provedba projekta započela je 2012. godine. Predmetna aktivnost predviđena je u komponenti 1. projekta: „Edukacija predstavnika/ca institucija neposredno ili posredno uključenih u provedbu Zakona o suzbijanju diskriminacije (djelatnika Ureda pučkog pravobranitelja, posebnih pravobraniteljica, sudaca/tkinja, državnih odvjetnika/ca, županijskih koordinatora/ica za ljudska prava, povjerenika/ca za etiku u tijelima državne uprave i na sudovima, povjerenika/ca za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave).

U sklopu navedenog projekta organizirane su 20. i 21. ožujka 2012. godine edukacije za predstavnike regionalnih vlasti (županije) o provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije u sklopu kojih je poseban naglasak stavljen na pitanje zapošljavanja pipadnika nacionalnih manjina. U edukaciji je sudjelovalo 30 predstavnika regionalnih vlasti (Bjelovarsko-bilogorska županija, Brodsko-posavska županija, Grad Zagreb, Istarska županija, Karlovačka županija, Požeško-slavonska županija, Sisačko-moslavačka županija, Šibensko-kninska županija, Varaždinska županija, Virovitičko-podravska županija, Vukovarsko-srijemska županija, Zagrebačka županija). 22. i 23. ožujka 2012. godine održane su edukacije za etičke povjerenike na sudovima o Zakonu o suzbijanju diskriminacije.

U suradnji s Pravosudnom akademijom održane su edukacije za suce u Zagrebu i Splitu (17. i 19. travnja 2012.) kao i državne odvjetnike (18. travnja 2012. godine) o europskom i hrvatskom zakonodavnom okviru za suzbijanje dikriminacije.

Financijska potpora projektima organizacija civilnoga društva

U 2012. godini Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je Natječaj za financijsku potporu projektima organizacija civilnoga društva u Republici Hrvatskoj iz područja zaštite, poštivanja i promicanje ljudskih prava, u okviru raspoloživih sredstava iz Državnoga proračuna Republike Hrvatske na poziciji Ureda, u ukupnom iznosu od 850.000,00 kuna. Natječajem je obuhvaćeno 10 prioriteta za financiranje, od čega se jedan prioritet odnosi na osvješćivanja žena – pripadnica nacionalnih manjina o ljudskim pravima.

U okviru navedenog prioriteta financirana su 4 projekta u ukupnom iznosu od 80.000 kuna, i to sljedećih udruga: Udruga žena Romkinja „Romsko srce" – Jagodnjak - Korak naprijed - 20.000,00 kn, Ženska udruga „Izvor" Tenja - Suzbijanje diskriminacije i rodna ravnopravnost - 20.000,00 kn, Udruga „Iskra" – Slavonski Brod - Rodna ravnopravnost romkinja - 20.000,00 kn i Udruga „Rromi za Rome Hrvatske" - Za bolje sutra - 20.000,00 kn

Ocjena stanja i preporuke

Tijekom 2012. godine postignut je daljnji napredak u području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije. Brojni održani seminari, okrugli stolovi i savjetovanja doprinijeli su informiranju pripadnika nacionalnih manjina, ali i šire javnosti, te promicanju

tolerancije i suzbijanju diskriminacije. Putem institucija koje su nadležne za organizaciju i provedbu izobrazbe zaposlenih u državnoj i javnim službama potrebno je nastaviti s provedbom organiziranih oblika informiranja i izobrazbe svih zaposlenih radi upoznavanja s odredbama propisa o zaštiti nacionalnih manjina, suzbijanju diskriminacije i promicanja tolerancije. Potrebno je također intenzivirati edukaciju pripadnika nacionalnih manjina o načinima zaštite njihovih prava sukladno Zakonu o suzbijanju diskriminacije.

Očekuje se da će se jačanjem kapaciteta korisnika projekta – Ureda pučkog pravobranitelja i Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kroz provedbu projekta uspostaviti učinkovit sustav za provedbu antidiskriminacijskog zakonodavstva, kao i da će se izgraditi sustav statističkog praćenja i dokumentiranja slučajeva diskriminacije te uspostaviti sveobuhvatan sustav pomoći žrtvama diskriminacije.

Dodatni podaci o ostalim aktivnostima za potporu provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je u organizaciji sa Savjetom za nacionalne manjine 13. i 14. srpnja 2012. godine u Mariji Bistrici održao seminar za mlade „Osposobljavanje i educiranje mladih pripadnika nacionalnih manjina“ na kojem su sudjelovali mladi pripadnici albanske, bošnjačke, češke, mađarske, makedonske, romske, slovačke i srpske nacionalne manjine. Na seminaru su predstavnici Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Savjeta za nacionalne manjine, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ureda za ravnopravnost spolova, Ministarstva socijalne politike i mladih te Ureda pučkog pravobranitelja educirali sudionike o propisima kojima se uređuju prava nacionalnih manjina i suzbija diskriminacija kao i sa institucijama čija je uloga promicanje i zaštita nacionalnih manjina. Poseban naglasak je stavljen na temu obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine tijekom 2012. godine održana su tri seminara o ulozi i unaprjeđenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, 6. srpnja u Varaždinu, 29. listopada u Bjelovaru i 21. studenog u Požegi.

Na seminarima su posebno analizirani problemi funkcioniranja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i njihova suradnja s upravnim tijelima županija i gradova. Predstavnici lokalnih jedinica i članovi vijeća i predstavnici poticali su se na intenzivnije aktivnosti i bolju međusobnu suradnju, a s ciljem većeg stvarnog utjecaja manjinskih vijeća i predstavnika u javnom životu na lokalnoj razini. Raspravljalo se i obvezi lokalnih jedinica da financiraju rad vijeća i predstavnika, ali i obvezi vijeća i predstavnika da redovito tijelima jedinica dostavljaju program rada, financijski plan i završni račun. Predstavnici Ministarstva uprave educirali su članove vijeća i predstavnike o postupku upisa u Registar te davali konkretne upute kako da se uklone poteškoće pri upisu.

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je u suradnji s Vijećem Europe organizirao okrugli stol pod nazivom "Dan ljudskih prava: Oslobodimo se predrasuda - upoznajmo Rome". Na okruglom stolu u knjižnici Bogdana Ogrizovića predstavljena je kampanja Vijeća Europe “Dosta!” kojoj je Hrvatska pristupila 29. srpnja 2008. godine, a koja ima za cilj borbu protiv diskriminacije pripadnika romske nacionalne manjine u cijeloj Europi.

Uz obilježavanje Međunarodnog dana ljudskih prava na kojem je poseban naglasak stavljen na prevladavanje predrasuda prema Romima, u sklopu druge komponente projekta

„Jednaki u različitosti“, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina organizirao je i obilježavanje Dana antidiskriminacije i različitosti.

Obilježavanje navedenog datuma popraćeno je dvjema raspravama na temu položaja Roma “Romi u Europi” i “Romi na filmu i u vizualnim umjetnostima” koje su održane u okviru Human rights film festivala, a kojem je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina pružio financijsku potporu.

U okviru kampanje Vijeća Europe “Dosta!”, koja je tematski posvećena borbi protiv predrasuda i stereotipa vezanih uz Rome, naglašena je informativna i edukativna uloga medija u suzbijanju svih oblika diskriminacije i potreba osvješćivanja novinara o važnosti promicanja antidiskriminacijskih poruka u medijima.

Uz potporu Fonda Making the Most of EU funds for Roma Zaklade Otvorenog društva, u sklopu projekta „Strengthening the Croatian National Institutional Structure for Increasing Effective Policies and Programs Promoting Roma Integration“ održane su dvije radionice na temu izrade nove Nacionalne strategije za uključivanje Roma. Radionice su održane 12. i 13. te 19. i 20. siječnja 2012. godine u Mariji Bistrici.

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine u Zagrebu je 20. travnja 2012. godine održan jednodnevni seminar o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina.

Seminar je organiziran kako bi se potaknula javna rasprava o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, kao značajnog međunarodnog dokumenta kojim se sveobuhvatno štite prava nacionalnih manjina.

Na seminaru su sudjelovali istaknuti stručnjaci s područja zaštite prava nacionalnih manjina, predstavnici državnih institucija, zastupnik nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, istaknuti članovi udruga nacionalnih manjina, predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti, članovi vijeća nacionalnih manjina kao i predstavnici resornih ministarstava i ostalih državnih tijela uključenih u provedbu Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina.

U okviru seminara organizirane su i tri radionice u sklopu kojih su sudionici analizirali probleme s kojima se susreću pripadnici nacionalnih manjina na području sudjelovanja u procesu odlučivanja, obrazovanja te kulturne autonomije i pristupa medijima.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine, organizirao je 21. prosinca 2012. godine u Maloj vijećnici Hrvatskog sabora skup povodom obilježavanja 10 godina od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Skupu su prisustvovali istaknuti stručnjaci s područja zaštite prava nacionalnih manjina, predstavnici državnih institucija, zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, istaknuti članovi udruga nacionalnih manjina, predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti, članovi vijeća nacionalnih manjina kao i predstavnici resornih ministarstava i ostalih državnih tijela uključenih u provedbu Ustavnog zakona.

Skupom se željelo podsjetiti na važnost donošenja Ustavnog zakona, kojim je stvoren normativni okvir za ostvarivanje cjelovite zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a tom prilikom je iznesena analiza primjene Ustavnog zakona od njegovog donošenja do danas.

XV. BILATERALNA SURADNJA

Republika Hrvatska je potpisala bilateralne sporazume o zaštiti prava manjina s Crnom Gorom, Italijom, Mađarskom, Makedonijom i Srbijom. Republika Hrvatska je pravnim sljedništvom s Austrijom preuzela Državni ugovor iz 1955. godine, koji u članku 7. jamči određena manjinska prava Hrvatima. Za praćenje provedbe sklopljenih sporazuma i predlaganje odgovarajućih preporuka vladama država potpisnica ustrojeni su s Mađarskom, Makedonijom i Srbijom međuvladini mješoviti odbori, koji bi se trebali naizmjenično održavati jednom godišnje te razmatrati aktualna pitanja od interesa za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske nacionalne manjine u navedenim državama.

Međuvladin mješoviti odbor između Republike Hrvatske i Republike Makedonije do sada je održao tri zasjedanja, a zadnje u Zagrebu, 25. studenoga 2010. godine. Međuvladin mješoviti odbor između Republike Hrvatske i Republike Srbije do sada je održao pet zasjedanja, a zadnje u Beogradu i Šidu, 19. i 20. rujna 2011. godine te su u tijeku pripreme za održavanje šestog zasjedanja.

Republika Hrvatska i Mađarska su 28. studenoga 2012. godine u Budimpešti održale XII. zasjedanje Međuvladinog mješovitog odbora za provedbu Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o zaštiti mađarske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Republici Mađarskoj – MOM. Navedeni Sporazum i nadalje na visokoj razini osigurava očuvanje običaja, kulturnih vrijednosti i povijesne baštine mađarske, odnosno hrvatske nacionalne zajednice te time pridonosi izražavanju njihove svijesti o nacionalnoj pripadnosti.

Na zasjedanju je između ostalog bilo govora i o novom Ustavu Mađarske, od 18. travnja 2011. godine, a koji definira nacionalnosti, među njima i Hrvate, kao dio mađarske političke zajednice i kao sastavni dio države, a njihova prava regulirana su i novim nacionalnim zakonom. Raspravljalo se o dosadašnjim rezultatima postignutim u izvršavanju preporuka prihvaćenih na prijašnjim zasjedanjima, te su se strane dogovorile o zadržavanju 28 preporuka od ranijih 36, i to 8 na području općih pitanja, 13 na području obrazovanja te 7 na području kulture i informiranja. Također, obje strane su se usuglasile o usvajanju 21 nove preporuke (od čega za jedan prijedlog nije u potpunosti postignuta konačna sadržajna suglasnost) i to 5 na području općih pitanja, 4 na području obrazovanja i 12 na području kulture i informiranja.

Podaci o financijskoj potpori hrvatskim nacionalnim manjinama u europskim državama za 2012. godinu su slijedeći: za rad hrvatskih udruga na području Austrije doznačeno je 45.000,00 eura; Bugarske 5.000.00 eura; Crne Gore 30.000,00 eura; Češke 10.000,00 eura; Italije 40.000,00 eura; Mađarske 45.000,00 eura; Makedonije 25.000,00 eura; Rumunjske 25.000,00 eura; Slovačke 20.000,00 eura; Slovenije 45.000,00 eura te Srbije 85.000,00 eura.

Ocjena stanja i preporuke

Republika Hrvatska kontinuirano posvećuje pažnju provođenju bilateralnih sporazuma o zaštiti prava nacionalnih manjina, koje je potpisala s Mađarskom, Italijom, Srbijom i Crnom Gorom te Makedonijom, kao i Državnog ugovora iz 1955. s Austrijom. Kao pozitivno tijekom 2012. godine ocjenjuju se napori Međuvladinog mješovitog odbora između Republike Hrvatske i Republike Mađarske usmjereni poboljšanju obostrane zaštite manjina odnosno položaja hrvatske i mađarske manjine koje žive u dvjema državama.

XVI. POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2011.

Stanovništvo prema državljanstvu, narodnosti, materinskom jeziku i vjerskoj pripadnosti – Državni zavod za statistiku

Popis 2011. pokazuje da je udio Hrvata u nacionalnoj strukturi stanovništva 90,42%, Srba 4,36%, Bošnjaka 0,73%, Talijana 0,42%, Albanaca 0,41%, Roma 0,40%, dok je udio ostalih pripadnika nacionalnih manjina pojedinačno manji od 0,40%. Udio osoba koje su se regionalno izjasnile jest 0,64%, a osoba koje se nisu željele izjasniti jest 0,62%.

Udio pripadnika nacionalnih manjina iznosi 7,67%, dok je u Popisu 2001. iznosio 7,47%. U odnosu na prošli popis, uočen je znatniji porast regionalno izjašnjenih osoba (ponajprije Istrana) te znatniji porast broja Bošnjaka i Roma.

Udio osoba koje su se regionalno izjasnile narastao je s 0,21% na 0,64%, udio Bošnjaka s 0,47% na 0,73% te udio Roma s 0,21% na 0,40% u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske.

S druge pak strane, udio većine drugih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj neznatno je pao. Npr. udio Srba pao je s 4,54% na 4,36%, a Slovenaca s 0,30% na 0,25%. Analizirajući podatke po županijama, najveći je udio pripadnika nacionalnih manjina u Vukovarsko-srijemskoj županiji (19,82%), Istarskoj (16,18%), Sisačko-moslavačkoj (15,85%), Ličko-senjskoj (14,76%), Bjelovarsko-bilogorskoj (13,78%), Karlovačkoj (11,93%), Šibensko-kninskoj (11,69%) i Primorsko-goranskoj (10,72%).

Prema vjerskoj pripadnosti katolika je 86,28%, pravoslavaca 4,44%, muslimana 1,47%, dok je udio pripadnika ostalih vjerskih skupina pojedinačno manji od 1,00%. Nevjernika/ ateista ima 3,81%, dok se 2,17% osoba nije željelo izjasniti na pitanje o vjeri. U odnosu na prošli popis, udio katolika u ukupnom stanovništvu pao je s 87,97% na 86,28%, dok je udio ateista narastao s 2,22% na 3,81%, kao i udio agnostika i skeptika, s 0,03% na 0,76%, te muslimana, s 1,28% na 1,47%.

Prema materinskom jeziku 95,60% osoba reklo je da im je materinski jezik hrvatski, a za 1,23% osoba materinski jezik jest srpski. Udio osoba s nekim drugim materinskim jezikom pojedinačno je manji od 1,00%.

Od ukupnog broja stanovnika Republike Hrvatske njih 99,41% ima hrvatsko državljanstvo, dok je stranih državljana 0,53%, odnosno 22 527. Od ukupnog broja stranih državljana najveći je broj državljana Bosne i Hercegovine, Srbije, Slovenije, Njemačke, Italije, Kosova i Makedonije.

Tabelarni pregled Popisa stanovništva prema narodnosti od 1971. do 2011. godine u prilogu je ovog Izvješća.

XVII. ZBIRNI FINANCIJSKI POKAZATELJI

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu, za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu za nacionalne manjine utrošena su sredstva u iznosu od **31.375.268,62** kune i to za: poticaje obrazovanja nacionalnih manjina, posebne programe

obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina, provedbu Nacionalnog programa za Rome, poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome, rad predškolskih ustanova sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, izradu ispitnih materijala za državnu maturu na jeziku i pismu nacionalnih manjina, prevođenje ispitnih materijala, lekturu, korekturu, prijelom i tisak, troškove rada ocjenjivača na materinskim jezicima nacionalnih manjina i putne troškove prevoditeljima i stručnim skupinama, plaće učitelja u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina u modelu C, plaće za 23 suradnika-pomagača i projekte udruga u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja. U 2012. godini Ministarstvo je osiguralo sredstva za obrazovne programe i nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina na razdjelu 080, glavi 05. Na smanjenje, odnosno povećanje sredstava na jednoj aktivnosti, uvjetovano je rebalansom Državnog proračuna.

Putem Ministarstva kulture u 2012. godini je za potrebe nacionalnih manjina iz Državnog proračuna Republike Hrvatske utrošeno je ukupno **5.148.996,21** kuna za i to za: zaštitu sakralnih objekata, rad knjižnica nacionalnih manjina, nakladničku djelatnost i programe ustanova nacionalnih manjina, muzejsko-galerijsku i likovnu djelatnost, glazbenu i glazbeno-scensku umjetnostu te dramsku umjetnost - profesionalna kazališta i kazališni amaterizam.

Putem Komisije za odnose s vjerskim zajednicama u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu sufinancirane su pojedine vjerske zajednice u ukupnom iznosu od **14.458.020,00** kuna.

Fond za elektroničke medije je putem Vijeća za elektroničke medije u 2012. godini, dodijelio je nakladnicima radija i televizije za programe nacionalnih manjina sredstva u ukupnom iznosu od **2.324.854,91** kunu.

Putem Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u 2012. godini za potrebe zaštite i unaprjeđenja položaja i prava nacionalnih manjina utrošeno je ukupno **2.362.160,59** kuna, za: izradu nove Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020. godine; aktivnosti u vezi s predsjedanjem Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015.; financiranje rada Zajedničkog vijeća općina; financiranje vijeća i predstavnika, te udruga nacionalnih manjina, održavanje različitih seminara, kampanja i dr.

Za pomoć Srpskom narodnom vijeću, Savezu mađarskih udruga i Romskom nacionalnom vijeću, putem Ministarstva financija, utrošen je iznos od **5.185.890,00** kuna.

Ministarstvo uprave je u 2012. godini za organizaciju regionalnih seminara o pravu pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma utrošilo **20.000,00** kuna

Ministarstvo pravosuđa je u 2012. godini utrošilo **19.342,00** kuna za letke, brošure i plakate s informacijama o pravu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u sudskim postupcima te o pravu na pozivanje na čl. 22. Ustavnog zakona prilikom zapošljavanja u pravosudnim tijelima.

U 2012. godini Državna škola za javnu upravu je za pilot radionicu u programu „Državni službenici u zaštiti ljudskih prava“ utrošila **9.200,00** kuna.

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske utrošeno je za kulturnu autonomiju udruga i ustanova

nacionalnih manjina iznos od **40.671.000,00** kuna. Sredstava su raspoređena za ostvarivanje programa informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma, kulturnih manifestacija, te programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma. Pored navedenih, sredstva su raspoređena i za program stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, informiranje i osposobljavanje članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, zajedničke programe, informativni dvomjesečnik Savjeta, te za mrežnu stranicu Savjeta.

U okviru provođenja Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005. - 2015. ukupno je iz Državnog proračuna za 2012. godinu utrošeno **15.349.719,93** kune. Putem Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja za rješavanje problema stambenog zbrinjavanja pripadnika nacionalnih manjina, u 2012. godini utrošeno je **130.000,00** kuna.

Za financiranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina iz proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za funkcioniranje vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u 2012. godini utrošeno je **16.444.466,42** kuna. Navedeni iznos ne iskazuje ukupno utrošena sredstva, jer prema izvješću Ministarstva uprave, podaci o sredstvima nisu kompletirani za Virovitičko-podravsku županiju.

Ukupno je za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2012. godini izdvojeno **133.498.918,68** kuna.

XVIII. ZAKLJUČAK

Izvješće o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se za potrebe nacionalnih manjina osiguravaju u Državnom proračunu za 2012. godinu, pokazuje u većini područja zadovoljavajući napredak u ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina koja su osigurana Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

Kao i u prethodnom izvještajnom razdoblju i tijekom 2012. godine može se konstatirati nedovoljan napredak u području uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina i zastupljenosti nacionalnih manjina u tijelima državne uprave. I dalje je na snazi Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i Uredima Vlade Republike Hrvatske, iz prosinca 2009. godine, što je općenito rezultiralo manjim brojem novih zapošljavanja u tijelima državne uprave tijekom 2012. godine pa i manjim brojem novozaposlenih pripadnika nacionalnih manjina.

Vezano uz područje službene i javne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, unatoč tome što je Naputak za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj donesen 1. ožujka 2012. godine, nisu se provodile planirane aktivnosti. Razlog tome je kašnjenje u obradi i objavi službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. Podaci o stanovništvu prema narodnosti, po gradovima, općinama, naseljima, a koji su relevantni za utvrdivanje koje su lokalne jedinice u obvezi urediti u svojim statutima uporabu manjinskog jezika i pisma, su objavljeni 17. prosinca 2012. godine.

Stoga će se u drugoj polovini 2013. godine, nakon proteka roka za usklađivanje statuta lokalnih jedinica sa odgovarajućim propisima, a sukladno podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine, provesti ciljani nadzor nad zakonitošću rada i akata tijela u svim lokalnim jedinicama koje su obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, te sukladno rezultatima nadzora poduzeti odgovarajuće mjere.

U području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina i tijekom 2012. godine osiguran je visok stupanj provedbe Ustavnog zakona. Uspješno provođeno je obrazovanje učenika u nastavi koja se u cjelini izvodi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (model A), dok se sve više učenika uključivalo i u učenje jezika i kulture nacionalnih manjina (model C). U 2011./2012. i 2012./2013. školskoj godini Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odobrilo je ustroj nastave po modelu C u dodatnih 7 osnovnih škola.

Posebni napori su uloženi u odgoj i obrazovanje pripadnika romske nacionalne manjine. Za djecu pripadnike romske nacionalne manjine kontinuirano se osigurava uključivanje u programe predškolskog odgoja, kako bi se premostio jaz između socijalno-ekonomske situacije u kojoj djeca pripadnici romske nacionalne manjine žive i mogućnosti za njihovu uspješnu integraciju tijekom obveznoga osnovnog obrazovanja. U proteklih šest godina vidljivo je stalno povećanje obuhvata romske djece osnovnim obrazovanjem. Kod srednjoškolskog obrazovanja Roma, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta osigurava značajna sredstva za stipendije, smještaj u dom, dodatne aktivnosti, maturalna putovanja, rad školskog nadzornika, školarine i sl., a sredstva se osiguravaju i za stipendije svim studentima, pripadnicima romske nacionalne manjine, koji je zatraže.

Vlada Republike Hrvatske i nadalje će osiguravati dosljednu primjenu Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, uključujući i dosljednu primjenu međunarodnih sporazuma i njihovih provedbenih akata. U tu svrhu nadležna tijela državne uprave utvrdit će i potrebne prilagodbe obvezatnih ispita Državne mature i postupaka vanjskoga vrednovanja obrazovanja u srednjim i osnovnim školama nacionalnih manjina, te će raditi na optimalizaciji mreže predškolskih i školskih ustanova na manjinskim jezicima.

Tijekom 2012. godine u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima ostvareni su pozitivni pomaci. U cilju povećanja kvalitete emisija namijenjenih nacionalnim manjinama u Pravilniku o Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija propisana je mogućnost dodijele dodatnih bodova za emisije namijenjen očuvanju jezika pripadnika nacionalne manjine i u potpunosti proizveden na jeziku pripadnika nacionalne manjine.

U području kulturne autonomije nacionalnih manjina i tijekom 2012. godine, putem Ministarstva kulture, financirano je opremanje knjižnica, novinska i književno- nakladnička djelatnost, glazbeno-scenska djelatnost i kulturno-umjetnički amaterizam, likovna, novomedijska i filmska djelatnost, međunarodna kulturna suradnja, arhivska i muzejsko-galerijsku djelatnost i zaštita kulturne baštine nacionalnih manjina. Brojne udruge i ustanove koje su osnovali pripadnici nacionalnih manjina s ciljem očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog kulturnog identiteta ukazuju na visok stupanj ostvarivanja prava nacionalnih manjina na kulturnu autonomiju. I tijekom 2012. godine programi udruga i ustanova nacionalnih manjina, putem Savjeta za nacionalne manjine, financirani su značajnim sredstvima. Savjet je međutim konstatirao da još uvijek postoji određeni stupanj nerazumijevanja Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, posebno u dijelu podnošenja financijskih izvješća, te preporučuje pojačano nastaviti s tematskim edukacijama udruga o namjenskom korištenju proračunskih sredstava.

Od značajnih aktivnosti u 2012. godini u području zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, treba istaknuti donošenje novog Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine, broj 144/12). Slijedom rješenja iz novog Zakona koje se odnose na

osiguravanje zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom i izvršnom tijelu jedinice, znatno će se smanjiti broj provođenja dopunskih izbora, a što će kao rezultat imati znatno smanjenje troškova jedinica za provedbu izbora. Dopunski izbori za predstavnike nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima raspisivat će se samo izuzetno u slučaju kada se niti na jedan od zakonom propisanih načina ne postigne odgovarajuća zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu. Isto tako, vezano uz osiguravanje zastupljenosti nacionalnih manjina u izvršnom tijelu, Zakonom je utvrđeno da se u jedinicama ostvaruju pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, isti bira neposredno na izborima, istovremeno, na isti način i po istom postupku kao i općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan. Tako izabrani zamjenik predstavnik je nacionalne manjine, te nema potrebe za provedbom dopunskih izbora.

Obzirom da su u prethodnom razdoblju u pojedinim jedinicama, posebno onima slabije ekonoske razvijenosti, rad i programi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina nedostatno financirani, pozitivnim se ocjenjuje, u 2012. godini, financiranje njihovih programa sredstvima iz Državnog proračuna. Uvjet za financiranje vijeća i predstavnika bila je njihova pravna osobnost, koja se stječe upisom u Registar. Uspješno realiziranom financiranju doprinijelo je donošenje, u ožujku 2012. godine, Izmjena i dopuna Zakona o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kojim je postupak upisa u Registar bio znatno pojednostavljen i ubrzan.

U provođenju Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., tijekom izvještajnog razdoblja, postignut je daljnji napredak u područjima obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja i stanovanja Roma. Sustavno su se poduzimale aktivnosti usmjerene što većem uključivanju romske djece u obrazovni sustav, poboljšanju zdravlja i zdravstvene zaštite romske populacije, povećanju zapošljavanja Romkinja i Roma, poboljšanju uvjeta stanovanja, kao i na provedbi ostalih mjera usmjerenih prema rješavanju poteškoća s kojima se susreće romska nacionalna manjina. Posebna pažnja se posvećivala očuvanju romske kulture, tradicije, jezika i običaja.

Posebno se ističu aktivnosti u području daljnjeg unaprjeđenja socioekonomskog položaja Roma. Na sjednici održanoj 29. studenog 2012. godine Vlada Republike Hrvatske je usvojila Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, s kojom se temeljni strateški dokument Republike Hrvatske za integraciju pripadnika romske nacionalne manjine usklađuje s Priopćenjem Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Okviru EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine.

Također treba izdvojiti i jednogodišnje predsjedanje Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015., koje je započelo 1. srpnja 2012. godine. Među prioritetima hrvatskog predsjedanja bilo je povezivanje Desetljeća za uključivanje Roma i Okvira EU, zatim povezivanje glavnih uspjeha Desetljeća u obrazovanju s obrazovnom politikom EU i položajem romskog jezika, povezivanje povijesnog iskustva Roma u Europi s promicanjem tolerancije i nediskriminacije Roma te mladi Romi u akciji za toleranciju i priznavanje.

Tijekom 2012. godine postignut je daljnji napredak u području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije. Brojni održani seminari, okrugli stolovi i savjetovanja doprinijeli su informiranju pripadnika nacionalnih manjina, ali i šire javnosti, te promicanju tolerancije i suzbijanju diskriminacije. U narednom razdoblju očekuje se da će kroz projekt, koji je financiran iz Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost – PROGRESS pod nazivom „Equally Diverse“ odnosno Jednaki u različitosti, ojačati kapacitet korisnika projekta - Ureda pučkog pravobranitelja i Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, a što će dalje omogućiti uspostavu učinkovitog sustava za provedbu

antidiskriminacijskog zakonodavstva, kao i izgradnju sustava statističkog praćenja i dokumentiranja slučajeva diskriminacije te uspostavu sveobuhvatnog sustava pomoći žrtvama diskriminacije.

U provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Vlada Republike Hrvatske i tijekom 2012. godine poduzimala je mjere i aktivnosti u cilju što potpunijeg ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina, te se može konstatirati zadovoljavajući napredak u većini područja. Unaprjeđenju provedbe Ustavnog zakona pridonijela je i provedba mjera iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona, koje su u 2012. godini provedene u velikom postotku – 87,5%. Vlada Republike Hrvatske u narednom razdoblju će nastaviti s daljnjom provedbom Ustavnog zakona u svim područjima, te posebno intenzivirati provedbu u onim područjima u kojima se, iz objektivnih okolnosti, tijekom 2012. godine, nisu provodile aktivnosti.

Za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2012. godini iz Državnog proračuna Republike Hrvatske ukupno je utrošeno 133.498.918,68 kuna.

PRILOZI

Prilog 1. Popisi stanovništva prema narodnosti od 1971. do 2011. godine

(Državni zavod za statistiku)

3. STANOVNIŠTVO PREMA NARODNOSTI, POPISI 1971. – 2011.

	Popis 1971.		Popis 1981.		Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 2011.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Republika Hrvatska	4.426.221	100,00	4.601.469	100,00	4.784.265	100,00	4.437.460	100,00	4.284.889	100,00
Hrvati	3.513.647	79,38	3.454.661	75,08	3.736.356	78,10	3.977.171	89,63	3.874.321	90,42
Albanci	4.175	0,09	6.006	0,13	12.032	0,25	15.082	0,34	17.513	0,41
Austrijanci	352	0,01	267	0,01	214	0,00	247	0,01	297	0,01
Bošnjaci[1)]	...	...	...	...	...	...	20.755	0,47	31.479	0,73
Bugari	676	0,02	441	0,01	458	0,01	331	0,01	350	0,01
Crnogorci	9.706	0,22	9.818	0,21	9.724	0,20	4.926	0,11	4.517	0,11
Česi	19.001	0,43	15.061	0,33	13.086	0,27	10.510	0,24	9.641	0,22
Mađari	35.488	0,80	25.439	0,55	22.355	0,47	16.595	0,37	14.048	0,33
Makedonci	5.625	0,13	5.362	0,12	6.280	0,13	4.270	0,10	4.138	0,10
Nijemci	2.791	0,06	2.175	0,05	2.635	0,06	2.902	0,07	2.965	0,07
Poljaci	819	0,02	758	0,02	679	0,01	567	0,01	672	0,02
Romi	1.257	0,03	3.858	0,08	6.695	0,14	9.463	0,21	16.975	0,40
Rumunji	792	0,02	609	0,01	810	0,02	475	0,01	435	0,01
Rusi	1.240	0,03	758	0,02	706	0,01	906	0,02	1.279	0,03
Rusini	3.728	0,08	3.321	0,07	3.253	0,07	2.337	0,05	1.936	0,05
Slovaci	6.482	0,15	6.533	0,14	5.606	0,12	4.712	0,11	4.753	0,11
Slovenci	32.497	0,73	25.136	0,55	22.376	0,47	13.173	0,30	10.517	0,25
Srbi	626.789	14,16	531.502	11,55	581.663	12,16	201.631	4,54	186.633	4,36
Talijani	17.433	0,39	11.661	0,25	21.303	0,45	19.636	0,44	17.807	0,42
Turci	221	0,00	279	0,01	320	0,01	300	0,01	367	0,01
Ukrajinci	2.793	0,06	2.515	0,05	2.494	0,05	1.977	0,04	1.878	0,04
Vlasi	13	0,00	16	0,00	22	0,00	12	0,00	29	0,00
Židovi	2.845	0,06	316	0,01	600	0,01	576	0,01	509	0,01
Ostali[2)]	103.427	2,34	404.450	8,79	152.803	3,19	21.801	0,49	18.965	0,44
Regionalna pripadnost	... [3)]	... [3)]	8.657	0,19	45.493	0,95	9.302	0,21	27.225	0,64
Ne izjašnjavaju se	15.798	0,36	17.133	0,37	73.376	1,53	79.828	1,80	26.763	0,62
Nepoznato	18.626	0,42	64.737	1,41	62.926	1,32	17.975	0,41	8.877	0,21

1) Do Popisa 2001. Bošnjaci nisu iskazivani kao nacionalna manjina.
2) Odnosi se na sva ostala izjašnjavanja koja nisu navedena u postojećim modalitetima.
3) Regionalna pripadnost nije iskazivana u Popisu 1971.

Prilog 2. – Popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A - školska godina 2012./2013.; popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu B - školska godina 2012./2013. i popis osnovnih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu C - školska godina 2012./2013.

(Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta)

Popis škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A
školska godina 2012/2013.

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na češkom jeziku

1. Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog, Daruvar
   PŠ Gornji Daruvar
   PŠ Doljani
   PŠ Donji Sređani
   PŠ Ljudevit selo
2. Češka osnovna škola Josipa Ružičke, Končanica
   PŠ Daruvarski Brestovac
   PŠ Dioš
3. Osnovna škola Ivana Nepomuka Jemeršića, Grubišno polje
   PŠ Ivanovo Selo

MAĐARSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na mađarskom jeziku

1. Osnovna škola Zmajevac
   PŠ Kotlina
   PŠ Novi Bezdan
   PŠ Suza
2. Osnovna škola Lug
   PŠ Vardarac
3. Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Hrvatskoj, Osijek
4. Osnovna škola Korog

Srednja škola s nastavom na mađarskom jeziku

1. Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Hrvatskoj, Osijek

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu

1. Osnovna škola Jagodnjak
   PŠ Bolman

PŠ Uglješ
2. Osnovna škola Borovo
3. Osnovna škola Dalj
4. Osnovna škola Tenja
5. Osnovna škola Ilača-Banovci, Ilača
   PŠ Banovci
6. Osnovna škola Dragutina Tadijanovića, Vukovar
   PŠ Lužac
7. Osnovna škola Negoslavci
8. Osnovna škola Markušica
   PŠ Gaboš
   PŠ Ostrovo
9. Osnovna škola Siniše Glavaševića, Vukovar
10. Osnovna škola Bijelo Brdo
11. Osnovna škola Nikole Andrića, Vukovar
12. Osnovna škola Bobota
    PŠ Klisa
    PŠ Ludvinci
    PŠ Pačetin
    PŠ Vera
13. Osnovna škola Trpinja
14. Osnovna škola Stari Jankovci
    PŠ Srijemske Laze
15. Osnovna škola Dr. Franje Tuđmana, Beli Manastir
16. Osnovna škola Kneževi Vinogradi
17. Osnovna škola Bršadin, Bršadin

Srednje škole s nastavom na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu

1. Gimnazija Vukovar
2. Ekonomska škola Vukovar
3. Strukovna škola Vukovar
4. Tehnička škola Nikole Tesle, Vukovar
5. Druga srednja škola Beli Manastir
6. Srednja škola Dalj
7. Srpska pravoslavna opća gimnazija
   „Kantakuzina - Katarina Branković“, Zagreb

TALIJANSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na talijanskom jeziku

1. Osnovna škola Belvedere, Rijeka
2. Osnovna škola Dolac, Rijeka
3. Osnovna škola Gelsi, Rijeka
4. Osnovna škola San Nicolo, Rijeka
5. Talijanska osnovna škola Buje, Buje
6. Talijanska osnovna škola Novigrad, Novigrad
7. Osnovna škola Vodnjan, Vodnjan
8. Osnovna škola Giuseppina Martinuzzi, Pula

PŠ Galižana
PŠ Šišan

9. Talijanska osnovna škola Bernardo Parentin, Poreč
10. Talijanska osnovna škola Bernardo Benussi, Rovinj– Scuola elementare Italiana Bernardo Benussi
11. Talijanska osnovna škola Galileo Galilei, Umag
PŠ Bašanija

Srednje škole s nastavom na talijanskom jeziku

1. Srednja talijanska škola - Rijeka – Scuola media superiore Italiana – Fiume
2. Talijanska srednja škola – Scuola media superiore Italiana „Leonardo da Vinci“
3. Talijanska srednja škola „Dante Alighieri“- Scuola media superiore Italiana „Dante Alighieri“, Pula
4. Talijanska srednja škola Rovinj, Rovinj - Scuola media superiore Italiana Rovinj - Rovigno

Popis škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu B
školska godina 2012./2013.

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA
Osnovna škola s dvojezičnom nastavom (na češkom i hrvatskom jeziku)

1. Češka OŠ Josip Ružička, Končanica

Srednja škola s dvojezičnom nastavom (na češkom i hrvatskom jeziku)

1. Gimnazija, Daruvar

MAĐARSKA NACIONALNA MANJINA
Osnovna škola s dvojezičnom nastavom (na mađarskom i hrvatskom jeziku)

1. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovna škola s dvojezičnom nastavom (na srpskom i hrvatskom jeziku)

1. Osnovna škola Ernestinovo

Popis škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu C
školska godina 2012./2013.

ALBANSKA NACIONALNA MANJINA
Osnovne škole s nastavom albanskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Nikola Tesla, Rijeka
2. Osnovna škola Centar, Pula
3. Osnovna škola Tituša Brezovačkog, Zagreb

4. Osnovna škola dr. Ivana Merza, Zagreb
5. Osnovna škola dr. Mate Demarina, Medulin
6. Osnovna škola Poreč, Poreč
7. Osnovna škola Vijenac, Osijek
8. Osnovna škola Jurja Dobrile, Rovinj
9. **Osnovna škola Svete Ane, Osijek**
10. **Osnovna škola Julija Kempfa, Požega**

AUSTRIJSKA I NJEMAČKA NACIONALNA MANJINA
Osnovne škole s nastavom njemačkog jezika i kulture

1. Osnovna škola Svete Ane, Osijek

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA
Osnovne škole s nastavom češkog jezika i kulture

1. Osnovna škola Dežanovac, Dežanovac , PŠ Trojeglava
2. Osnovna škola Ivana Nepomuka Jemeršića, Grubišno Polje, PŠ Veliki Zdenci
3. Češka osnovna škola Josipa Ružičke, Končanica
4. Osnovna škola Vilima Korajca, Kaptol
5. Osnovna škola Banova Jaruga, Banova Jaruga, PŠ Međurić
6. Osnovna škola Lipik, Lipik
7. Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića, Zagreb
8. Osnovna škola Vladimir Nazor, Virovitica
9. Osnovna škola Ivane Brlić Mažuranić, Virovitica
10. Osnovna škola Zdenka Turkovića, Kutjevo
11. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani
12. Osnovna škola Sirač, Sirač
13. Osnovna škola Podmurvice, Rijeka
14. Osnovna škola 22. lipnja, Sisak
15. I. Osnovna škola Bjelovar, 43 000 Bjelovar
16. Osnovna škola Vladimira Nazora (PŠ Gornji Sređani), Daruvar

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA
Srednje škole s nastavom češkog jezika i kulture

1. Srednja škola Bartola Kašića, Grubišno Polje
2. Srednja škola Daruvar, Daruvar
3. X. gimnazija „Ivan Supek“, Zagreb
4. Industrijsko-obrtnička škola, Virovitica

ŽIDOVSKA NACIONALNA MANJINA
Osnovne škole s nastavom hebrejskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Lauder – Hugo Kon, Zagreb

MAĐARSKA NACIONALNA MANJINA
Osnovne škole s nastavom mađarskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb

2. Osnovna škola Gradina, Gradina
3. Osnovna škola Antunovac, Antunovac
4. Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Osijek
5. Osnovna škola Franje Krežme, Osijek
6. Osnovna škola dr. Franje Tuđmana, Beli Manastir
7. Osnovna škola Bilje, Bilje
8. Osnovna škola Dalj, Dalj
9. Osnovna škola Darda, Darda
10. Osnovna škola Draž i PŠ Batina, Draž
11. Osnovna škola Kneževi Vinogradi, Kneževi Vinogradi
12. Osnovna škola Laslovo, Laslovo
13. Osnovna škola Stari Jankovci, Stari Jankovci
14. Osnovna škola Mate Lovraka, Vladislavci
15. Osnovna škola Vladimira Nazora, Đakovo
16. Osnovna škola Čakovci, PŠ Berak
17. Osnovna škola Zmajevac, PŠ Novi Bezdan i PŠ Suza
18. Osnovna škola Lug, PŠ Kopačevo
19. Osnovna škola Jagodnjak, Jagodnjak
20. Osnovna škola Zrinskih, Nuštar PŠ Marinci
21. **Osnovna škola Skalice, Split**

MAKEDONSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom makedonskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Centar, Pula
2. Osnovna škola Centar, Rijeka
3. Osnovna škola Vijenac, Osijek
4. Osnovna škola Nikole Tesle, Zagreb
5. Osnovna škola Skalice, Split
6. Osnovna škola Antuna Bauera, Vukovar

RUSINSKA I UKRAJINSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom rusinskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Čakovci, Čakovci, PŠ Mikluševci i PŠ Berak, Orolik
2. Osnovna škola Antuna Bauera, Vukovar
3. **Osnovna škola Stari Jankovci, Stari Jankovci**

Osnovne škole s nastavom ukrajinskog jezika i kulture

1. Osnovna škola „Antun Matija Reljković“, Bebrina
2. Osnovna škola Antuna Bauera, Vukovar PŠ Petrovci
3. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani

RUSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom ruskog jezika i kulture

1. II. Osnovna škola, Čakovec
2. Osnovna škola Konjščina, Konjščina
3. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb
4. Osnovna škola Prelog, Prelog

Srednje škole s nastavom ruskog jezika i kulture

1. Gospodarska škola, Čakovec

SLOVAČKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom slovačkog jezika i kulture

1. Osnovna škola Banova Jaruga, Banova Jaruga
2. Osnovna škola Ivana Brnjika – Slovaka, Jelisavac
3. Osnovna škola Josip Kozarac, Soljani
4. Osnovna škola Josip Kozarac, Jurjevac Punitovački
5. Osnovna škola Kralja Tomislava, Našice
6. Osnovna škola Vladimira Nazora, Nova Bukovica
7. Osnovna škola Julija Benešića, Ilok
8. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani
9. Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića, Zdenci
10. Osnovna škola Višnjevac, Višnjevac
11. Osnovna škola Vladimira Becića, Osijek
12. Osnovna škola Mladost, Jakšić

SLOVENSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom slovenskog jezika i kulture

1. OŠ Pećine, Rijeka

Srednje škole s nastavom slovenskog jezika i kulture

1. II. Gimnazija Varaždin

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom srpskog jezika i kulture

1. OŠ Dr. Franje Tuđmana, Korenica
2. OŠ Jabukovac, Jabukovac
3. OŠ Dvor, PŠ Rujevac, Dvor
4. OŠ Nikole Tesle Gračac, PŠ Donji Srb
5. OŠ kralja Tomislava, Udbina
6. OŠ Vojnić, Vojnić
7. OŠ Katarina Zrinski Krnjak, PŠ Tušilović
8. OŠ Gvozd, Gvozd
9. OŠ Donji Lapac, Donji Lapac
10. OŠ Kistanje, Kistanje
11. OŠ Plaški, Plaški
12. OŠ Dr. Franje Tuđmana, Beli Manastir
13. OŠ Darda, Darda
14. OŠ I.B. Mažuranić, Ogulin, PŠ Jasenak, Jasenak i PŠ Drežnica, Drežnica
15. OŠ Vladimira Nazora, Daruvar
16. OŠ Domovinske zahvalnosti, Knin
17. OŠ dr. Franjo Tuđman, Šarengrad, PŠ Mohovo
18. OŠ Glina, Glina
19. OŠ dr. Franje Tuđmana, Knin

20. OŠ Andrije Palmovića, Rasinje, PŠ Veliki Poganac
21. OŠ Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko, PŠ Desanke Trbović, PŠ Nikole Tesle, PŠ Gomirje
22. OŠ Vladimir Nazor, Topusko
23. OŠ Dežanovac, Dežanovac, PŠ Imsovac i PŠ Trojeglava
24. OŠ Stari Jankovci, Stari Jankovci, PŠ Orolik
25. OŠ Dragojle Jarnević, Karlovac (nema upisa)
26. OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar
27. OŠ Skakavac, Skakavac
28. Osnovna škola Zrinskih i Frankopana Otočac, PŠ Vrhovine
29. Osnovna škola 22. lipnja, Sisak
30. **OŠ Braće Radića, Pakrac**
31. **OŠ Okučani, Okučani**
32. **Prva osnovna škola Ogulin**

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Srednje škole s nastavom srpskog jezika i kulture

1. Gimnazija Beli Manastir, Beli Manastir

TALIJANSKA NACIONALNA MANJINA

Srednje škole s nastavom talijanskog jezika i kulture

1. Srednja škola Pakrac, Pakrac

Prilog 3. – Ukupni financijski pokazatelji za 2011. godinu za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine u okviru Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

(Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta)

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu, za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu za nacionalne manjine utrošena su sredstva u iznosu od **31.375.268,62** kune i to za: poticaje obrazovanja nacionalnih manjina, posebne programe obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina, provedbu Nacionalnog programa za Rome, poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome, rad predškolskih ustanova sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, izradu ispitnih materijala za državnu maturu na jeziku i pismu nacionalnih manjina, prevođenje ispitnih materijala, lekturu, korekturu, prijelom i tisak, troškove rada ocjenjivača na materinskim jezicima nacionalnih manjina i putne troškove prevoditeljima i stručnim skupinama, plaće učitelja u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina u modelu C, plaće za 23 suradnika-pomagača i projekte udruga u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja. U 2012. godini Ministarstvo je osiguralo sredstva za obrazovne programe i nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina na razdjelu 080, glavi 05. Na smanjenje, odnosno povećanje sredstava na jednoj aktivnosti, uvjetovano je rebalansom Državnog proračuna. Tabelarni pregled utrošenih sredstava u prilogu je ovog Izvješća.

Tablica 14

	Isplaćeno u 2011.	**Isplaćeno u 2012.**	**Povećanje/smanjenje**
A 577131 - Poticaji obrazovanja nacionalnih manjina	2.950.000,00	1.890.951,55	-1.059,048,45
A 577137 - Posebni programi obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina	1.841.878,17	1.124.208,87	-717.669,30
A 767003 - Provedba Nacionalnog programa za Rome	2.325.502,69	1.828.560,00	- 496.942,69
A 767015 - Poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome	1.537.849,72	1.949.908,06	+412.058,34
UKUPNO	**8.655.230,58**	**6.793.628,48**	**-1.861.602,10**

A 577131-Poticaji obrazovanja nacionalnih manjina: Sredstva su planirana i utrošena na sufinanciranje: pripreme i izrade autorskih udžbenika ponajprije iz nacionalne grupe predmeta za osnovne škole, pripremu za izradu prevedenih udžbenika (prevođenje, lektoriranje, korektura, elektronički prijelom i tisak) na jeziku i pismu nacionalnih manjina u osnovnim školama u kojima se provodi obrazovanje učenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina; sufinanciranje nabavke udžbenika iz matičnih zemalja za osnovnu i srednju školu; nabavke didaktičkih materijala za djecu i učenike te sufinanciranje ostalih potreba djece/učenika u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (dječji časopisi, slikovnice…).

A 577131-Posebni programi obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina:
Sredstva su planirana i utrošena na sufinanciranje: stručnog usavršavanja odgojitelja, učitelja i nastavnika na državnoj razini u Republici Hrvatskoj i matičnim zemljama; ljetnih škola u

Republici Hrvatskoj i matičnim zemljama učenika pripadnika nacionalnih manjina; tečaja materinskog jezika i natjecanja za učenike u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina; učenja materinskog jezika na daljinu (e-learning).

A 767003-Provedba Nacionalnog programa za Rome: Sredstva su planirana sukladno mjerama Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za Rome (u studenome 2012. usvojena je nova Nacionalna strategija za uključivanje Roma do 2020.) i utrošena na sufinanciranje: programa predškole za djecu pripadnike romske nacionalne manjine; cjelodnevnog ili produženog boravka učenika nižih razreda osnovne škole; stipendije za redovite učenike pripadnike romske nacionalne manjine (5.000,00 kn po učeniku godišnje); stipendije za studente pripadnike romske nacionalne manjine (10.000,00 kn po studentu godišnje); smještaja učenika i studenata u učeničke i studentske domove; ostalih potreba djece pripadnika romske nacionalne manjine; maturalnih putovanja i škola u prirodi za djecu pripadnike romske manjine slabijega imovinskog stanja.

A 767015-Provedba Nacionalnog programa za Rome: (poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome). Sredstva su planirana i utrošena na sufinanciranje roditeljskog udjela u cijeni smještaja djeteta pripadnika romske nacionalne manjine u predškolsku ustanovu i integrirani program predškolskog odgoja i program predškole.

Prilog 4. - Pregled financijskih sredstava koja su u 2012. godini dodijeljena u kategoriji „Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“

(Agencija za elektroničke medije)

Javni natječaj broj 01/12 – RADIO

Nakladnik	Dodijeljeni iznos fond 2012
ARENA RADIO d.o.o.	
VIJESTI NA TALIJANSKOM JEZIKU-PULA	13.492,92
CIK DR. BOŽO MILANOVIĆ d.o.o.	
MICROFONO APERTO	23.949,93
GLAS PODRAVINE d.o.o.	
CIVILIAN	17.540,80
GLAS SLAVONIJE D.D	
D-FUNK	21.926,00
GRADSKI RADIO d.o.o.	
UJEDINJENI U RAZLIČITOSTI	7.212,96
HILARIS d.o.o.	
ZAJEDNO	19.227,41
HIT RADIO d.o.o.	
NAŠI LJUDI	18.552,77
HRVATSKI RADIO ŽUPANJA d.o.o.	
INFOKOLAŽ - NAC. MANJINE	16.107,12
INFANTINFO d.o.o.	
U MANJINI	11.263,00
INFORMATIVNI CENTAR BJELOVAR d.o.o.	
ŽIVJETI U MANJINI	21.926,00
KULT RADIO d.o.o.	
KAM PINDŽARAMEN	17.540,80
MIROSLAV KRALJEVIĆ d.o.o.	
OKO STOLA	19.902,06
NETGATE d.o.o.	
PERSPEKTIVA	8.095,75
NOVOSTI d.o.o.	
MULTIKULTURA	17.540,80
PLANEX RADIO d.o.o.	
ETNO FM (NPL)	17.878,12
RADIO 052 d.o.o.	
IL TRENO DA PISINO	3.960,00
RADIO BANSKA KOSA d.o.o.	

ISTOČNI TOKOVI	15.516,86
RADIO BARANJA d.o.o.	
BARANJSKE MANJINE	21.588,67
RADIO CENTAR - STUDIO POREČ d.o.o.	
LA PARENZANA	24.961,90
RADIO DARUVAR d.o.o.	
ČESKE VYSILANI	27.323,16
RADIO DRAVA d.o.o.	
ŽIVIMO ZAJEDNO	13.184,00
RADIO ĐAKOVO d.o.o.	
ZVEČER JE NAŠA PIESEN	23.275,29
RADIO GRUBIŠNO POLJE d.o.o.	
ČEŠKA REČ	22.937,96
RADIO KL-EURODOM d.o.o.	
MAKEDONSKE MINUTE	17.878,12
RADIO KOPRIVNICA d.o.o.	
TU OKO NAS	6.565,00
RADIO LABIN d.o.o.	
SETTIMANALE ALBONESSE	25.636,55
RADIO NAŠICE d.o.o.	
KVAPKA SLOVENSKEHO ŽIVOTA	26.648,52
RADIO POSTAJA DRNIŠ d.o.o.	
KOD KUĆE	19.564,73
RADIO STAR TV d.o.o.	
SENZA CONFINI (NPL)	24.961,90
RADIO TEREZIJA d.o.o.	
G.E. - NACIONALNE MANJINE	12.143,63
ROSS d.o.o.	
MAKEDONSKA URA	14.167,57
S-TEL d.o.o.	
MANIFESTACIJA (LIPOVLJANSKI SUSRETI) NP	14.504,89
STUDIO M d.o.o.	
ROMI I ROMSKA KULTURA	9.107,72
STUDIO MINSK d.o.o.	
VIJESTI NA TALIJANSKOM JEZIKU	16.866,15
SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU	
BOGATSTVO RAZLIČITOSTI	18.186,00
UKUPNO	**611.135,04**

Javni natječaj broj 01/12 – TELEVIZIJA

Nakladnik	Dodijeljeni iznos fond 2012
DUBROVACKA TELEVIZIJA d.o.o.	

VIŠE O MANJEM	61.484,28
KANAL RI d.o.o.	
KOLAŽ	36.433,00
NEZAVISNA TELEVIZIJA d.o.o.	
DVA FRTALJA- NACIONALNE MANJINE U RH	70.065,01
OAR d.o.o.	
MOSTOVI	69.663,21
TELEVIZIJA DALMACIJA d.o.o.	
ZAJEDNO	67.370,21
TELEVIZIJA JADRAN d.o.o.	
ĆAKULA NA JADRANU- A MI!?	60.633,18
TELEVIZIJA PRIMORJA I GORSKOG KOTARA d.o.o.	
PRVI MEĐU JEDNAKIMA	56.590,97
TV ISTRA D.O.O.	
NON SOLO CRONACA	29.976,96
TV NOVA d.o.o.	
COMUNITA	95.665,69
VARAŽDINSKA TELEVIZIJA d.o.o.	
SVIJET ROMA	87.581,27
VTV d.o.o.	
SUŽIVOT	86.233,86
Z1 TELEVIZIJA d.o.o.	
VESNA KLJAJIĆ UŽIVO (MO)	35.032,51
UKUPNO	**756.730,15**

Javni natječaj broj 02/12 – RADIO

NAKLADNIK	Dodijeljeni iznos
ARTING d.o.o.	
QUATTRO CIACCOLE IN FAMIGLIA	12.834,40
DIFUZIJA d.o.o.	
SPEKTAR	16.182,50
DOMAĆI RADIO d.o.o.	
OBIČAJI NARODA (NPL)	6.138,19
DTR TV I RADIO DIFUZIJA d.o.o.	
DOPO DOMENICA	8.928,28
E-RADIO d.o.o.	
TRADICIJA I KULTURA NACIONALNIH MANJINA	9.486,29
HRVATSKI KATOLIČKI RADIO	
SNAGA DIJALOGA	15.624,48
HRVATSKI RADIO - RADIO GOSPIĆ d.o.o.	
POVRATAK I OBNOVA	17.298,53

HRVATSKI RADIO VUKOVAR d.o.o.	
MOZAIK 8	14.229,44
ILOK TON d.o.o.	
VYSIELANIE V SLOVENSKEJ REČI	18.414,57
INFORMATIVNI CENTAR - HRVATSKA RADIO POSTAJA ČAZMA	
TO SMO MI	10.602,33
KRUGOVAL 93,1 MHZ d.o.o.	
KONAC	13.671,42
MEDIA-MIX-RADIO d.o.o.	
ŽIVOT ROMA	13.392,41
MORSKI ZVUK d.o.o.	
MAKEDONSKE JESENI	1.674,05
MOSLAVAČKI LIST d.o.o.	
MOZAIK	13.113,40
MT ETER D.O.O.	
RODNA GRUDA	12.555,39
NOVI RADIO - ZADAR d.o.o.	
PESCAFONDO	11.160,34
NOVI RADIO d.o.o.	
MOST	6.696,21
PRIMORSKI RADIO d.o.o.	
IZ SUSJEDOVOG LONCA	4.185,13
RADIO BLJESAK d.o.o.	
I MI SMO TU	12.276,38
RADIO BROD informiranje i marketing d.o.o.	
MANJINSKI FORUM	11.718,36
RADIO DARUVAR d.o.o.	
ZAVIČAJNA RAZGLEDNICA	12.276,38
RADIO DELTA d.o.o.	
BOGATSTVO RAZLIČITOSTI	11.439,35
RADIO ĐURĐEVAC d.o.o.	
NACIONALNE MANJINE	12.276,38
RADIO JASKA d.o.o.	
MOZAIK, NPL	10.323,32
RADIO LUDBREG d.o.o.	
NACIONALNE MANJINE - ŽIVOT U ZAJEDNICI	8.370,26
RADIO NARONA d.o.o.	
KORACI	10.323,32
RADIO OGULIN d.o.o.	
MANJINE SU NAŠE BOGATSTVO	10.881,34
RADIO ORAHOVICA d.o.o.	
MANJINE U NAŠEM KRAJU (NPL)	8.649,27
RADIO PITOMAČA d.o.o.	

ETNIČKE SKUPINE I MI - KULTUROM DO ZAJEDNIŠTVA	11.997,37
RADIO POSTAJA NEDELIŠĆE d.o.o.	
ROMSKA RIJEČ (NPL)	8.370,26
RADIO POSTAJA NOVSKA d.o.o.	
NAŠI KORIJENI	14.787,46
RADIO PSUNJ d.o.o.	
NACIONALNE MANJINE	13.392,41
RADIO SISAK d.o.o	
MANJINSKI PARLAMENTARAC	10.323,32
RADIO VARAŽDIN d.o.o.	
MANJE JE VIŠE	13.950,43
RADIO VRBOVEC d.o.o.	
PETKOM U 16	5.580,17
RAPSODIJA d.o.o.	
BAŠTINA	14.508,45
REFUL RADIO d.o.o.	
ZAJEDNO	11.160,34
SLATINSKI INFORMATIVNI CENTAR d.o.o.	
SLOVACI	11.997,37
UDRUGA RADIO MARIJA (Zagreb)	
HAJDEMO ZAJEDNO	6.970,28
VAL MEDIA d.o.o.	
SUSJEDI	8.091,25
ZAGORSKA SPORTSKA MREŽA d.o.o.	
KAVANA KAJ (NPL)	8.649,27
ŽUPANIJSKA LIGA PROTIV RAKA - SPLIT	
ZRAKA SUNCA	13.671,42
ŽUPANIJSKI RADIO ŠIBENIK d.o.o.	
MANJI? NE!	10.323,32
UKUPNO	**478.494,81**

Prilog 5. - Pregled sredstava raspoređenih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine iz područja kulturne autonomije za 2012. godinu

(Savjet za nacionalne manjine)

R. br.	Nacionalna manjina	Kulturni programi	Pretpostavke za kulturnu autonomiju	Ukupno
01.	ALBANCI	842.000,00		842.000,00
02.	BOŠNJACI	2.000.000,00	40.000,00	2.040.000,00
03.	BUGARI	105.000,00		105.000,00
04.	CRNOGORCI	810.000,00		810.000,00
05.	ČESI	3.726.000,00	70.000,00	3.796.000,00
06.	MAĐARI	4.568.000,00	155.000,00	4.723.000,00
07.	MAKEDONCI	808.000,00	50.000,00	858.000,00
08.	NIJEMCI I AUSTRIJANCI	797.000,00	70.000,00	867.000,00
09.	POLJACI	101.000,00	20.000,00	121.000,00
10.	ROMI	825.000,00	470.000,00	1.295.000,00
11.	RUSI	125.000,00	20.000,00	145.000,00
12.	RUSINI I UKRAJINCI	1.654.000,00	70.000,00	1.724.000,00
13.	SLOVACI	1.675.000,00	68.000,00	1.743.000,00
14.	SLOVENCI	822.000,00	17.000,00	839.000,00
15.	SRBI	11.333.000,00	95.000,00	11.428.000,00
16.	TALIJANI	8.520.000,00		8.520.000,00
17.	ŽIDOVI	790.000,00	25.000,00	815.000,00
	UKUPNO	**39.501.000,00**	**1.170.000,00**	**40.671.000,00**
01.	INFORMIRANJE I OSPOSOBLJAVANJE ČLANOVA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA (edukacije, seminari, izrada priručnika)			100.000,00
02.	ZAJEDNIČKI PROGRAMI - Stručno usavršavanje predstavnika udruga i ustanova nacionalnih manjina – seminari - Seminari za novinare u manjinskim medijima – analize zastupljenosti manjina u medijima - Stručno usavršavanje zaposlenika državne uprave vezano za ostvarivanje prava nacionalnih manjina – seminari, stručna literatura			150.318,00
03.	PREKOGRANIČNA SURADNJA SA TIJELIMA MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA I INSTITUCIJA KOJE SE BAVE PITANJIMA NACIONALNIH MANJINA I NADLEŽNIM TIJELIMA MATIČNIH DRŽAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U RH			70.000,00
04.	MANJINSKI FORUM „INFORMATIVNI DVOMJESEČNIK SAVJETA“ (za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina)			70.000,00
05.	WEB STRANICE SAVJETA			20.000,00
	UKUPNO			**410.318,00**
	SVEUKUPNO			**41.081.318,00**

Prilog 6. - Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima na dan 31. prosinca 2012. godine

(Ministarstvo pravosuđa)

Ministarstvo pravosuđa vodi statističke podatke o pripadnicima nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima (sudovima i državnim odvjetništvima). Za vođenje navedenih podataka financijska sredstva su osigurana u proračunu Ministarstva u okviru redovitog rada te posebna sredstva nisu potrebna. Također, Ministarstvo pravosuđa kontinuirano prati statističke podatke o pravosudnim dužnosnicima, pripadnicima nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima te vodi i statističke podatke o službenicima i namještenicima u pravosudnim tijelima, pripadnicima nacionalnih manjina. Postupak prijema službenika provode pravosudna tijela samostalno.

Statistički podaci vezani za dužnosnike na sudovima na dan 31.12.2012.

Općinski sud: Ukupno je bilo 854 zaposlenih, od toga Hrvata 829 (97.1%), Srba 18 (2.1%), Talijana 2 (0.2%), Bošnjaka 2 (0.2%), Mađara 1 (0,1%) te 2 ostala (0,2%).

Županijski sud: Ukupno je bilo 408 zaposlenih, od toga Hrvata 389 (95,3%), Srba 14 (3,4%), Bošnjaka 2 (0.5%), i ostalih 3 (0,74%).

Trgovački sud: Ukupno je bilo 131 zaposlena Hrvata (100%)

Upravni sud: Ukupno je bilo 34 zaposlena Hrvata (100%)

Prekršajni sud: Ukupno je bilo 377 zaposlenih, od toga Hrvata 361 (95,7%), Srba 10 (2,65%). Bošnjaka 2 (0,5%), Mađara 1 (0,3%), Čeha 1 (0,3%) i ostala 2 (0,5%).

Visoki upravni sud, Vrhovni sud, Visoki trgovački sud i Visoki prekršajni sud, : Ukupno je bilo 143 zaposlena, od toga Hrvata 140 (97,9%), 1 Srbin (0,7%) i 2 ostala (1,4%).

Sudovi ukupno: Ukupno je bilo **1947** zaposlenih, od toga Hrvata **1884 (96.8 %),** a pripadnika nacionalnih manjina **63 (3.2%).**

Statistički podaci vezani uz dužnosnike u državnim odvjetništvima na dan 31.12.2012.

Općinska državna odvjetništva: Ukupno je bilo 413 zaposlenika, od toga Hrvata 399 (96.6%), Srba 7 (1.7%), Talijana 1 (0.2%), Mađara 1 (0,2%), Čeha 1 (0,2%) i ostalih 4 (1,2%).

Županijska državna odvjetništva: Ukupno je bilo 153 zaposlenika, od toga Hrvata 141 (92.2%), Srba 9 (5.9%), Talijana 1 (0,6%), Slovenaca 1 (0,6%) i ostalih 1 (0,6%).

Državno odvjetništvo RH: Ukupno je bilo 21 zaposlenih, od toga Hrvata 20 (95,3%) i Bošnjaka 1 (4,7%)

USKOK: Ukupno je bilo 27 zaposlenih, od toga 26 Hrvata (96,3%) i 1 Srbin (3,7%).

Državna odvjetništva ukupno: Ukupno je bilo **614** zaposlenih, od toga Hrvata **586**

(95,4 %), a pripadnika nacionalnih manjina **28 (4,6%).**

Sveukupno sudaca i državnih odvjetnika na dan 31.12.2012: Ukupno je bilo **2561** zaposlenih, od toga Hrvata **2470 (96.4%),** a pripadnika nacionalnih manjina **91 (3.6%).**

Statistički podaci vezani za <u>službenike, namještenike i vježbenike u sudovima</u> na dan 31.12.2012

<u>Općinski sudovi:</u> Zaposleno je 4225 osoba, od čega Hrvata 4073, Srba 86, Bošnjaka 16, Talijana 12, Čeha 10, Slovenaca 1, Mađara 6, Albanaca 2 i ostalih 19.

<u>Županijski sudovi:</u> Zaposleno je ukupno 841 osoba od čega 814 Hrvata, Srba 22, Čeh 1 i ostalih 4.

<u>Trgovački sudovi:</u> Zaposleno je ukupno 542 osoba, od čega Hrvata 532, Srba 6, Bošnjaka 1, Mađara 2 i ostalih 1.

<u>Prekršajni sud:</u> Zaposleno je ukupno 1120 osoba, od čega 1086 Hrvata, Srba 16, Bošnjaka 2, Talijana 2, Mađara 3, Čeha 7 i ostalih 4.

<u>Upravni sud, Vrhovni sud, Visoki trgovački sud i Visoki prekršajni sud:</u> Zaposleno je ukupno 297 osoba, od čega 295 Hrvata, Srbin 1 i Čeh 1.

Statistički podaci vezani za <u>službenike, namještenike i vježbenike u državnim odvjetništvima</u> na dan 31.12.2012

<u>Općinska državna odvjetništva</u>: Ukupno je bilo 761 zaposlenika, od toga Hrvata 737 (96,8%), Srba 15 (1,9%), Bošnjaka 2 (0,3 %), Talijana 3 (0,4%), Albanaca 1 (0,1%) i ostalih 3 (0,4%).

<u>Županijska državna odvjetništva</u>: Ukupno je bilo 268 zaposlenika, od toga Hrvata 251 (93,6%), Srba 11 (4,1%), Bošnjaka 1 (0,4%) Talijana 1 (0,4%), Slovenaca 1 (0,4%), Čeha 1 (0,4%) i ostalih 2 (0,7%).

<u>Državno odvjetništvo RH:</u> Ukupno je bilo 44 zaposlenih, od toga Hrvata 42 (95,5%) i Srbina 2 (4,5%)

<u>USKOK:</u> Ukupno je bilo 25 zaposlenih, od toga 24 Hrvata (96%) i 1 ostali (4%).

<u>Državna odvjetništva ukupno</u>: Ukupno je bilo zaposlenih **1098**, od toga Hrvata **1054 (96%),** a pripadnika nacionalnih manjina **44 (4%).**

Ukupan broj službenika i namještenika u sudovima i državnim odvjetništvima na dan 31.12.2012.: Ukupno je bilo **8.123** službenika, namještenika i vježbenika, od čega Hrvata **7854 (96,7%)**, a pripadnika nacionalnih manjina **269 (3,3%).**

Iz navedenih podataka može se zaključiti da zastupljenost nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima uglavnom nije u srazmjeru sa zastupljenošću pripadnika manjina u stanovništvu na lokalnoj razini.

S obzirom na statističke podatke iz 2011. godine (ukupno je bilo: 3,9% sudaca pripadnika nacionalne manjine, 3,2% državnih odvjetnika pripadnika nacionalnih manjina te 3,7% državnih službenika i namještenika pripadnika nacionalnih manjina na sudovima i državnim odvjetništvima) uočen je rast zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u državnim odvjetništvima (s 3,2 na 4,6%), dok je u ostalim kategorijama zabilježen pad. Navedeni podaci o zastupljenosti manjina u pravosudnim tijelima podloga su za poduzimanje daljnjih mjera i aktivnosti kako bi se osigurala srazmjerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina.

Prilog 7. - Aktivnosti u vezi s provođenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu - ocjena stanja i provođenja u 2012. godini

(Grad Zagreb)

Tijekom 2012. godine Grad Zagreb nastavio je provoditi aktivnosti usmjerene unapređivanju odnosa s pripadnicima nacionalnih manjina, i to pretežito preko izabrenih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba.

Vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina Grada u proteklom razdoblju osiguravana su sredstva za njihov rad, prostor i opremu. U 2012. bila su osigurana sredstva za rad devet vijeća i devet predstavnika nacionalnih manjina.

U 2012. godini za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba bilo je planirano **9.636.500,00** kuna, čime je, unatoč nepovoljnoj gospodarskoj situaciji, zadržana ista, odnosno viša razina nego u 2011. godini kada je za istu namjenu u Proračunu Grada Zagreba bilo planirano **9.376.700,00** kuna.

Grad Zagreb, vijeća i predstavnici nacionalnih manjina Grada Zagreba uspješno surađuju u nizu programskih aktivnosti vijeća i predstavnika, razvijajući svoje odnose u duhu tolerancije, poštivanja različitosti i zaštite manjinskih i ljudskih prava. Tijekom 2012. godine ostvareno je mnogo programski aktivnosti koje se ostvaruju kroz informiranje, izdavaštvo, edukaciju, zajedničke programe s drugim nacionalnim manjinama, obilježavanje nacionalnih praznika i suradnju s matičnim zemljama.

Suradnja s nacionalnim manjinama u proteklom se razdoblju očitovala i kroz suradnju s udrugama nacionalnih manjina i to davanjem financijskih potpora za provođenje njihovih programa i projekata odnosno kroz realizaciju različitih programa Grada Zagreba u cilju zadovoljavanja javnih potreba u brojnim područjima života i rada.

Suradnja s nacionalnim manjinama u izvještajnom se razdoblju manifestirala, pored već spomenutoga, i kroz druge, nematerijalne oblike suradnje kao što su primjerice radni sastanci koji su, po potrebi, sazivani radi rješavanja aktualnih pitanja i problema, te neposrednog informiranja o aktualnom stanju u pojedinoj manjinskoj zajednici.

U proteklom razdoblju nastavljena je suradnja s Uredom za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske, Savjetom za nacionalne manjine i pojedinim ministarstvima s ciljem implementacije Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i provedbe programa i planova u vezi s pravima nacionalnih manjina. Predstavnici gradskih ureda aktivno su sudjelovali u izradi Nacionalne strategije za uključivanje Roma 2013-2020. g.

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma

Prema podacima Državnoga zavoda za statistiku što su izrađeni na osnovi Popisa stanovništava iz 2011. u Gradu Zagrebu učešće pripadnika pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu Grada je od 0,01 do 2,22%, odnosno manje od trećine stanovnika Grada Zagreba.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici pojedine nacionalne manjine ne ostvaruje se na području Grada Zagreba, odnosno ne primjenjuju se propisi koji propisuju takvu uporabu s obzirom na to da nije ispunjen uvjet određen člankom 12. stavkom 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina na očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj; te na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina

Sukladno Statutu Grada Zagreba, nacionalne manjine imaju pravo na slobodnu uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina i obilježavanje praznika nacionalnih manjina. Nacionalne manjine mogu, uz službenu uporabu znamenja i simbola Republike Hrvatske, isticati odgovarajuće znamenje i simbole nacionalnih manjina koje utvrdi koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koju su vijeća i predstavnici nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave osnovali za područje Republike Hrvatske.

Vijeća nacionalnih manjina u svojim su statutima na isti način uredila navedena pitanja te ih na taj način i provode, a predstavnici nacionalnih manjina sukladno odredbama Statuta Grada Zagreba, koriste svoje tradicijske oznake, znamenje, zastave i simbole.

Ostvarivanje prava na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica samouprave

Prema podacima za Grad Zagreb, izrađenih na osnovi Popisa stanovništava iz 2011. Državnoga zavoda za statistiku, niti jedna nacionalna manjina ne prelazi 5% udjela u ukupnom broju stanovnika Grada Zagreba.

Zbog toga nisu ispunjeni uvjeti za razmjernu zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima Grada Zagreba odnosno za zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima Grada Zagreba, što su utvrđeni člankom 56.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a u vezi sa člankom 20. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Unatoč tome posebna se pažnja poklanja sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u radu Gradske skupštine Grada Zagreba. Zbog toga je Poslovnikom Gradske skupštine Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 17/09) osnovan Odbor za nacionalne manjine kao stalno radno tijelo Gradske skupštine. Ovaj odbor razmatra pitanja u vezi s ostvarivanjem prava nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, mjere za unapređenje položaja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, razmatra prijedloge općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalne manjine u Gradu Zagrebu što ih Gradskoj skupštini predlažu vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i drugi ovlašteni predlagatelji, te Gradskoj skupštini daje svoje prijedloge i mišljenja. Članovi odbora su, uz članove iz redova gradskih zastupnika, i članovi iz redova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Ostvarivanje prava propisanih u čl. 31. st. 1. Ustavnog zakona
Aktivnosti:

- Na inicijativu Vijeća romske nacionalne manjine Grada Zagreba i na prijedlog zastupnice Gradske skupštine Grada Zagreba i članice Vijeća romske nacionalne manjine gđe. Nure Ismailovski, Gradska skupština Grada Zagreba donijele je Odluku o Stipendiji Grada Zagreba za učenike i studente pripadnike romske nacionalne manjine.
- Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina Grada Zagreba nisu u 2012. predlagali kandidate za obavljanje dužnosti u tijelima Grada Zagreba.

- Vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina redovito se dostavljaju pozivi i materijali za svaku sjednicu Gradske Skupštine Grada Zagreba. Odbor za nacionalne manjine Gradske skupštine razmatra materijale što su na dnevnom redu sjednice Gradske skupštine a koji su od značaja za nacionalne manjine.
- Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina nisu preko tijela Grada Zagreba upućivali prijedloge odnosno mišljenja na programe lokalnih i regionalnih radijskih i televizijskih postaja u Gradu Zagrebu namijenjenih nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

Napredak koji je postignut u pojedinim područjima u 2012. u odnosu na provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2011. godini

Vijeća i predstavnici sve bolje i redovitije izvršavaju svoje obveze kao što su dostavljanje mjesečnih i kvartalnih zahtjeva za prijenos sredstava za plaće i druge rashode za zaposlene, mjesečne nagrade, programske aktivnosti i druge rashode, izvješća o realizaciji programskih aktivnosti kao i polugodišnja i godišnja financijska izvješća sukladno Zakonu o proračunu.

Suradnja vijeća i predstavnika te udruga nacionalnih manjina i Grada Zagreba sve je bolja te se očekuje daljnji napredak.

Provođenje odredbi Ustavnog zakona

Gradska skupština Grada Zagreba uredila je, u skladu s odredbom članka 31. stavka 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Statutom Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 20/01-pročišćeni tekst, 10/04, 18/05,2/06,18/06,7/09, 16/09, 25/09 i 10/10) i Poslovnikom Gradske skupštine Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 17/09) način, rokove i postupak ostvarivanja prava vijeća i predstavnika nacionalnih manjina izabranih na području Grada Zagreba.

Statutom Grada Zagreba, utvrđena je obveza Gradonačelnika Grada Zagreba da u pripremi prijedloga općih akata od vijeća, odnosno predstavnika nacionalnih manjina osnovanih za područje Grada Zagreba, zatraži mišljenje i prijedloge o odredbama kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina. Način, rokove i postupak za davanje mišljenja i prijedloga svojim aktom uređuje Gradonačelnik Grada Zagreba.

Ocjena provođenja ili neprovođenja odredbi Ustavnog zakona

Dosadašnja praksa upućuje na zaključak da su odabrana rješenja implementacije odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu dobra i to na svim razinama odlučivanja. Na taj način omogućeno je vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina sudjelovanje u svim procesima odlučivanja.

Provođenje nadzora zakonitosti općih akata jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Sukladno odredbi članka 38. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, u 2012. godini nisu zaprimljeni zahtjevi za provođenjem nadzora nad primjenom Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i posebnih zakona kojima se uređena prava i slobode nacionalnih manjina.

Prilog 8. - Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i financiranje njihovog rada u 2012. godini

(Grad Zagreb)

GRAD ZAGREB							
Red. broj	**Vijeće nac. manjine** i udio u stanovništvu Grada Zagreba (%)	Ostvarivanje prava propisanih u čl. 31. st. 1. Ustavnog zakona je uređeno aktima jedinice samouprave DA / NE	Iznos planiranih sredstava za rad vijeća i predstavnika n.m. u proračunu jedinice samouprave za 2012.	Iznos ukupno dodijeljenih sredstava vijećima i predstavnicima n.m. u proračunu jedinice samouprave za 2012.	Iznos sredstava utrošenih za naknadu troškova za rad članova vijeća i predstavnika n.m. u 2012.	Iznos sredstava utrošenih za programe i aktivnosti vijeća i predstavnika nac. manjina u 2012.	Ukupno utrošena sredstva za vijeća i predstavnike nac. manjina u 2012. (uključena i sredstva za zaposlenu osobu)
1.	Albanci (0,54%)	DA	U Proračunu Grada Zagreba za 2012. za rad svih vijeća i predstavnike nacionalnih manjina Grada Zagreba bilo je planirano ukupno **9.636.500,00** Sredstva su u Proračunu Grada Zagreba planirana u ukupnim iznosima za sva vijeća i predstavnike n.m., a ne pojedinačno za svako vijeće/predstavnika	**9.165.461,46**	334.444,20	340.870,00	816.602,02
2.	Bošnjaci (1,03%)				319.365,52	466.760,00	928.314,51
3.	Crnogorci (0,15%)				305.032,26	248.170,00	711.561,05
4.	Česi (0,11%)				280.049,12	225.870,00	653.531,10
5.	Mađari (0,10%)				311.744,88	227.070,00	692.651,70
6.	Makedonci (0,15%)				282.835,81	248.270,00	635.372,15
7.	Romi (0,35%)				323.636,07	276.470,00	673.967,07
8.	Slovenci (0,27%)				297.010,74	333.660,00	776.259,32
9.	Srbi (2,22%)				313.053,78	1.030.160,00	1.485.173,86
	Predstav-nik nac. manjine						
1.	Bugari (0,02%)				10.703,94	124.400,00	174.726,74
2.	Nijemci (0,05%)				10.703,94	162.400,00	173.103,94
3.	Poljaci (0,02%)				10.703,94	125.500,00	206.746,12
4.	Rusi (0,04%)				13.377,78	160.000,00	234.964,22
5.	Rusini (0,02%)				13.377,78	125.000,00	191.495,19
6.	Slovaci (0,03%)				10.703,94	127.100,00	200.461,11
7.	Talijani (0,05%)				13.338,20	131.900,00	192.916,07
8.	Ukrajinci (0,04%)				13.338,20	134.400,00	195.771,68
9.	Židovi (0,04%)				13.338,20	136.000,00	221.843,61
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA:					**2.876.758,30**	**4.624.000,00**	**9.165.461,46**